

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10,650 in
10,349 za inerate,
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39,011,
Praga-Dunaj 24,797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica št. 6,

Slovaki dobili samoupravo

V Zilinu so Slovaki pristali na samoupravni načrt dr. Milana Hodže - V praški vladi so dobili ministrstvo za slovaške zadeve

Dr. Tiso je v Bratislavi sestavil prvo slovaško vlado

Odstop predsednika Beneša

V tragičnih okoliščinah se poslavlja od predsedniškega mesta bratske češkoslovaške republike mož, s čigar imenom in delom je najtesneje združen nastoj in doseženi obstoj češkoslovaške države. Bil je nič manj kot 17 let njen zunanji minister in zadnja tri leta po odstopu Masaryka (decembra 1935) tudi njen predsednik. Toda tudi v teh zadnjih letih ni hotel niti malo prikriti svojega prvenstvenega zanimanja za zunanjo politiko, katero je prej ko slej trdno obdržal v svojih rokah, čeprav jo je po imenu izvajal drugi. To prvenstveno zanimanje dr. Beneša za zunanjo politiko je razumljivo tako iz njegove osebnosti, ki je bilo notranji politiki in notranje-političnim problemom kaj primerno posvečati pravočasno vsaj tisto pozornost merodajnih osebnosti, ki jo je uživala zunanja politika. Morda bi to prihranilo ČSR sedanje težke ure. Morda, pravimo. Kajti ni mogoče vedeti, kako bi se v tem slučaju razvijali dogodki, po dovršenem dejstvu pa lahko vsak človek — preokupa. Toda z razsodom one politične stavbe, kakor jo je ustvarilo v veliki meri Benešovo delo, je vsem in tudi njemu samemu postalo jasno, da mora oditi tudi njen zasnovalec in njen zidar, da napravi prostor drugim, ki bodo v spremenjenih razmerah za domači in tuji svet morda primernejši krmilarji nove države.

Delež dr. Beneša pri zgradnji češkoslovaške države je oigromen. Beneš je spadal bi generaciji onih politikov-profesorjev, ki so prav od početka vodili usodo bratske republike in se je njegov proforski poklic vedno izražal v izredni temeljitosti, natančnosti in vestni pripravljenosti, s katero je sleherni politični problem sistematično obdelaval in ga tudi na zunanji prikazal v slogu nekakšne znanstvene razprave. Benešovo politično znanje je izredno obsežno in tudi formalno dovršeno, tako da je bil v tem pogledu vedno hudo nevaren nasprotnik kakšnih pravnih površnosti v raznih diplomatskih notah. Beneš je bil poleg tega tudi rutiniran diplomat velikih taktičnih sposobnosti, ki ni kmalu prišel v zadrego in katerega nasprotnik ni kar tako mogel dobiti v roko.

Toda mimo vsega tega je bil časnika. Kot časnika je prav za prav pričel svojo bleščečo kariero in kot neumoren propagandist za stvar svoje domovine ni nikdar mogel zatajiti v sebi časnika. Nemci so velikokrat očitali ČSR, da je nastala takšna, kakršna je bila, največ po propagandi v inozemstvu. Sicer so Nemci pretiravali, res pa je, da ni bilo morda nobene povojne države v Evropi, ki bi znala tako širokopotezno in smotno voditi propagando za svoje interese, kakor je to znala Češkoslovaška. In to ni bila v zadnji vrsti zasluga Beneša samega, ki je vedno polagal največjo važnost na tisk in storil vse, da je bil z mednarodnim časnikaškim zborom vedno v najbolj pristranih, da, naravnost tovariških odnosih, pa naj je bilo to v Parizu, v Ženevi ali na sejah Male zveze. Še kot predsednik je redno vsak četrtak sprejemal praške časnikaše in sam dajal enotno smer za obravnavo zunanje politike. Tudi doma v Pragi si je v stranki znal ustvariti močan položaj pri tisku. Tisk čeških narodnih socialistov je rasel in se krepil tem bolj vidno, čim vplivnejši je Beneš postajal. Kot zunanji minister in tudi kot predsednik je prav tako pazil, da je imel tudi v inozemstvu kar moč naklonjen tisk, ali si je znal pridobiti vsaj nekatere liste, ki so v vsakem primeru in vedno podpirali njegovo politiko.

Beneševa zunanje politična orientacija se je naslanjala absolutno in brezpogojno na Pariz. V tem pravcu se je sukala vsa njegova politika še tudi potem, ko je Francija že izgubila vodilno vlogo na kontinentu in bi za malo ter silno izpostavljeno Češkoslovaško prišel čas, da vzame v pretres tudi še druge politične možnosti. Ko je Francija sklenila pakt s Sovjetsko, ga je sklenil tudi Beneš in še sam pohitel v Moskvo obiskal Stalina, prepričan, da mu bo sovjetsko zavezništvo v vsakem resnem primeru nudilo najmočnejšo oporo. Beneš je ostal prav tako zvest politik Zveze narodov tudi še potem, ko je od nje ostal le še prazen zvok. Ko so bile na vrsti sankcije proti Italiji, je Beneš predsedoval onim sejam, ki so diktirale blokado nad Italijo. S tem si je nakopal še prav posebno sovraštvo Italijanov

Bratislava, 6. oktobra. AA. Včeraj dopoldne se je sestala, kakor znano, predsedništvo slovaške ljudske stranke v Zilinu. Zatem je bila seja slovaškega poslanskega kluba. Na obeh sestankih so razpravljali v definitivnih načrtih, ki jih smatrajo za brezpogojno potrebne za stalno jamstvo življenjskih interesov slovaškega naroda. Prav tako so se sestali v Zilinu poslanci in senatorji agrarne republikanske stranke, ki so razpravljali o istih vprašanjih, skupno z zastopniki fašistične narodne slovaške stranke. V Zilinu so bili zbrani tudi narodni poslanci in senatorji, ki zastopajo Ruse. Rezultat sestanka ljudske in agrarne stranke je bil sklep, da se določi zastopstvo štirih članov ljudske stranke, ki naj bi imelo skupni sestanek z zastopniki agrarne stranke z namenom, da se postavi v in določi končnoveljavne zahteve slovaškega naroda, ki zahteva čim širšo avtonomijo. Ti sestanki bodo danes.

Po poročilih iz krogov zastopnikov vseh slovaških političnih strank, ki so se zbrale v Zilinu, je prišlo do sporazuma in sprejetja načrta, ki ga je bil izdelal bivši predsednik češkoslovaške vlade dr. Hodža. Ta načrt vsebuje:

1. Priznanje narodne samobitnosti slovaškega naroda;
2. priznanje slovaškega jezika kot uradnega jezika na Slovaškem;

3. ustanovitev slovaškega zakonodajnega zbora
4. ustanovitev avtonomne slovaške vlade, katere pristojnost in odnos do praške vlade bodo v parlamentu naknadno določili.

V slovaških političnih krogih mislijo, da bo danes vodstvo Hlinkove stranke, ki je največja slovaška stranka, izdalo apel na prebivalstvo, v katerem se bo zavzelo za ta sprejeti načrt. Prav tako bo stranka na svoji današnji seji odobrila imenovanje generalnega tajnika stranke dr. Sokola za ministra slovaških zadev v Pragi.

Izvršni odbor Hlinkove stranke je sprejel sporazum, dosežen s slovaško agrarno stranko in slovaško narodno stranko glede ustanovitve slovaške fronte, ki si je postavila za nalogo, da doseže avtonomijo na federativni podlagi. Izvršni odbor Hlinkove stranke ponovno zavrta vsa poročila o kakem tujem vplivanju ki bi se mu Slovaki z vso silo uprli. Poleg tega odbor svečano izjavlja, da Slovaki podpirajo edinstvo češkoslovaške republike.

Češkoslovaška vlada, ki opravlja dolžnost predsednika republike, je v smislu ustave imenovala poslanca in podpredsednika slovaške ljudske stranke Jožefa Tiso za ministra, v katerega delokrog bo spadala uprava na Slovaškem. Poleg tega je vlada stavila v dolžnost ministru Tisu, da

predlaga ostale slovaške ministre, ki bodo opravljali upravno oblast na Slovaškem, dokler ne bo do kraja urejena.

Slovaki gredo še dalje Sestavljena je bila slo- vaška vlada v Bratislavi

Bratislava, 6. oktobra. TG. Poročajo, da je bila danes sestavljena prva slovaška vlada, ki ji je na čelu ministrski predsednik Tiso. Slovaška vlada je protestirala proti vsaki spremembi slovaške vlade, kakor si jo ona zamišlja. Slovaška vlada za mednarodno varstvo ter želi, da se češkoslovaška vojska čimprej demobilizira. Nova slovaška vlada je poslala praški vladi spomenico s svojimi zahtevami. Slovaki zahtevajo v tej spomenici svoje finance in svojo arhivo s slovaškim poveljstvom. Kot edino priznanje za skupnost države želijo imeti predsednika republike. O usodi države naj bi odločala posebna skupna češkoslovaška zbornica, to pa le tedaj, kadar gre za velike stvari. Slovaki bodo imeli drugače svojo zbornico. Prvi slovaški ministrski predsednik Tiso je duhovnik in je pristaš Hlinkove stranke.

Po Beneševem odstopu Različni odmevi po evropskih prestolnicah

V Pragi

Praga, 6. oktobra. AA. (ČTK) Tukajšnje časopisje piše v prvi vrsti o ostavki predsednika republike dr. Beneša. Listi objavljajo pod velikimi naslovi govor dr. Beneša, ki ga je imel včeraj po radiu, kakor tudi govor, s katerim je general Sirovy sporočil ljudstvu ostavko dr. Beneša. »Narodni list«, desničarski list, pravi, da je dr. Beneš moral oditi. Narod hoče živeti — pravi dalje list — in bo živel pod novimi pogoji. Našel bo novo pot, Časopis republikanske agrarne stranke »Venkov« piše: Prepričani smo, da so vodili resni razlogi dr. Beneša, da je podal ostavko. Sklepe usode je treba sprejeti mirno. Ljudje odhajajo, narod pa ostaja.

V Parizu

Pariz, 6. oktobra. AA. (Havas) Francoski tisk se bavi z ostavko dr. Beneša ter mu izkazuje vse priznanje kakor tudi priznanje njegovi državi zaradi žrtve, ki jih je doprinesla za mir. Bourges piše v »Petit Parisien« naslednje: Ostavka dr. Beneša, našega najbolj zvestega prijatelja, je do goodek, ki ga bodo vsi Francozi sprejeli z velikim obžalovanjem. Njegov odhod s češkoslovaškega in evropskega političnega pozorišča je prizor, ki je prav tako pretresljiv, kakor bole vse žrtve, ki jih je doprinesla njegova država. Odhaja velik Evropec, a zgodovina bo priznala, da je bil rešitelj miru. V listu »Epocque« piše de Kerilis: Ne poslavljaj se samo dr. Beneš, temveč tudi velik pristaš prijateljstva s Francijo. Leon Blum pravi v »Populaire«: Poslovilno sporočilo dr. Beneša je tako resno in pretresljivo, kajti v njem se kaže silna vedrina, ki je kar ganljiva. Zgodovina bo pokazala pravo vrednost tega moža, namreč tista zgodovina, ki ga do danes še ni poznala. Švedska ve, da je Češkoslovaška storila v kritičnem trenutku vse tisto, kar je od nje pričakoval svet, ter je tako dr. Beneš in nihče drugi zaslužil Nobelovo mirovno nagrado.

V Berlinu

Berlin, 6. oktobra. AA. (DNB) »Berliner Borsenzzeitung« zelo ostro napada dr. Beneša in pristavlja, da po njegovi ostavki češkoslovaški narod

in njim zavezniki Nemcev, osebno sovraštvo, ki je neprikrito odmevalo iz mnogih govorov in člankov zadnjega časa. Ako danes pišejo češki listi, da je Beneš postal žrtev zvestobe do svojih zaveznikov, je do gotove meje to resnično. Vsekakor se je Beneš bolj izpostavil za zaveznike, kakor pa so se v usodni uri oni zanj zavzeli.

Toda usodno za vso Benešovo zunanje-politično orientacijo je bilo, da vseh 20 let ni videl Poljske, ki je bila njegova soseda in naravnost poklicana, da s Češkoslovaško tvori mogočen slovanski blok 50 milijonov ljudi. Jedro spora in trajnega sovraštva je tvoril Tješin, oziroma način, kako si je ČSR Tješin pridobila, ki kljub svojim rudam niti približno ni za Čehe predstavljala one vrednosti, da bi bilo zaradi njega vredno riskirati stalne napete in nevarne odnose z veliko poljsko državo. Beneševa politika nasproti Poljakom se niti tedaj ni spremenila, ko je zadržan Nemčije postajalo vedno bolj grozeče in ko je po

ostane ter se mora znajti v novih razmerah. Če bo prišel na čelo ČSR pravi človek, potem se bo Čehom in Slovakom posrečilo zgraditi novo domovino v skladu z zakoni zgodovine, zemljepisja in gospodarstva. V teh nespremenljivih zakonih obstoji tudi dejstvo, da morata nemški in češkoslovaški narod hote ali nehoti živeti v sosesčini in v medsebojnem sodelovanju. Poslej morajo med obema narodoma nastopiti sile, ki bodo pospešile sodelovanje. Nemški narod je na to sodelovanje takoj pripravljen.

V Londonu

London, 6. oktobra. AA. (Reuter) »Times« komentira ostavko dr. Beneša in pravi, da so dr. Beneša v svetu v preveliki meri identificirali z ono Češkoslovaško, ki je bila ustvarjena v Versaillesu. Tedaj je bil dr. Beneš v resnici predstavnik bodoče Češkoslovaške. V pretekli krizi je izvršil svoje funkcije in naloge s plemenito hrabrostjo. Zavrnil je vse poskuse, da bi ga izkoristili za male intrige. Dal je primer dostojanstva in hrabrosti. Njegova ostavka je bila veliko domoljubno delo in njegov apel na narod, da uredi svoje odnose s sosedskimi pokrajinami ter da se pomiri Čehi in Slovaki v republiki sami, bodo gotovo poslušali. Njegov sklep, da poda ostavko, je izzval v Veliki Britaniji samo še večje spoštovanje do njega.

Beran - novi predsednik? Prelom s komunisti Popoln preobrat v zunanji politiki

Praga, 6. okt. b. V vsej češkoslovaški republiki je danes glavno vprašanje, kdo bo postal novi predsednik republike. Kot najbolj resnega kandidata omenjajo predsednika češke agrarne stranke g. Berana, ki je bil proti se danji politiki dr. Beneša in proti politiki vlade dr. Hodže, ki je delala po direktivah bivšega predsednika republike dr. Beneša. Ni pa iz-

ključeno, da se bo pojavil še drug resen kandidat, ki se doslej sploh ni udeleževal javnega političnega življenja. Vsekakor splošno pričakujejo, da bo češkoslovaška republika temeljito spremenila svojo dosedanja zunanjo politiko in bo ubrala popolnoma novo pot že v najbližnji bodočnosti.

Praga, 6. okt. TG. Policijsko-upravni ukrepi proti komunistom so bili poostreni. Notranji minister Černý je izdal zelo stroge ukrepe proti komunistom. Komunistično glasilo »Rude Pravce« od objave mobilizacije dne 24. septembra dalje sploh ne sme več izhajati. Komunistična tiskarna v Pragi je bila policijsko zaprta in zapečaten. Kakor hitro bodo urejena druga bolj nujna vprašanja, bo nova vlada verjetno tudi komunistično stranko razpustila. Razlogi za razpust bodo vzeti iz zunanje-političnih ozirov. Vsako udeleževanje komunistov bo prepovedano. V novi češkoslovaški državi tudi komunističnim beguncem iz drugih držav ne bodo več dajali strehe. Nova politična smer se ne bo uveljavila samo v zunanji politiki, temveč tudi v notranji. To je volja in želja češkoslovaškega naroda po strašnih preizkušnjah, ki jih preživlja.

Rim, 6. okt. AA. (DNB.) Včeraj je Mussolini v prisotnosti zunanjega ministra Ciana sprejel v poslovilno audienco češkoslovaškega poslanika dr. Chvalkowskega, ki je, kakor znano, dobil v vladi generala Sirovega mesto zunanjega ministra.

Zemunska vremenska napoved: Polagoma se bo zjasnilo od severozahoda. Pretežno oblačno vreme bo samo še na južnovzhodni polovici države, kjer bo ponekod prišlo. Temperatura se bo nekoliko znižala na severni polovici države.

Angleže že skrbi usoda nove češkoslovaške

Češkoslovaška je izgubila 15 milijard samo v industriji

London, 6. okt. TG. Po debati v spodnji zbornici, ki je pokazala precejšno nezadovoljnost angleškega naroda z načinom, kako je bila zadnja stiska rešena — čeprav je vsa Anglija zadovoljna, da je bil rešen mir — so se sedaj v gospodarskih listih pojavili članki, ki v številkah izračunavajo žrtve, ki so bile naložene Češkoslovaški s tem, da je odstopila sudetsko ozemlje svoji nemški sosedu. Tako računajo v londonski City, da znaša vrednost industrijskih naprav, ki sedaj pridejo pod nemško oblast, okroglo 15 milijard dinarjev. Pri tem pa seveda še niso vsote izgube posameznikov, ki so v zadnjih zmedah zbežali in pustili za seboj svoje premoženje. V Cityju naglašajo, da je

bančnikom, ki so omogočili, da se je načrt o podelitvi posojila Češkoslovaški uresničil.

Obvezna vojaška služba v Angliji

London, 6. oktobra. AA. (Reuter.) Ministrski predsednik Chamberlain je v spodnjem domu izjavil, da ne bo uvedena obvezna vojaška služba v mirni dobi.

London, 6. oktobra. AA. (Havas.) »Evening Standard« je izvedel, da bo Chamberlain ponudil resor vojne mornarice lordu Runcimanu.

Churchill napada vlado

London, 6. okt. AA. (DNB.) Pri današnji debati v spodnjem domu o odločitvi sej do 1. novembra je prišlo do silovitega spopada med vlado in opozicijo, posebno se, ko je vstal Winston Churchill in govoril proti predlogu, da se seje odloži. S klopi vladnih pristavev so se slišali razburilivi protesti. Ko je zatem Churchill trdil, da vlada želi odločiti se, da bi brez spodnjega doma mogla izvesti svoje zunanje-politične načrte ter da bi sama mogla pridobiti na času, je prišlo do ponovnega ostrega protesta. Chamberlain je zavrnil v zelo ostrem tonu takšno osebno sumničanje ter izjavil, da bo vlada tudi v bodoče izpolnila svojo dolžnost. Zase je dejal, da ne zahteva nikakega odmora ter da bo še dalje nosil vso odgovornost.

London, 6. novembra. AA. (Reuter.) Priglasovanju v spodnji zbornici je Chamberlainova vlada dobila zaupnico s 366 glasovi proti 148.

Krožni pogled po zapadu

Diplomacija mrzlično snuje med Londonom, Parizom in Rimom

London, 6. okt. Začela se je že živahna diplomatska delavnost v smislu smernic, ki so bile sklenjene na sestanku v Monakovem. Najbolj važna so posvetovanja med angleškim poslanikom v Rimu lordom Perthom in zunanjim ministrom Ciano, ki se v prvi vrsti sučejo okoli španskega vprašanja. Sporazum v tej zadevi še ni sklenjen, pač pa se znane nekatere točke, ki bodo tvorile njegovo osnovo. Mussolini ne nasprotuje umiku gotovega števila italijanskih prostovoljcev s španske fronte, ako bo takoj stopil v veljavno sporazum, ki je bil sklenjen med Anglijo in Italijo spomladi t. l. glede Sredozemskega morja. Mussolini zahteva tudi, da Francija ne zapre samo pirenске meje, ampak tudi pristanišče Marseille, iz katerega rdeča Španija dobiva največ vojnega materiala.

Zelo važen dogodek v smislu smernic monakovske konference je tudi sklep francoske vlade, da imenuje poslanika v Rimu, kjer je po krivdi bivšega francoskega ministrskega predsednika Bluma to mesto dolgo časa zasedeno samo po upraviteljstvu poslov. Za poslanca v Rim bo odšel po vsej priliki doseđanji francoski poslanik v Berlinu g. Ponceet, ki je zastopal Francijo pri nemški vladi skoraj osem let z največjim taktom in veliko diplomatsko sposobnostjo, ki je imela uspeh v čim dalje boljših odnosih med dvema stoletnima nasprotnicama.

Pomemben diplomatski dogodek je tudi, da je odpotoval v Burgos h generalu Francu angleški diplomat Hemming in sicer v imenu štirih velesil, ki skušajo doseči rešitev španskega vprašanja, če ne drugače, tako, da bi se osnovali nacionalna in republikanska Španija, ki pa se mora popolnoma osvoboditi vpliva komunizma, oziroma sovjetske Rusije, tako da bi se s časom posrečel sporazum med obema Španijama, medtem pa naj bi se sklenil na bojiščih mir.

Značilno je, da glasilo delavske stranke »Daily Herald« je politike preveč ne kritizira in da se je začenja približevati, ker je edino taka politika zmogla, da Evropo resnično pomiri. Na angleško javnost je zelo vplivala silnjana zmaga Daladiera v parlamentu, ki je za svojo politiko sporazuma štirih velesil dobil zaupnico 535 proti 75 glasovom. Ta zmaga je uvod v popoln razkorj francoske ljudske fronte in začetek nove večine, ki bo združila radikale, vso zmerno republikansko sredino in zmerne desne elemente ter prijatelje Moskve prisilila k popolni kapitulaciji. Od komunistov pa se čedalje bolj ločujejo tudi socialisti in delavski sindikati, ki so uvideli, da morejo ohraniti svoje socialne pridobitve samo, če dajo slovo politiki Sovjetov, ki so se te dni izkazali kot najbolj elahotna velesila na svetu, na katero se nihče ne more zanesti. Zanimiv je članek v sindikalnem glasilu, ki pravi, da je narod te dni spoznal komuniste, ki so hoteli pognati ves svet v največjo katastrofo za namene, ki so v nasprotju z interesi francoskega naroda. Seveda je Daladier opravil samo polovico dela in bo moral izkrcati iz vlade one ministre, ki so delali za vojno, med katerimi je prvi Pavel Reynaud, ter ukiniti zvezo z Rusijo, ki ni postala kamo nepotrebna, ampak je tudi krajino škodljiva za Francijo, ki si bo mogla zopet priboriti svoj ugled in svoj položaj v Evropi le, če se loči popolnoma od sovjetske Rusije.

Glede sklepa francoske vlade, da zopet imenuje poslanika v Rimu, piše »Matine«: »Torej nov poslanik pride v Rim? To je prva pametna gesta francoske vlade, odkar se je ustanovila zloglasna ljudska fronta. Sovjeti, ki so nam prepovedali, da bi imeli v Rimu poslanika svojega poslanika iz večnega mesta niso odpoklicali. Iz tega se razvdi

Koliko češkoslovaške bodo zasedli Nemci?

Poluradna izjava češkoslovaške vlade

Zeneva, 6. oktobra. AA. (Havas.) Stalni češkoslovaški zastopnik pri DN poroča: Češkoslovaška vlada se je nocoj sestala na izredno sejo, da prouči sklepe konference v Berlinu, ki ima dolžnost določiti meje pokrajinam, ki naj jih zasedejo nemške čete do 7. t. m. Določitev gospodarskih meja v teh pokrajinah, o čemer v Monakovem niso ničesar sklenili, v več primerih zadeva v gospodarske in trgovinske interese češkoslovaškega narodnega ozemlja. Vlada je bila prisiljena ponovno proučiti položaj in to zelo skrbno. Češkoslovaški strokovnjaki v mednarodni komisiji v Berlinu, ki so večerj prišli v Prago, da češkoslovaški vladi podajo svoje poročilo, so odpotovali nazaj v Berlin, da tam branijo zakonite interese češkoslovaškega naroda. Poročila, ki so bila dozdaj izdana glede pogajanj v Berlinu, zbuja v političnih krogih, ki so dobro obveščeni, gotovo vznemirjenje. Francosko-angleški predlog kakor tudi tako imenovani monakovski sporazum sta zasnovana na načelu ločitve nemških in češkoslovaških narodnostnih elementov. Delo mednarodne komisije pa ni treba, da ostane neznano javnosti zahodnih držav.

Nemški zastopniki-strokovnjaki so formulirali ponovno teritorialne zahteve do Češkoslovaške, zahteve, ki izhajajo iz čisto tehničnega okvira, in ki slone izključno na želji, da se čim več ozemlja priključi Nemčiji obenem z bogatimi mesti in industrijskimi središči ter pomembnimi komunikacijami. Ta mesta in središča so v narodnostnem oziru češkoslovaška, ker imajo znatno češkoslovaško večino. Številka češkoslovaškega prebivalstva, ki naj bi bilo v smislu teh zahtev priključeno nemškemu rajhu, doseže 815.000 ljudi. Nemški zastopniki zahtevajo, da se izvede plebiscit

tudi v nekaterih okrajih, v katerih nemško prebivalstvo ne predstavlja več kot 0.2 do 10.5 odst. V teh okrajih živi 1.000.016 Cehov in vsega skupaj 144.000 Nemcev. Da bi podkrepili svojo tezo, se nemški zastopniki sklicujejo na statistike, ki jih je izdelal avstro-ogrski režim, ki ni upošteval materinskega jezika vsakega posameznika, pač pa samo jezik, ki se ga je moralo prebivalstvo po avstrijskem zakonu posluževati, v svojih pokrajinah nasproti zastopnikom državnih oblasti. Ker pa so bile tedaj državne oblasti nemške, so tudi v statistiki podani češki okraj kot nemški. Takšno stanje se je v resnici spremenilo 28. oktobra 1918 in tedaj je tamkajšnje prebivalstvo, ko je dobilo možnost, da se svobodno izjavi, ponovno priznalo svojo češko pripadnost. Zahteve nemških strokovnjakov gredo za tem, da se izigra monakovski sporazum na ta način, da se odreče češkoslovaškemu narodu iste pravice svobodne odprelitve, ki so jih zahtevali za sudetske Nemce.

CSL radio je sporočil, da nemške čete ne bodo zasedle predmestij Bratislave, ampak samo tisti del, ki leži na desnem bregu Donave.

Berlin, 6. okt. TG. V uradnih nemških krogih menijo, da je odstop češkoslovaškega predsednika republike dr. Beneša zelo olajšal ozračje medsebojnih odnosov med Nemčijo in Češkoslovaško. V Berlinu so že dalje časa pričakovali odstop dr. Beneša, zanikajo pa z vso ogorčenostjo, da bi bila Nemčija izvajal kakšen pritisk v tem pravcu. Olajšanje ozračja se je takoj pokazalo tudi na zborovanjih mednarodnega odbora, ki ima nalogo, da potegne nove meje češkoslovaške države. Tamkaj so večerj nastopila neka nesporazumljenja, ki bi bila mogla postati ostra. Toda spričo novega položaja, nastalega po odstopu dr. Beneša, je nemški član mednarodnega odbora takoj popustil in so se odborniki takoj sporazumeli. Nesoglasja so izginila. Odbor je sklenil, da bodo nemške čete do 10. oktobra zasedle vse ozemlje, koder prebiva več kakor 50% Nemcev. Za podlago bo vzelo razmerje, ki je vladalo leta 1918, toda Čehi, ki so se v zadnjih 20 letih naselili v Sudetih, bodo smeli tamkaj ostati ali pa se izseliti, kakor bodo želeli. Nadalje je Nemčija privolila v to, da smejo Čehi odpeljati iz vojaških utrd vse prevozlivo orožje in municijo.

Nemčija - Litva

Nervozno vpraševanje v Londonu

London, 6. okt. TG. V londonski spodnji zbornici je bilo zunanjemu ministru postavljeno vprašanje, če je angleški vladi kaj znano, da trenutno tečejo pogajanja med nemško in litovsko vlado, in če je vladi znana vsebina teh pogajanj. V imenu zunanjega ministra je odgovoril podtajnik Butler, da angleški vladi ni ničesar znano o kakršnih pogajanjih in da poročila po časopisih niso točna. Anglija pa bo skrbno opazovala položaj na Baltičnem morju in bo pazila, da angleški gospodarski interesi ne bodo trpeli, če bi nastopile kakšne izpremembe v gospodarskih odnosih Litve z nemško sosedo.

Schuschnigg še na Dunaju

Dunaj, 6. oktobra. AA. (Reuter.) Soproga bivšega kancelarja Schuschnigga je sporočila dopisniku agencije Reuter, da se njen mož stalno nahaja na Dunaju. Njegov dopisnik, da ga stalno obiskuje in mu piše, vendar pa je morala obljubiti oblastem, da ne bo dajala o njegovem položaju nobenih podatkov. Toda kljub temu je g. Schuschniggova izjavila, da je videti kancelar silno etar, da so mu osiveli lasje, sicer pa da je popolnoma zdrav.

tral za potrebno, da jo informira o izidu tega sestanka. Litvinov je izjavil, da zaradi tega francosko-ruski pakt ne more več obstajati in da ga bo sovjetska vlada v kratkem uradno odpovedala. Kaj je odgovoril Bonnet, ni znano.

Mesto bomb - kruh

Nov način bombardiranja v Španiji

Madrid, 6. okt. TG. Reuterjev urad poroča, da so danes Francova letala priletela nad obalno mesto Alicante in vrgla nanj več sto vreč — kruha. Rdeča obramba je mislila, da gre za poskus bombardiranja in je Francova letala napadla s protiletalskimi topovi. Ljudstva se je z velikim navdušenjem vrglo na krušne bombe, čeprav so se

rdeče oblasti trudile, da bi to preprečile. Salamanca, 6. okt. AA. (DNB.) Uradno sporočilo nacionalističnega vrhovnega poveljstva se glasi: V sredo so nacionalistične čete na bojišču pri Ebru osvojile postojanke pred svojimi doseđanji črtami. Sovražnik je utrpel silne izgube. Nacionalistične čete ga preganjajo.

Kje je Blücher?

Jamomor - Umor - »Izginil«

London, 6. okt. TG. Reuterjev urad poroča, da je japonska uradna poročevalna agencija razširila vest, da je maršal Blücher, vrhovni poveljnik sovjetske sibirskarmade, v Moskvi, kamor je bil poklican, napravil samomor. Reuter dodaja, da to vest daje naprej z vsemi pridržki, češ da se njegovemu zastopniku ni posrečilo dobiti potrdilo o Blücherjevem samomoru. Samo to je mogel zvesti, da v vzhodni Sibiriji, kjer ima maršal Blücher svoji generalni štab, že dalje časa ne vedo, kje se maršal nahaja, in da zaradi tega krožijo najbolj bujne vesti o njegovi usodi.

Reuterjev dopisnik v Moskvi je bil vprašan, če je tamkaj kaj znano o Blücherju in če je vest o njegovi smrti resnična. Odgovoril je nazaj v London, da v Moskvi ni nikjer nič znanega o kakšnem samomoru ali umoru ali smrti maršala Blücherja in da je japonska vest verjetno neresnična. Toda tudi v Moskvi se sprašujejo, kje se maršal nahaja, ker se njegovo ime v poročilih iz Daljnega vzhoda že dalje časa ne imenuje več. Tudi komunistična stranka tega imena ne imenuje, čeprav je Blücher visok dostojanstvenik stranke v Sibiriji.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. okt. m. Zaradi zboljanja prometa tudi na jugoslovanskih ožkotirnih progah je prometno ministrstvo sklenilo, da nabavi 10 novih modernih lokomotiv.

Belgrad, 6. okt. m. V zunanjem ministru je pričela danes zasedati jugoslovansko-nemška komisija za ureditev raznih visečih gospodarskih vprašanj med Jugoslavijo in Nemčijo.

Belgrad, 6. okt. m. Z odlokom prosvetnega ministra sta postavljena za uradnika 9. položaj skupine Kacijan Farič in Franc Suhač, veroučitelja na ljudski šoli v Mariboru.

Belgrad, 6. okt. m. V soboto bo prispela v Belgrad skupina banovinskih samoupravnih uradnikov iz Slovenije. Po prihodu v Belgrad se bodo odpravili na Oplenac z avtobusom, kjer se bodo poklonili manom pok. kralja Aleksandra I. Na povratku si bodo ogledali znano vinarsko venčacko zadrugo in banovinsko kopalnico v Arandjelovcu. V Belgradu bodo ostali

še v ponedeljek ter preostali čas porabili za ogled belgrajskih zanimivosti.

Kruh v Mariboru cenejši

Maribor, 6. okt.

Nocoj ob 6 je imelo Združenje pekarskih mojstrov v Mariboru sejo, na kateri so bili sprejeti važni sklepi. Pekovski mojstri so sami sklenili, da znižajo s pričetkom od ponedeljka 10. oktobra najprej cene kruhu in sicer takole: beli kruh za kg na 4.25 din ali hlebec 90 dgk za 4 din; polbeli kruh na 3.85 din za kg ali hlebec od 104 dgk na 4 din; črni kruh kg na 3.60 din ali hlebec od 111 dgk na 4 din. Cene finega peciva ostanejo iste. Za peko domačega kruha pa bodo peki zaračunali stranjam od komada 2.50 do 3 din po velikosti kosa. Istočasno so danes pekovski mojstri v Mariboru tudi sklenili, da ustanovijo tudi svojo nabavljalo zadrugo. Potom te zadruge bodo pekovski mojstri nabavljali skupno za vse člane: kvas, slad, moko, drva in — mog ter sploh vse ostalo pod ceno in upajo, da bodo s tem dosegli nižje cene.

Japonci proti Hankovu

Počasi, ker med njimi razsaja malarija

Sanghaj, 6. okt. Ves čas, ko je trajal spor zaradi sudetskih Nemcev in so bile evropske velesile hudo zaposlene, da najdejo rešitev, ne da bi se vnela vojna, je japonska armada na Kitajskem izrabila za to, da se dokoplje do začasne kitajske prestolnice Hankova. Japonci so zavzeli s pomočjo rečnih vojniš ladij in izkrcanih pomorščakov dve najvažnejši utrdbi, ki branita Hankov, in sicer Tienkjačen dne 28. septembra in pa Pankšan, ki je padel 4. oktobra. Danes pa je japonska armada zavzela važno utrdbo Joki po hudih borbah, v katerih so japonske čete mogle v 20. dneh napredovati samo 60 km. Te utrdbe leže vse ob reki Jange.

Druga japonska armada, ki prodira proti Hankovu s severa, hitro napreduje proti mestu Sinjang na železnici, ki vodi iz Pekinga v Hankov. Tudi južno od Jangeckjanga napredujejo japonske divizije ob jezeru Pojang ter obvladujejo važno trd-

njavo Tojan. Četrta japonska armada, ki se bori zoper Kitajce na gričevju Tapeh, se istotako polagoma pomika v smeri na Hankov. Kitajci se povsod zelo hrabro in trdovratno branijo, obe armadi pa zelo trpita na hudi malariji, ki razsaja v več ali manj poplavljenem ozemlju.

Tokio, 6. oktobra. AA. (DNB.) Po japonskih uradnih poročilih se je začelo v hribovitih krajih na južni obali reke Jangee novo prodiranje japonskih čet, ki so sodelovale pri napadu na Manshan. V sredo zvečer se ti oddelki prispejo do železniske proge Jukiavana in Makiavana. Pri letalskem spopadu nad Hankovom so japonski letalci sestrelili dve kitajski letali. Japonci so bombardirali kitajske utrdbe v Tungčangu in na južnovzhodnem delu pokrajine Hope. Druga japonska eskadrilja je letela nad Jangcengom, Sinkiangom in Vaju-nom ob železniški progi Pejping—Hankov ter bombardirala kitajske transporte čet in municije.

Obrekovalci na delu

Znano je, da se ima JNS za svojo nekdanjo diktatorsko oblast v Jugoslaviji zahvalili samo temu, ker je znala sebe naslikati kot edino patriotično in jugoslovansko mislečo stranko, vse drugo pa je razkričala in oklevetala kot separatiste ali sovražnike jugoslovanske države, ki da stoji pod tujim vplivom in želijo Srbe, Hrvate in Slovence razdružiti. Vse, kar ni bilo v strankarski rog JNS in ni hotelo služiti osebnemu častihlepu in klikarskim interesom te manjšinske skupine, je bilo nedržavotvorno in separatistično. Temu je hvalabogu zdaj konec in JNS, ki je z oklevetanjem velike večine jugoslovanskih državljanskih spravila našo državo skoraj ob ves ugled, kakor da bi v njej razen peščice JNS patriotov velika večina državljanskih bila proti državi, se mora zdaj pokoriti kot brezpomembna opozicija v kotu ter čakati svojega konca, ko jo bo pri volitvah za vselej pomedlo ljudstvo.

V tem bridkem političnem trenutku so se znani vodje JNS zopet spomnili na »separatistec« in ker jim ni več dovoljeno, da bi obrekovali lastne sodržavljane po mili volji, kakor so to nemoteno in nezakazano delali svoj čas, so se lotili ubogega slovaškega naroda in »klerikalne« slovaške ljudske stranke, kakor jo oni imenujejo. Pravijo torej, da so zdaj Slovaki skočili praški vladi v hrbet ter zahtevajo, naj se jim vendar enkrat prizna narodna samouprava. Zaradi tega »Jutro« kar besni, psuje Slovake in njihovo ljudsko stranko, češ da je separatistična, to je, da hoče razbiti češko-slovaško državo, da s tem dela vede ali ne vede za tuje cilje, da hoče na ta način osliniti novo Češkoslovaško in da ogroža konstruktivno delo za bodočnost. »Jutro« pa ne bi bilo »Jutro«, če ne bi obenem smesilo Slovakov, da sploh niso noben kulturen narod, ampak nekaki pol divjaki, ki se sploh ne znajo sami upravljal, in JNS bi ne bila JNS, če ne bi ob tej priliki obrekovala mrtvega Hlinko, ki se je boril za osvoboditev svojega naroda izpod tujega jarma, da je bil v zvezi s sovražniki Češkoslovaške zato, da jo razbije...

Če so Slovaki separatisti, ker se potegujejo za enakopravnost v češkoslovaški državi, potem je bil separatist tudi pokojni dr. Masaryk, ki je to zahteval Slovakov podpisal v pittedburski pogodbi, potem sta separatista tudi dr. Beneš in general Sirovy, ki sta Slovakom obljubila iste pravice ko Čehom, jim zagotovila popolno samopravdo in naroda dostojen položaj. Ali so ti sloveci voditelji češkoslovaške države hoteli s tem osliniti Češkoslovaško, otežkočiti njen položaj in zavirati konstruktivno delo na novi državi? Mar hoče »Jutro« pripisovati tem uglednim državljanom bratskega naroda namero, da snejo dano besedo ter zdaj, ko je minula največja nevarnost, pokažejo Slovakom figo? Tako nizko ceni glasilo slovenske JNS moralno kakovost državljanov, ki bi po pravici smeli proti temu, ogorčeno protestirati, saj vendar niso vsi politiki na svetu pristali principov in metod JNS. Dr. Beneš in general Sirovy sta bila nasprotno mnenja, da bosta državo, ki je ravno zaradi usodnega pogošnega centralizma doživela tak strahoten pretrsek in okrnitev, samo okrepila, postavila na trdnje temelje in pomagala k resnično konstruktivnemu delu, če bodo Slovaki dobili vse svoje pravice in bodo v skupni državi popolnoma zadovoljni. Sedaj samo pričakujemo, kdaj bo centralistično in fašistično »Jutro« kraglasilo dr. Beneša za separatista in za protidržavni element, ker je v svojem poslovnem govoru ves čas govoril o Čehih in o Slovaki, nikdar pa ne o Čehoslovaki. Saj večjeja izdajstva nad »nacij« po »Jutrovem« gledanju sploh ni mogel nihče zagrešiti, kakor pa ga je zagrešil predsednik Beneš v svojem zadnjem govoru! Če si zdaj Slovaki prizadevajo, da bi čimprej dosegli tak položaj, kakor ga jim je namenil sam dr. Masaryk, in sicer zato, da bi češkoslovaška država iz sedanjega težkega momenta izšla notranje močnejša v polni slogi, pa »Jutro« to razkričuje zopet kot separatizem, objavlja falzificirane številke režimov, ki Slovakom niso hoteli izpolniti danih obljub, ter Slovake psuje kot element, ki se dá voditi od tuje propagande!

To vse se popolnoma sklada z vso politiko, značajem in metodami JNS, ki nikomur ne pri-

Dr. Jože Debevec je imel lep pogreb

Ljubljana, 6. oktobra.

Potrtega srca, polni žalosti in s solznimi očmi smo se poslavljali danes popoldne od blagega in neopaznega pisatelja ter vzgojitelja prof. dr. Jože Debeveca. Ves čas, ko je pokojnikovo truplo ležalo na mrtvaškem odru v mrtvašnici Leonišča, so prihajali pokojnikovi častilci in prijatelji, prav ginljivo pa je bilo gledati male deklice, ki so prihajale s šopki cvetlic v roki, z vencem ter bridko jokale za svojim vzgojiteljem. Iskrena žalost teh malih deklic je bila najbolj prepričljiva za vse človeško veličino pokojnika. Čeprav pokojnik ni želel za svojo zadnjo pot niti vences niti cvetja, vendar je njegova priljubljenost povzročila, da je bil njegov mrtvaški oder že takoj po smrti obdan z vencem. Sleherni razred uršulinske gimnazije je tekmoval, kateri bo poklonil priljubljenemu šolniku lepiši venci. Brzojavno je bil o pokojnikovi smrti obveščen tudi g. Jakob Debevec, urednik »Ameriške domovine«, ki je enako brzojavno naročil venci za svojega brata.

Ob 4 popoldne so dospeli k mrtvaškemu odru škof dr. Gregor Rožman, arhidiakon dr. Klinar, šempetrski župnik Košmerli, prof. Janko Mlakar, uršulinski spirituali Koretič ter druga duhovščina. Škof dr. Rožman je opravil cerkevne molitve pred mrtvašnico. Nato je predsednik Slovenske Matice dr. Dr. Lončar imel kratek in topel nagovor, v katerem je v imenu slovenskih kulturnih delavcev in v svojem slavil pokojnikove zasluge, naglašajoč tri pokojnikove vrline: njegovo delavnost, stalno stremenje za resnico in osebno dobroto.

Pevski zbor iz Menišje, to je iz Begunj, rojstnega kraja pokojnika je zapel pod vodstvom gđe. Drobničeve s presenetljivo virtuoznostjo »Vigred«. Za tem je zapelo društvo »Ljubljana«, ki jo je vodil predsednik dr. Logar, dirigiral pa prof. Kapor, žalostinko »Blagor mu«.

Nato se je proti šempetrski cerkvi razvil veličasten sprevod. V župni cerkvi, kamor so prenešali kratek, je škof dr. Rožman ponovno opravil molitve in cerkevne obrede za pokojnikom. Veličasten sprevod se je iz cerkve nadaljeval proti kopalski Sv. Križa. Pred podvozom je »Ljubljana« zapela žalostinko »Blagor mu«.

V žalnem sprevodu so šle pred krsto vse dijakine uršulinskega samostana pod vodstvom namestnice direktorja dr. Pije Garantini in vsega učiteljskega zbora, tako redovnic kakor civilnega. Tudi šola Lichtenurnovega zavoda je bila močno zastopana. V žalnem sprevodu so za sorodniki in številnimi rojaki, ki so prihajali v Ljubljano z avtobusi, šli v prvi vrsti ban dr. Marko Natlačen, pomočnik bana dr. Stanko Majcen, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golja, rektor univerze dr. Kušej z več univ. profesorji, župan dr. Adlešič s številnimi občinskimi svetniki, vsi profesorji teološke fakultete, predsednik Slovenske akade-

mije znanosti in umetnosti dr. Aleš Ušeničnik, predsednik Slovenske Matice dr. Lončar, glavni urednik »Slovenec« dr. Ahčin. Narodno galerijo sta zastopala direktor dr. Pretnar in dr. Marolt. V sprevodu so šli dalje senator dr. Kulovec, min. v p. Gostinčar in drugi odličniki.

Svojega prvega podpredsednika je počastila Prosvetna zveza. V sprevodu je šel ves njen odbor z dr. Česnikom na čelu. Pred odborom so nosili zastavi Prosvetne zveze in Prosvetnega društva za Ljubljana-mesto. Katoliški tisk so zastopali g. dr. Pečjak, duh. svet. Cadež in dr. Odar, Mohorjevo družbo pisatelj Finžar in dr. Pogačnik, Jugoslovansko tiskarno ravnatelj Čeh in g. Špan. V sprevodu so šli vsi ravnatelji ljubljanskih srednjih šol, mnogo profesorjev in vzgojiteljev, med temi prosvetni načelnik dr. Lovro Sušnik in inšpektor Marko Bajuk. Kranjsko gimnazijo, kjer je pokojnik dolgo let služboval, so zastopali dr. Zontar, dr. Slapar in dr. Rupnik. Društvo slovenskih književnikov je bilo zastopano s častnim številom članov, s predsednikom prof. Koblarjem na čelu, dalje vsi nekdanji in sedanji sodelavci »Doma in Svet«, katerega urednik je bil pokojnik, ter mnogostevilni drugi kulturni delavci.

Pred kapelo je pevski zbor uršulinskih dijakinj, ki ga je vodila m. prof. Egidija Menzini, dirigiral pa je g. svetnik Svetel, zapel »Nad zvezdami«.

Nad grobom pokojnika, ki je tik poleg groba pokojnega prošta Andreja Kalana, je opravil cerkevne molitve dr. Tomaž Klinar ob asistenci.

Nato je spregovoril predsednik Prosvetne zveze dr. Lukman, ki je slavil idealizem pokojnika in njegovo življenjsko delo, poslovil se je od pokojnika v imenu Prosvetne zveze in v imenu Leonove družbe. Težko je slovo od moža, kakor je bil dr. Debevec. Bil je človek skromen čez mero, postrežljiv čez moč, dobrega srca in dobrih rok, kot duhovnik nomadeževan in goreč, kot učitelj in vzgojitelj poln ljubezni do mladih src; kot delavec nestrudljiv, kot znanstvenik bistrega duha, kot pisatelj in prevajalec tankega čuta in ušesa za jezik in obliko, kot kritik resnično juben, pa rajši mil kot strog, kot družabnik veder in duhovit.

V imenu Proforskega društva se je poslovil od pokojnika dr. Bilc, v imenu Meniševcev, t. j. rojakov iz Begunj, gospodična Drobničeva, v imenu njegovih nekdanjih učencev dr. Česnik in v imenu kranjske gimnazije dr. Zontar. Pevski zbor uršulinskih dijakinj je zapel »Vigred«. Pevski zbor iz Begunj pod vodstvom gđe. Drobničeve pa je zapel »Usliši nas«.

Svoje sožalje je izrekel in sporočil brzojavno tudi naš voditelj dr. Korošec, ki je namesto venca poklonil 2000 din v dobrodelne namene.

Pokojnemu dr. Debevcu bomo v svojih srečih ohranili trajen in svetel spomin!

Primorska banovina v številkah

Lansko leto je banska uprava saveke banovine izdala knjigo o upravnih, sodni, cerkveni razdelitvi in imeniku naselij v banovini. Uspehi te knjige so dali pobudo upravi primorske banovine, da se je lotila podobnega posla, da je prav tako naročila državnemu statističnemu uradu v Zagrebu, da sestavi enako knjigo za razmere v primorski banovini. Knjiga je izšla z datumom avgusta letošnjega leta in črpa glavne podatke iz ljudskega štetja iz leta 1931, dopolnjuje pa jih s podatki statističnega urada po stanju 1. maja 1938.

V »splošnem delu« podaja splošna etatično sliko primorske banovine, kjer navaja, da ima 196.091 kv. km površine, kar je 7,98% državnega ozemlja. V upravnem oziru je banovina razdeljena na 21 okrajev s 101 občino. Mestnih občin ima 4, katastrskih občin pa 813. Banovina ima 1664 naselij s 151.459 hišami in 155.909 gospodarstvi in 901.660 prebivalci, kar je 6,47% vsega pre-

znava nobenih pravic, nobenih poštenih nameren in nobenega patriotizma, kakor le sebi in svoji framasonski družbi. Ko se bližajo volitve, bi rada s takim pisanjem o »separatistih« našla milost tam, kamor se željno obračajo njene oči, da bi ji bili oproščeni njeni črni grehi nad državo, v kateri je netila narodne in ideološke spore v škodo naše skupnosti. Kako nas morete izročiti neusmiljeni usodi, ko pa smo mi in samó mi edini patrioti v tej Jugoslaviji, tako sedaj odmeva iz »Jutrovi« uvodnikov. Toda ti kliči ne bodo našli odmeva, saj so dobro znani vzroki, ki vodijo obupane in od ljudstva za vselej obojene častihlepne politike.

bivalstva v državi. Glede na gostoto naseljenosti pride 46 prebivalcev na 1 kv. km, če pa upoštevamo samo mesta, pa 181 na 1 kv. km. Najbolj gosto je naseljeno mesto Mostar, ki ima 15,85 kv. km površine pa 20.295 prebivalcev. Split ima 82,38 kv. km površine in 43.711 prebivalcev. Najslabše so naseljeni tišči okraji, ki imajo po 24 prebivalcev na kv. km, to sta okraja Prozor in Konjic.

Pa materinskem jeziku so prebivalci primorske banovine razdeljeni takole: na srbsko-hrvatski jezik 895.292 ali 99,30% vsega prebivalstva v banovini, slovenski 2155 (0,24%), italijanski 1580 (0,18%), nemški 739 (0,08%), ruski 332 (0,04%), ostali jeziki pa so zastopani z manjšimi številkami. Mesta imajo 101.570 prebivalcev srbsko-hrvatskega materinskega jezika in 1442 Slovencev, 319 Čehoslovakov, 1123 Italijanov, 427 Nemcev.

Po veri se prebivalstvo deli takole: rimsko-katoliške vere jih je 692.496 ali 76,80% vsega prebivalstva v banovini, pravoslavne vere 138.375 (15,35%), islamske 69.360 (7,69%), židovske 578 (0,07%), starokatoliške 345 (0,04%), grškokatoliške 247 (0,03%), protestantske (evangeljske - avguburske veroizpovedi) 178 (0,02%). Ostale manjše veroizpovedi imajo od 3-33 pripadnikov, brezkonfesijske pa je 81. Knjiga tudi navaja za posamezen okraj, koliko je v njem pripadnikov te ali one vere in so ti podatki za razširjenost posameznih ver po okrajih prav poučni.

Po državljanstvu je seveda najmočnejše zastopana jugoslovanska pripadnost z 898.335 prebivalci ali 99,63%, italijanski državljani pa 388 ali 0,04%.

Zanimivi so podatki o pismenosti prebivalstva. V tem oziru statistika upošteva

samo prebivalce, ki so stari nad 7 let in jih je v banovini 713.196. Od teh jih 307.973 (43,10%) bere in piše, 3121 (0,44%) jih samo bere, popolnoma nepismenih pa je 402.102 ali 56,38% vsega prebivalstva. Z ozirom na pismenost je banovina v kartogramu razdeljena na 7 okrajev. Iz tega kartograma je razvidno, da so vzhodni okraji banovine mnogo bolj nepismeni kakor zahodni. Okraji Bugojno, Prozor, Konjic, Livno, Duvno, Ljubuski in Mostar imajo nad 70% nepismenega prebivalstva, in sicer Prozor n. pr. 85,8%. Za njimi pridejo okraji, ki imajo od 60-70% nepismenega prebivalstva, taki so: Stolac, Imetaki, Sinj, Knin in Benkovac. Takoj za njimi pa je pride Splitški okraj, ki ima 53,9% nepismenih. Mesta imajo nepismenih: Split 15%, Mostar 27%, Livno 35,8%, Sibenik 44%.

Nepismenost je zlasti med ženskami v nekaterih okrajih silno močna. V okraju Benkovac je 81,59% žensk nepismenih, v okraju Bugojno 90,44%, Duvna 94,33%, Imetaki 76,93%, Knin 80,43%, Konjic 90,41%, Livno 93,28%, Ljubuski 87,61%, Mostar 90,41%, Prozor 94,61%, Sinj 76,82%, Stolac 86,70%. V celem je v banovini 43,86% moških nepismenih, žensk pa 68,17%.

Glavni pregled upravne razdelitve« našteva okraje z občinami, daje podatke o površini okrajev in občin, našteva vsa, hiše, gospodarstva in prebivalstvo po spolu in pismenost, oziroma nepismenost za vsak posamezen kraj.

Oddelek o oblasti, uradih in ustanovah našteva najprej državne upravne oblasti (Kraljeva banka uprava, okrajna glavarstva, vzporedni pregled okrajev in okraj. sodišč, državne policijske oblasti in poveljstvo primorskega orožniškega polka), samoupravne in vojaške oblasti, med katerimi so poveljstvo Jadranske divizijske oblasti, podčastniške šole in sicer: broderska v Sibeniku, pomorsko-zrakoplovna v Divuljah pri Trogiru in orožniška v Splitu. Primorska banovina ima 5 okrožnih in 34 okrajnih sodišč. Pomorske oblasti pa so: ravnateljstvo pomorskega prometa v Splitu in 5 pristaniških kapetanij I. reda in 23 II. reda. V vsej banovini je 195 poštnih uradov, 155 brzojavnih in 90 telefonskih postaj.

V cerkvenem oziru je v vsej banovini 7 rimsko-katoliških škofij, 435 župnij (največ jih ima šibeniška škofija in sicer 152, najmanj pa banjaluska in sicer 7). Grško-katoliške cerkev ima sicer sedež škofije v Križevcih, v primorski banovini pa 2 župniji. Starokatoliške cerkev, ki ima sedež škofije v Zagrebu, ima v primorski banovini 8 župnij. Pravoslavna cerkev ima tu 3 eharhije in 73 parohij. Islamska veroizpoved spada pod džemat islamske verske zajednice v področju Ulema-Medžlisa s sedežem v Sarajevu, v primorski banovini pa ima 29 imanetov. Židovska veroizpoved ima tu 2 rabinata.

Drugi, »posebni del« knjige, ima popolni imenik vseh prebivalšč z vsemi v statistikah običajnimi podatki (število prebivalcev, pismenost, oblasti in uradi, šole in cerkve itd.). Imena prebivalšč so razvrščena po abecednem redu. Celotna ureditev knjige je prav posrečeno delo in daje zelo izčrpno sliko primorske banovine.

Pogled v tisk

»Vremec« v rubriki »Turizem« in pod naslovom »Oplenec, največja jugoslovanska božja pot« objavlja: »V srcu rodovitne Šumadije, na enem izmed mnogostevilnih vinorodnih bregov, ki se valovito dvigajo in padajo v daljnih meglicah, stoji veličasten hram sv. Jurija, znamenita zadružbina blagopokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja. Ta hram je znamenit po tem, ker so vsi njegovi zidovi obloženi s kopijami in mozaike najbolj ohranjenih fresk iz preko 60 starih srbskih in svetogorskih samostanov in po tem, ker so v njegovi kripti grobnice kraljeve hiše Karadorjevičev. Zato je hram na Oplencu, zlasti pa po tragični smrti blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja postal najbolj obiskana božja pot vseh Jugoslovancev in vseh tujcev, ki obiskujejo naše državo. Najboljši dokaz o velikem obisku te kraljevske zadružbine so statistični podatki o številu romarjev. Doslej je Oplenec obiskalo nad 1 milijon romarjev. Po smrti kralja Aleksandra je bilo na njegov grob položenih 24.000 vencev, od teh jih je 1000 kovinskih, med njimi je najbolj dragocen venci Srbov iz Amerike, ki je stal nad 8000 dolarjev.

Poleg vsega tega pa je Oplenec lepa in ugodna izletna točka Belgradčanov. Na posestvu zadružbine, ne daleč od cerkve same, je lep hotel, namenjen obiskovalcem. Njegova restavracija je oskrbljena z izborno pijačo iz vinogradov zadružbine in odlično hrano.«

Osebnosti

== Upokojen je nižji sanitetni pomočnik I. r. Gregor Rebul.
== Prenešeni so uradniški pripravnik Albin Sterbene a pošte Ptuj v Zidani most, pomožni manipulant Slavko Brus iz Zidanega mosta v Moškanjci, manipulantka Jožica Čož iz Trbovelj 2 v Mojštrano in pomožna manipulantka Ana Ribič iz Vojnika v Sevnici.

KULTURNI OBZORNIK

Dolenjska

Ljubljana, 1938, str. 242. Izdala in založila tiskarna Merkur.

Zopet nova knjiga, ki jo moramo biti veseli: Zbornik informativnih razprav o naši Dolenjski, večini Slovencev tako slabo poznani, ki pa zasluzi vso našo ljubezen. Sicer je pred kratkim izšla posebna zgodovinska knjiga o Novem mestu (prof. Jarc), ki ga je sicer tudi že zdavnaj opisal Vrhovec, toda pričujoča knjiga noče opisovati samo dolenjske metropole, temveč se ozira na Dolenjsko kot celoto ter vso to pokrajino opiše od vseh strani, zgodovinskih, kulturnih in gospodarskih, tako da vsak bralec dobi popolno sliko o tej lepi deželici hribov in dolin. P. Janez Zurga je napisal prvi članek o geologiji Dolenjske, o posebnosti zemlje, ki tvori prvo in najtrdnjšo podlago Dolenjske: razlaga njene talne posebnosti, kraške jame, vode ponikalnice, Lukenjski grad ter geološko pomembnost kamenin, njih starost in njihov pomen kot rudnega bogastva, ki ga ni malo. Viktor Petkovšek opisuje dolenjsko rastlinstvo pod naslovom »Dolenjski cvetnik«, Branko Rudolf pa dolenjsko suhozemsko favno, to je živali (plazivce, ptice, sesalce, metulje, vodne živali itd.). Dr. Jože Rus podaja kratek zemljepisni pregled Dolenjske po stari upravni razdelitvi ter se ozira na vse kotline in zemljepisne posebnosti. J. Jarc pa prikaže zgodovinski razvoj dolenjskih mest, njih predprave in pomen v preteklih dobah za čas Turkov, kakor tudi v času preporeda narodne misli. Arhitekt Zoran Mušič je napisal zanimivo študijo o razvoju zgodovinskih dob Novega mesta, kako je tekem časa dobivalo svoje svojstveno lice, hoče pa tudi

pokazati smernice, kako je treba zdaj urejati Novo mesto, da dobi lepo lice v skladu s preteklostjo. Priloženih je tudi več skic. Dr. Martin Malnerič je prispeval doneske o Beli krajini in sicer splošen opis tega znamenitega kosa naše zemlje ter še posebej belokranjske znamenitosti. Nato sledi odlomki iz Trdinovih Pravič in Gorjancih pod naslovom Dolenjci, odlomek iz Valvazorja in Levstika. Članek krasi Mušičev idejni načrt za Trdinovo vodnjak v Novem mestu. Dr. A. Debeljak piše o slavnih Dolenjcih v naši književnosti, kjer ima znamenit mislek, da so se s Prešernom, Cankarjem in Zupančičem lepo povezale Gorenjska, Notranjska in Dolenjska, oziroma, da ne bi književni vrh upodobil v treh črkah V-V-V (Vrba-Vrhnika-Vinica!) Jože Gregorič je opisal umetnost Dolenjske ter še posebej umetnostne spomenike Novega mesta. Članek krasi več fotografij starih umetnostnih spomenikov (Tintoretto, Metzinger). Dr. Jože Rus je prispeval še Dolenjce v luči statistike ter članek o razvoju dolenjskega vinstva pred 100 leti. Com. ing. Jože Germ riše gospodarski razvoj Gorenjske mesta in okolice; belokranjski kupčiji so posvečeni članki: belokranjska kupčija, Kako pomagati Beli krajini ter Bela Kranjska in njeni ročni izdelki, ki ga je napisala Poldka Bavdekova. J. T. opisuje obisk pri zdomarjih, pri ribniških krošnjarih. Nato sledi članek o lesnem gospodarstvu, o lovu, lovski cerkvi na Gorjancih. Predstavljena so posamezna mesta, tako Dolenjske Toplice, Kočevje, Brežice, Litija, Zagorje, kopališče v Višnji gori in Krško. Kmetijski strokovnjaki Jože Krošl, inž. Simončič, inž. Oblak, Jože Okorn, Ludvik Puš, Vlado Kuret, inž. Jože Trošt, inž. Jože Erpiš, Fran Kofol in Slavko Blažič so napisali pregled o kmetjem in gospodinjstvem kmetstvu, poljedelstvu, živinoreji; skrbijo za povzdigo kmetstvo-gospodinjstva izobrazbe, kmetijskega šolstva, vinarstva, ribarstva, mlekarstva, sadjarstva in čebelarstva; o gospodarskem dvigu turizma in

športa. Knjigo pa zaključuje pogled v Zupanovo jamo pri Grosupljem.

To je vsebina te zanimive informativne knjige o naši Dolenjski, ki se čuti nekoliko zapostavljena pred Gorenjsko. Toda tudi Dolenjska ima posebnosti in znamenitosti, pa tudi krajevni lepoto, ki morejo nuditi tujcu pa tudi domačemu letoviščarju lep počitek in ugodno udobje. Knjiga je posvečena banu g. dr. Marku Natlačenju, kateremu se tako prijatelji Dolenjske zahvaljujejo, ker je z znatno subvencijo omogočil nastik te lepe in še bolj potrebne knjige. Tako je naša Dolenjska lepše predstavljena domačemu in tujemu človeku kot naša Gorenjska, ki še nima tako enotne knjige o sebi kot etnografski in zemljepisni celoti. Knjigo je v lepi opremi arh. Mušič izdal banovinska tiskarna in založba »Merkur«. Zeleli bi, naj bi tej lepi knjigi sledil še zbornik Notranjske, Gorenjske in Štajerske, kar bi populariziralo znanje o naši najbližji domovini. In kolikor bolj bo kdo poznal svoj kraj, toliko bolj ga bo ljubil. Domovinske ljubezni pa nam ni nikoli premalo.

Cena 20 din (vez. 28 din). td

Ljubljanska drama: »Žene iz Niskavuorija«

(27. sept. 1938.)

Drama iz finskega življenja pisateljice Helle Wuolijoki je odprla zanimivo podobo severne zemlje; na gledalca vpliva novo in sveže, vendar se npravnstvena naloga v nji rešuje bolj s čustvenostjo kot z globino. Odtod tudi splošno navdušenje ženskega sveta, ki mu je bližja čustvena neposrednost kot življenjska tehtnost.

Ko so nas prevajalci zadnja leta precej dobro seznanili s severnim pripovedništvom, zlasti z znamenito »Kristino, Lavransovo hčerjo«, je poznanje severne dramatike pri nas zastalo. Zato

ob tej drami čutimo, kakor da se je spet odprl svet Ibsena, Björnsona in drugih duhovnih in družbenih teoretikov-pesnikov, zdi se celo, da so se nekje zadaj razgrnile širine materinske oblasti in dušne sile, ki jih gledamo v zgodovinski podobi »Kristine« — toda to je samo starodavno ozračje »Kristine«, bistvo naše igre pa je novodobni družbeni prelom, osnovan na osebni svobodi in erotični sili, ki išče npravnstvene potrditve za svojo osebno stisko. Vprašanje samo se zaradi svojega širokega življenjskega obsega oblikuje zelo značilno, precej drugače kot v srednji in južni Evropi. Trdil bi, da vse severni predel Evrope s Poljsko vred preveča samoniklo sožitje skrajnih nasprotij; največja sproščenost človeške narave in prvotna moč starodavnih postav živita druga čb drugi. Zato se v novejši književnosti severnikov toliko ponavlja družbena kritika, izvirajoča iz neskladnosti med naravo in družbo.

Drama »Žene na Niskavuoriju« nam na široko odpira nasprotja sodobnega življenja v krajih, kjer je zemlja še vsa široka in prvotna, toda ljudje žive samo še na videz v prvotni sreči. Zaman je vsako prizadevanje, da bi se staro življenje še ohranilo; patriarhalni grehi se ne smejo več pokrivati z družabno spodobnostjo in gospodarsko politiko, človek hoče biti prost in resničen. Tako se mladi gospodar Arne končno odtrga od svoje družine, od velikega gospodarstva, od matere in gre v svet z mlado učiteljico, ne da bi oba vedela, kako bosta odslej živela; pogumno gresta v boj z življenjem. Družinsko dramo v podobi nesrečnega zakona je pisateljica obdala s precejšno ironijo, s široko kritiko izobražene družbe, moške in ženske. Ta kritika je zastarela, kakor je dramski spor, postavljen na nasprotje z živčno bolno in duševno prazno ženo, premalo globok. Resnično dramo nosi samo ena oseba, to je »gospa matic na Niskavuoriju, ki združuje vso veličino in trpkost starega doma, življenjsko modrost, moč in neskladnost starega sveta. Ta svet se je v starem redu hotel in znal razbremeniti in

Kongres za varstvo otrok in mladine v Belgradu

Belgrad, 4. oktobra.

Kakor so bili naši čitatelji obveščeni, se je v nedeljo, 2. oktobra začel v Belgradu II. balkanski kongres za zaščito otrok. Slovensnosti so prisostvovali številni zastopniki iz vseh krajev Jugoslavije, kakor tudi iz vseh balkanskih držav. Poleg oficijelnih zastopnikov balkanskih držav so prisostvovali tudi zastopniki Nemčije, Francije, Nizozemske, Anglije, Danske, Poljske, Romunije in Italije. Po otvoritvi, ki je sledila takoj po prihodu Nj. Vel. kraljice Marije, so po nagovorih oficijelnih zastopnikov najvišjih oblasti sledili kratki referati v obliki nagovorov, katerih vsebino v izveščku podajamo:

Predsednica Jugoslovanske Unije za zaščito otrok

gospa Naka Spasiček

je poudarila v svojem uvodnem govoru, da je namen kongresa manifestacija solidarnosti in odločnosti balkanskih narodov za ostvareitev take zaščite otrok in mladine, ki bo zajela problem v jedru, da se dosežejo popolni moralni in zdravstveni pogoji za normalno duševno in telesno rast otrok balkanskih držav.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje

gospod Dragiša Cvetković

je poudaril, da smatra kraljevska vlada vprašanje zaščite vaških otrok za eno najvažnejših socialnih in zdravstvenih nalog, zato je kraljevska vlada vse ukrenila, da sem čim prej in čim bolj polneje izvede ta zaščita. Njeno delo je šlo v smeri gospodar. izboljšanja prebivalstva, ustanavljanja ustanov, institucij, domov itd., ki so namenjeni predvsem za kurativno zaščito, in končno, država je šla povsod in v vsakem pogledu za tem, da pomaga privatni iniciativi do čim popolnejšega razmaha. G. minister je poudaril, da se kmet nikakor ne more brigati dovolj za svoje otroke, če nima za to minimalnih življenjskih pogojev, ne more vzgajati svojih otrok in jih

obvarovati bolezni. Pospešeno delo pa odstranitve bede in siromaštva je največja in najboljša garancija za socialno zaščito otrok in mladine.

Poleg tega je za zdravstveno zaščito vaških otrok in mladine mnogo storila država po Higijenskih zavodih in Sanitarnih postajah, ki jih je v celih državah 176. Te institucije dajejo vsa potrebna navodila in nasvete nosečim materam, kako naj hranijo in negujejo svoje otroke, da jih obvarujejo pred boleznimi. — Poleg tega pa se tudi število otroških zdravnikov in babic povečava iz dneva v dan. V preteklem letu so pregledale šolske poliklinike 325.252 otrok, otroški dispanzerji so nudili pomoč 88.727 otrokom, socialne institucije so dale pomoč 30.582 družinam, itd.

Za najvažnejšo reformo v pogledu izpopolnitve sanitetne službe na vasi je smatrali zakon, ki je bil predložen narodni skupščini in po katerem se določa obvezna služba na vasi za vse one zdravnike, ki hočejo priti kdaj v drž. službo.

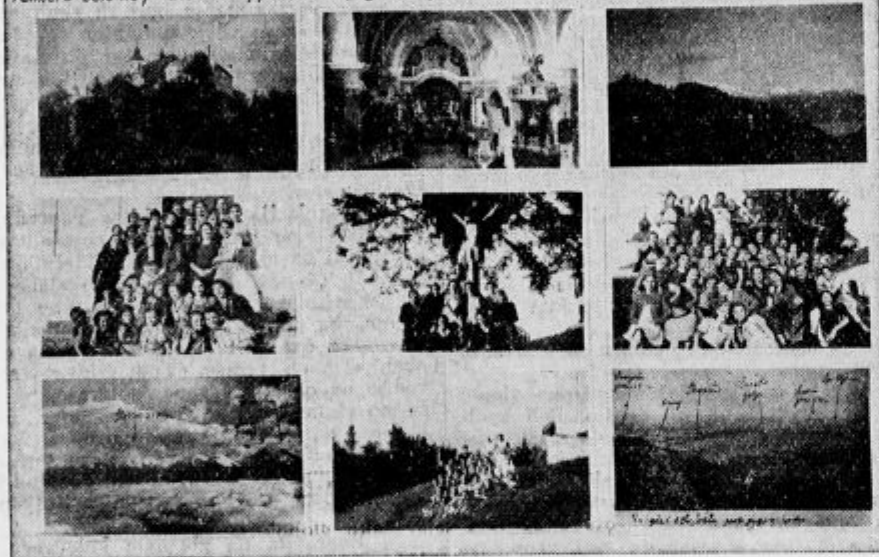
Za g. ministrom so govorili še predsednik kongresnega odbora g. dr. A. Kostić, univ. prof., dalje župan Belgrada Vlada Ilić in za njim vsi delegati. Popoldne so pričele zasedati sekcije.

Slovenska vaješka razstava v Belgradu

Na razstavi za varstvo otrok v Belgradu je Društvo za varstvo delavske mladine v Ljubljani razstavilo tri tabele z 9 slikami po velikosti 24 x 13 cm, in sicer kaže prva počitniško kolonijo vaješev na Lomu nad Tržičem lansko leto, druga tabela dve koloniji na Možinaci pri Predvoru nad Kranjem, kjer so vaješci taborili v sedmih letih, in tretja tabela vaješke na Sv. Joštu, kar nam kaže slika. Sv. Jošt, 845 m morske višine, je lepa točka. Razgled po celi Gorenjski do Bleda in vse do Ljubljane. Ravno to izletniško točko so si izbrale naše vaješke za počitniško kolonijo, ki jo je priredilo Društvo za varstvo delavske mladine.

PRVA POČITNIŠKA KOLONIJA VAJEŠK V JUGOSLAVIJI / DRAVSKA BANOVINA / NA SV. JOŠTU NAD KRANJEM V LETU 1938.

Première colonie estivale des apprentis en Yougoslavie (banovine de Drava) sur St. Jošt près de Kranj en 1938.

Naši severni meji - radijsko postajo!

Maribor, 6. oktobra.

Gotovo ni odveč, če naš list v trenutku, ko v ministrstvu v zvezi s pripravami za sestavljanje državnega proračuna za l. 1938/39 merodajni činitelji odločajo tudi o usodi naše radiofonije in njo o stari zahtevi naše severne meje — o mariborski radijski postaji, spregovori svojo besedo.

Zahteva, da se v Mariboru ustanovi radijska postaja, je stara in se je pojavila kmalu potem, ko je bila ustanovljena v Ljubljani in ko se je ugotovilo, da leži Maribor in njegovo veliko območje v mrtvi coni ljubljanske postaje. Takrat so zahtevo po samostojni ali vsaj relejni postaji v Mariboru utemeljevali s tem, da s ceninimi aparati ni mogoče poslušati Ljubljane in da zaradi tega število radijskih naročnikov ne bo tako napredovalo, kakor bi moglo, ker je bilo znano, da so novi naročniki pričeli s ceninimi aparati in šele nato počasi prehajali k dražjim aparatom. Slovensko časopisje se je za mariborsko radijsko postajo zavzelo že l. 1930. Kmalu po teh prvih zahtevah po radijski postaji se je v Mariboru že mudil zastopnik neke trdnice, ki se je zanimala za te zahteve, ter se hotela potegovati za gradnjo postaje. Naslednja 4 leta je zahteva po postaji nekoliko utihnila, glasno se je pa pojavila zopet l. 1935 in od takrat ni utihnila. L. 1935 so bile namreč avstrijske postaje močno ojačane in je bil sprejem jugoslovanskih postaj tudi z boljšimi aparati onemogočen. Od tega trenutka naprej so zahtevali tudi naši kulturni in narodno-obrambni interesi, da se našemu obmejnemu prebivalstvu da možnost poslušanja naših postaj, ker je sicer podvrženo škodljivemu vplivu postaj sosedov. Zahtevi po radijski postaji so se takrat pridružile vse kulturne in nacionalne organizacije Maribora in njegovega območja, vodstvo akcije pa je prevzela mariborska mestna občina, ki je na merodajnih mestih napravila potrebne korake in se takoj odločila, da bo dala za radijsko postajo brezplačno na razpolago potrebno zemljišče. Kazalo je že, da je akcija imela uspeh, ker je ministar v svojem ekspezoju k proračunu za l. 1937/38 napovedal novo postajo v Mariboru. Zal pa je ostalo iz nerazumljivih razlogov le pri obljubi.

Sedaj, ko v Belgradu zopet premišljujejo o novem proračunu, od katerega je odvisna usoda mariborske postaje, je treba zopet odločno postaviti staro zahtevo. Nemodro in lahkomišelnost bi bilo, če bi država vse severno obmejno prebival-

stvo prepustila vplivu kulturne in nacionalne propagande naših sosedov, ki imajo do podrobnosti izgrajeno radiofonijo, in da bi v tem prebivalstvu zaradi naše zanemarjene radiofonije zorelo prepričanje, da nismo sposobni korakati z duhom časa, za katerim naglo hodijo naši sosedje. Država naj v proračunu za prihodnje leto zagotovi potreben znesek za postavitev mariborske radijske postaje. S takim dejanjem bo pokazala, da ji je pri srečnem severni meji in njeno prebivalstvo, ki bo znalo, kakor vedno, ceniti skrb države za njegovo kulturni in nacionalni napredek, ki je nerazdružno vezan na obmejno radijsko postajo, za katero se severna meja bori že skoraj deset let. Poklicani zastopniki ljudstva imajo hvaležno nalogo, da nam priborijo novo radijsko postajo, če že ne popolnoma samostojno, pa vsaj podružnico ljubljanske.

Kmečka slovesnost v Rovtah

Rovte nad Logatecem, 2. oktobra.

Izredno kmečko slavlje je priredila na Mihaelovo nedeljo krajevna KZ Rovte. Blagoslovljen je bil prapor Mladinske kmečke zveze. Ker imamo ta dan tudi farno žegnanje, je prišlo od blizu in daleč kljub slabemu vremenu mnogo ljudi. Cerkev je bila, kot že dolgo ne, nabito polna. Botra sta bila Istenič Janez, zaveden gospodar, in Kavčič Marijana, za vse dobro vneta gospodinja. Blagoslov je izvršil domači g. župnik po lepem nagovoru. Med sv. mašo je prepeval pomnožen moški zbor.

Po sv. maši se je množica ponosnih fantov in deklet, zavednih gospodarjev in gospodinj zgrnila okrog govorniškega odra. Kmečko zborovanje je začel in vodil predsednik krajevne Kmečke zveze, naš Hladnikov Peter, brat argentinskega misijonarja Janeza Hladnika. Prvi je razložil pomen kmečke organizacije Kune Franc, preprost kmečki sin. Za njim nam je Ruparska Reška pokazala, da danes niso več časi, da bi zadostovalo, da se kmečko dekle in gospodinja drži le kuhovnice. Glavni govornik je bil zastopnik centralnega odbora Kmečke zveze dr. Jože Vorsič. Razjasnil nam je potrebo kmečkega stanu in pomen njegove zavednosti. — Kmečka himna, ki jo je moški zbor zapel na kon-

nico zahtevali od prometnega ministrstva olajšavo za polovično vožnjo. V današnjih razburkanih in zmaterializiranih časih je morda dovolj razveseljivo, da v enem dnevu, kakor je bila n. pr. sredi, obišče razstavo nad 400 obiskovalcev. Prav tako je razveseljivo, da je obiskalo razstavo vse polno mladine, ki se prostovoljno oglašja in celo prosi svoje vzgojitelje, naj jo povedejo na razstavo. — O značilnem obisku celjske mladine smo že poročali. Tudi mladina s kranjske gimnazije je v sredo pod vodstvom svojih profesorjev obiskala to razstavo, hkrati pa so napovedani obiski tudi z drugih zavodov.

J. D.:

† Dr. Jožetu Debevcu v spomin

Primerjal sem dve sliki: sliko pesnika Gregorčiča kot bogoslovca in sliko dr. Debevcu, prav tako kot bogoslovca. Podobenost je bila presenetljiva: kakor da sta si rodna brata! Pri obeh isti olozni obraz, ki govori o človeku rahlega zdravja in nežnega, občutljivega srca, o človeku, ki je morebiti prav iz omenjenih dveh vzrokov v obilni meri deležen trpljenja.

Pa tudi po notranjosti sta si nadvse podobna. Oba doma iz kmečke hiše, kamor so se vedno povračale njih želje in kjer sta se edino čutila povsem doma. Obema je težko življenje in stradanje v mladih letih pripomoglo k zrahljanosti zdravja, pri obeh je v šibkem telesu kraljevalo svetlo srce, polno najlepših nadzemskih slik, svetlobe, v katerem ni bilo najmanjšega prostora za zlato malike. Sveto pismo in lepa knjiga sta bila obema zvesta spremljevalca v življenju. Homer jima je bil »delo vseh detet. Oba sta že kot duhovnika hotela zadostiti svoji ljubezni do slovestva s tem, da sta študirala klasično filologijo.

Dr. Debevec je svoj študij dovršil in je bil nato učitelj po božji volji, pri Gregorčiču je ostalo pri poskusu, oziroma pri nameri. Oba sta gorela v ljubezni do slovenskega naroda, oba bila Slovana z dušo in s telesom. Dr. Debevec je v večji ali manjši meri poznal vse slovanske jezike, kakor mu tudi ni bil tuj nobeden od velikih evropskih kulturnih jezikov. Obema je klila sreča iz bratov sreče, ki sta jo iskala tam, kjer je izvor vseh vzorov in kjer sta jo sedaj oba našla.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefovo« gorenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Bolnišnica in hiralnica v Ptujju sta dobili vodo!

Ptuj, 5. oktobra.

Vsemu ptujskemu občinstvu je znana zadeva zaradi vode za ptujsko hiralnico in bolnišnico, ki se je nekaj let sem vlekla in ni mogla priti do zadovoljivega zaključka. Sedaj je stvar hvala Bogu zadovoljivo rešena in sta dobili bolnišnica in hiralnica končno tako nujno potrebno vodo. Saj že samo to dejstvo, da je primanjkovalo vode za bolnike in hiralce, pove, kako resnično potrebna je bila rešitev tega vprašanja.

Ta zadeva je stara prav za prav že okrog 50 let. Že takrat je bilo vprašanje vode za bolnišnico življenjskega pomena. V bližini bolnišnice je bila ponikovalna jama, kamor se je stekala razna umazana voda in povzročala v okolici silno neprijeten in neznosen smrad. Tako ni nič čudnega, če je neki ptujski list v svoji pustni številki predlagal, da se ustanovi tam velika »parfumska fabrika« in da prevzame Ptuj izvoz najrazličnejših »parfumov«. Sploh je bilo stanje okoli bolnišnice zelo zanemarjeno in primitivno. Tako je cela stvar spala skozi desetletja.

Pred petimi leti so napravili Omsovo napravo, ki tudi ni nič pomagala, to pa zato, ker je primanjkovalo vode. Nato so kopali nov vodnjak, ki

je zelo globok. Globok je 36 m. Toda na nesrečo je tedaj vsa voda usahnila. Vodila so se pogajanja, da bi vzeli vodo z njive grofa Herbersteina, ki je na spodnji strani ceste. Ta pogajanja so trajala nad 1 leto in niso privedla do zadovoljivega uspeha, dokler niso našli na zemljišču, ki ga je prodal banovini veleposestnik Ornič, izdatnega studenca. In s tem je bilo vprašanje preskrbe vode za hiralnico in bolnišnico rešeno. Tudi smrad je sedaj hvala Bogu prenehal. Zgradili so elektrifno črpalko, ki je postavljena na mestu, kjer so odkrili studenec. Ta črpa vodo in jo dovaja po ceveh v vodnjak, ki je na dvorišču bolnišnice in ki služi sedaj kot rezervoar.

Vsa dela je vodil g. ing. Maček od banske uprave. Zaslugo, da se je to nujno delo hitro in uspešno končalo, ima predvsem ptujski mestni župan g. dr. Alojzij Remec, ki je po sklepu mestnega občinskega sveta na merodajnih mestih odločno posredoval. Sedaj še ostane odprto samo vprašanje kanalizacije po Ljutomerski cesti. Upamo, da bo tudi to v kratkem ugodno rešeno.

Medved pri železniški postaji

Dobrepolje, 5. oktobra.

V noči na torek, dne 4. oktobra, je nenadoma prilomastil k hiši posestnika Lohkarja v Predstrugah velik kosmatinec. Hiša stoji blizu postaje in tik gozda. Hoteč si privoščiti dobro večerjo, je prišel medved pod koruzo, ki visi in se suši v kitah na poslopju. Ker je ni mogel doseči, je začel rentatiči, da so se vsi psi, ki so nanj lajali, razbežali. Ko je to čul posestnikov sin Fran, ki je spal na podu, je šel skozi lino pogledat, kdo se oglašja s tako nenavadnim močnim glasom. Ves prestrašen je opazil debelega podplatara, kako se renčel spenja proti koruzi. V strahu, da bi ga ne napadel, se ni upal stopiti iz podla, le ogledoval in opazoval je tega nenavadnega nočnega gosta, kako je čez nekaj časa odhlačal v gozd proti Golemu vrhu, odkoder je nabrž tudi prišel.

Kar nič se ni temu dogodilo čuditi, saj so nedavno, kakor so listi poročali, ustrelili lovci blizu Skocijana, ki je oddaljen samo dve uri od nas, lepega debelega medveda. Tokrat pa je njegovega brata pot zanesla v naše kraje. Po vsem tem sklepamo, da se v naših gozdovih v zadnjem času zadržujejo tudi medvedje. Za naše lovce bi bil to pravi lovski blagor, ko bi medved ne bil zaščiten. Pa je prav, da je zaščiten v kočevskih gozdovih in da ni iztrebljen, vendar pa ni nobena zabava, če taka mrcina začne hlačati okoli hiš in nazadnje delati škodo. Seveda medved sam človeku ni nevaren, če ga človek pusti pri miru.

Slovenski bojovníki drugič na Goriškem

Drugi izlet Zveze bojovníkov v Trst, Gorico, Doberdob, Sv. Mihael, Sv. Goro in Oslavije je bil v nedeljo in ponedeljek 2. in 3. oktobra t. l. Udeležilo se ga je 140 bivših bojovníkov s prijatelji in svojci. Kakor prvi je bil tudi drugi izlet izborno organiziran, za kar gre zahvala v prvi vrsti voditelju izleta g. Maksimu Rožmanu. Udeleženci so si v nedeljo ogledali Trst, prisostvovali sv. maši v katedrali sv. Justa ter občudovali prelepo tržaško okolico. Popoldne so se odpeljali v Sredipolje (Redipuglia). Tam so si ogledali veličastno pokopališče, od tu so pa odšli na vrh Doberdobske planote k Sv. Mihaelu. Veličasten razgled čez griče in nižave ob Soči, kjer so tudi naši slovenski možje in fantje prestali neizmerno gorje, je vplival z neizmerno veličino na vse prisotne. Po ogledu bojne črte so se odpeljali udeleženci v Gorico, kjer so prenočevali.

V ponedeljek jutraj so odšli na Sv. Goro. Tu je imel župnik g. Janko Cegnar pretresljiv cerkveni govor o Materi božji svetogorski, ki je bila med vojno begunka in bivala v sruči Slovanije, v naši belji Ljubljani. Nato je nanaiz vse trpljenje med svetovno vojno, zlasti na teh gričih in poudarjal, da smo bili ravno te dni rešeni najhujšega zla nove svetovne vojne. Po govoru je daroval predsednik Zveze bojovníkov g. Mirko Ratej peto sveto mašo za padle vojake, izmoli litanije Matere božje in opravil molitve za umrle. Pri cerkvenem opravilu je bilo ljudsko petje pod vodstvom g. Maksa Jovana iz St. Vida nad Ljubljano. Po cerkvenih svečanostih so si udeleženci ogledali prelepo goriško okolico, nakar so jih autobus odpeljal skozi Solkan,

Gorico in Pevno na Oslavije pri Gorici, kjer je velika grobnica padlih. Veličastno delo kaže velik smisel za počastitev vseh, ki so dali življenje na bojnih poljanah. Veličastni mavzolej ima obliko velikega valja, v treh nadstropjih so vklesana v marmoru imena 50.000 padlih italijanskih vojakov, v treh grobiščih pa leže kosti po 12.000 neznanih vojakov. Spomeniku, ki nima primere po svoji veličastnosti in umetniški izdelavi, se mora čuditi vsakdo, ki ga vidi. Občudovati pa mora tudi veliki čut hvalečnosti in pietete, ki jo goji italijanski narod in država do vseh onih, ki so prelili svojo kri. Po ogledu so se izletniki vrnili v Gorico, kjer je bil ogled mesta in zanimivosti ter kosilo, nato so se pa odpeljali po Vipavski dolini nazaj v domovino.

Izlet je ponovno pokazal veliko vez, ki družijo bojovníke, kakor je poudarjal predsednik g. M. Ratej ob zaključku potovanja v Postojni. Našo sedno državo si vzemimo za zgled, kako čuva spomin rajnih borec za človeštvo, da jo tudi mi posnemamo in se oddolžimo spominu naših slovenskih padlih vojakov s tem, da jim postavimo na Berzjah dostojen spomenik.

Ptuj

Minoritski provincial o. dr. Bonaventura Bu rič iz Zagreba se je v spremstvu svojega tajnika pripeljal v Ptuj, da opravi vizitacijo slovenskih minoritskih samostanov, ki so kakor znano v Ptujju, Sv. Vidu pri Ptujju in na znameniti romarski Ptujski ali Crni gori. Dobro nam došel!

Lep obisk na razstavi slovenske knjige

Ljubljana, 6. oktobra.

Razstava slovenske povojne knjige v Trgovskem domu je deležna prav lepega obiska, takšnega, kakor ga niti največji optimist ni pričakoval. Priznati je treba, da se za to razstavo zanimajo ljubljanci v veliki meri, razveseljivo pa je, da je svoje kulturno zanimanje pokazala tudi naša dežela. Podoželani, toda ne samo inteligenca, temveč tudi kmetje in delavci, prihajajo na razstavo, štoprav jim je obisk razstave združen z večjimi stroški kakor ljubljancem. Prireditelji, ki niso računali s tako velikim zanimanjem, obžalujejo, da

Politična poročila druge izdaje „Slovenca“

Berlinski odbor je začrtal nove čsl. meje

Za osnovo je bilo vzeto ljudsko štetje iz leta 1910

Berlin, 7. okt. Berlinski mednarodni odbor je danes objavil odlok v priključitvi nadaljnjih pokrajin češkoslovaške republike k Nemčiji. Objava pravi med drugim:

»Pri določitvi meje med češkoslovaškim in nemškim ozemljem so zastopniki velesil tolačili določbe monakovskega dogovora tako, da se mora vzeti za osnovo presoje narodnostnega razmerja na tem ozemlju stanje iz leta 1910, pri čemer se morajo upoštevati za nacionalno razmejitve podatki avstrijskega ljudskega štetja iz leta 1910. Na podlagi te predložitve statistike je berlinska komisija določila, katero ozemlje mora Češkoslovaška do 10. t. m. izročiti Nemčiji.

Razmejitvena komisija je določila, da v posameznih odsekih zasedejo nemške čete do 10. t. m. naslednje črto:

Odsek Bratislava—Dunaj. Nemci zasedejo kraje: Potorna (Untertemenau), Breclau, Ohlavič, Hlupice, Porlice, Volfraimice, Znojmo. Izven nemške okupacijske črte ostanejo pod ČSR kraji: Bratislava, Gopice, Velike Pablove, Nikolic, Vranovice, Moravski Krumlov.

Nadalje pridejo pod Nemčijo kraji: Feldberg, Lobava, Dolnje Radice, dočim ostanejo pod Češkoslovaški kraji: Dolnje Koumice, Vutkovic, Petrovice, Višnovice, Mašovice, Visočani, Zorovice, Oelike Dešovice, Dačice, Bočkovic.

Južnočeška meja. Nemci zasedejo: Gornji in Dolnji Iberschlag, Dolnji in Gornji Baumgarten, Neudeck, Eichberg, na češki strani pa ostanejo: Velice, Nove Hrad, Černa, Stankov, Hluboka, Hrdlozev. — Nemci zasedejo nadalje črto: Kaplice, Češki Krumlov, Prachatic, Bistrica, Neumarkt, dočim ostanejo na češki strani: Zlata Koruna, Volim, Sušice, Černe, Dvorce, Vošovice, Petrovice, Lunašev.

Chebski odsek. Nemci zasedejo Dobravo,

Njižani, Tuškov, Podbřany, Holešovice, Lovosice, na češki strani pa ostanejo: Draženov, Lukjenice, Nova Kospoda, Visoka Lihne.

Severni odsek. Nemci zasedejo Litomeřice, Česka Duba (Böhmische Eiche), Liberec, Jablonec do državne meje. Pod Čsko ostanejo Tezic, Stražnice, Frstjan, Stražišče, Valšovice, Zvarog, Rokitnica, Vitkovice, Studenec, Hodošov, Mlinov.

Severovzhodna meja. Nemci zasedejo Rohlice, Hutendorf, Güntersdorf, Brauna (Broumov), na češki strani pa ostanejo: Dvur Kralove, Nachod, Dolnji Hronov, Visoke Jilemnice in Novigrad.

Severna moravska meja. Nemške čete zasedejo kraje: Diešhübl, Petrovice, Lautersbach, Krenau, Sternberg, Marienthal, Bodenstadt (Novi Jičín) in Hlučín.

Pod Čsko ostanejo: Kostelec, Jablonec, Patronice, Litomiř, Trhovice, Hlasnice, Malovice, Velika Bistrica, Olšava in Moravska Ostrava.

Označena razmejitve še ni dokončana. Po monakovskem dogovoru ima berlinska mednarodna komisija pravico, predlagati velesilam morebitne izpremembe. Priključitev pretežno in čisto češkega ozemlja utemeljuje berlinska komisija s tem, da gre pri tem za nadomestilo za nemški otok pri Iglavi, ki ostane Češkoslovaški. Izredno trda pa je odločitev, da je na moravskem ozemlju večkrat presekan železniška proga in tako n. pr. Moravska Ostrava odrezana od zaledja.

Ceškoslovaški zastopniki v mednarodni komisiji so se brez uspeha trudili dokazati, kako je taka meja nemogoča in z narodnega stališča krivična. Zastopniki štirih velesil so jim predložili svoje sklepe, katerih niso hoteli nič več popravljati.

Zahteva po izpraznitvi tega ozemlja do določene meje je bila zastopnikom Češkoslovaške

predložena v ultimativni obliki s kratkim rokom. Edina, kar se je lahko doseglo, je bilo priporočilo, naj se češkoslovaška in nemška železniška uprava sporazume glede ureditve železniškega prometa. Berlinska komisija je na proteste ČSR izjavila, da predstavljajo njeni sklepi zgolj tehnično izvedbo monakovskega dogovora, na katerega je češkoslovaška vlada že pristala.

Ker proti odločitvam berlinske komisije ni možen noben priziv, češkoslovaški vladi ne preostaja nič drugega, kakor da se ukloni tudi temu pritisku.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. okt. m. V okviru prireditve II. balkanskega kongresa za varstvo otrok je bil snoči v Kolarčevi ljudski univerzi koncert trboveljskih slavčkov, ki je nad vse dobro uspel.

Belgrad, 6. okt. AA. Danes dopoldne je bila v kabinetu finančnega ministrstva pod predsedništvom ministra dr. Dušana Letice seja gospodarsko-finančnega odbora ministrov, na kateri so reševali tekoče zadeve. Seje so se udeležili vsi ministri, člani tega odbora, in je trajala od 10 do 13.

Belgrad, 6. okt. AA. S posebnim vlakom bodo danes ponoči ob 3.40 odpotovali ministri za socialno politiko Dragiša Cvetković v spremstvu svojega osebnega tajnika, prometni minister dr. Mehmed Spaho tudi s svojim tajnikom, ter poštni minister Vojko Cvrkić v vas Kuline, kjer bo svečana otvoritev železničarskega zdravilišča.

Ljubljanske vesti

Dviganje in padanje cen na živilskem trgu

Prvi oktobrski tržni dan je bil v znamenju dežja zato slab. Na Sv. Petra nasipu je stalo dopoldne 5 voz zeljnatih glav in 3 vozovi krompirja. Povpraševanje je bilo slabo. Na Vodnikovem trgu je bilo sicer kljub dežju nekoliko živahnije, toda mnoge prodajalke in kmetice so pričakovale hujši naval kupujočega občinstva. Prostor za sadje ob Jugoslovanski knjigarni in semenišču je bil slabo zaseden, bolj pa prostor ob semenišču tja do škofijske palače. Mnogi kmetje z Gorenjske, iz kamniške okolice in litljskega okraja so pripeljali velike oprtne koše izredno lepih jabolk vseh sort. Jabolka so bila od 3 do 5 din kg. Domačih hrušk na trgu primanjkuje. Splošno je bil zaradi dežja promet slab.

Zanimiva je primerjava padanja in dvigovanja cen v jesenskem času. Mnoga živila so se podražila, druga nasprotno pocenila. Od 1. septembra naprej do začetka oktobra je opaziti prav značilne razlike v cenah.

Cene govejemu in telečjemu mesu so ostale stalne, prav tako cene mesnim izdelkom. Cene svinjskemu mesu so padle. Septembra je bilo po podatkih mestnega tržnega nadzorstva svinjsko meso I. vrste od 18 do 20, sedaj oktobra pa 16 do 18 din kg. Torej padec za 2 din! Svinjsko meso II. vrste prej 16 do 18 din, sedaj 14 do 16 din. Cene masti so ostale nespremenjene. Prava kurioznost je, da se je konjsko meso I. vrste pocenilo. Prej je bilo 6 din, sedaj je 5 din kg. Konjsko meso II. vrste stane 4 din kg.

Cene perutnine so kaj različne. Piščanec je sedaj 12 do 18 din, prej 11 do 20 din, zaklan piščanec sedaj 25 do 28, prej 26 do 28 din. Kokoši 15 do 26, prej 17 do 25 din, petelini sedaj 15 do 26, prej 17 do 25 din. Kokošji trg je bila danes slabo založen.

Jajca so se podražila. Septembra so bila 0.75, sedaj so 1 din komad.

Cene kruhu so ostale splošno nespremenjene, samo črni in polbeli kruh sta dražja. Beli kruh 4.50 din, prej 4.50 din, polbeli sedaj 4.50, prej 4.10 din. Torej dražji za 40 par! Črni kruh prej 3.40, sedaj 3.90 din kg. Črni kruh se je podražil kar za 50 par. Nasprotno navajajo podatki tržnega nadzorstva, da se je moka pocenila. Splošno za 20 par! Moka št. 0 je sedaj 3 do 3.40, prej 3.20 do 3.50 din kg. Moka št. 2 sedaj 2.80 do 3.20, prej septembra 3 do 3.50 din. Moka št. 5 sedaj 2.60 do 3, prej 2.80 do 3.05 din. Moka št. 6 sedaj 2.40 do 2.60, prej 2.60 do 2.90 din kg.

Podatki o cenah razni zelenjavi, povrtnini in drugim življenjskim potrebščinam so prav poučni. Razna zelenjava se je mestoma podražila, mestoma pocenila. Tako je bilo kislo zelje septembra 4 din, sedaj 2 do 3.50 din kg.

Gasilska tombola na Viču

določena za nedeljo, 9. t. m., je predložena na nedeljo, 23. oktobra t. l. ob 14. uri pred Gasilskim domom na Viču. Prireditve se vrši ob vsakem vremenu.

UPRAVA.

1. Začetna služba božja na univerzi. Dekanat teološke fakultete naznanja, da bo v torek, 11. oktobra, ob 9 v stolnici inavguralna služba božja. K tej službi božji so vabljeni vsi profesorji in slušatelji vseh fakultet.

1. Štajarke v frančiškanskem samostanu. — Frančiškanska dvorana bo polna življenja v nedeljo dopoldne in zvečer. Mi ne ostanemo doma, zato gremo pravčasno po vstopnico, da vidimo naše štajarke ter slišimo njihovo petje med igro in ob klavirju.

1. I. prosvetni večer je posvečen »našim državnopravnim starinam«. Ko smo prišli Slovenci v sedanjo domovino, smo prinesli s seboj popolnoma samobitni državni organizem, ki se je ohranil kljub nemški nadoblasti. G. predavatelju se je poredilo dogmati, da se je ta organizem ohranil še tudi potem, ko so vladali nad njim tuji. Dognal je tudi, da je ustoličenje slovenskih vojvod na Korškem izviren staroslovenski običaj. G. predavatelj je priznal strokovnjak, kateremu se je poredilo rešiti že marsikatero našo državnopravno starino. Brez dvoma bo predavanje, ki bo v petek ob 8 zvečer v beli dvorani Uniona, zanimalo vse kroge, saj bodo čuli stvari, katere doslej še niso bile nikjer poudarjene. Predprodaja vstopnic Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta 7. Sedeži 3 din, stojšča 2, za dijake 1 din.

1. Naša knjiga za mejo. Tako je bilo naslov predavanja, ki ga je imel v sredo zvečer prof. dr. Lavo Cermelj v dvorani Trgovskega doma. Tudi to predavanje je prišlo poslušat prav lepo število ljubiteljev naše knjige. Predavatelj je prav nazorno in povsem objektivno orisal vse težkoče, s katerimi se morajo boriti naši pisatelji, tiskarji in založniki za mejami, obenem pa tudi poudaril vse lepe uspehe, ki jih je žela naša knjiga za mejo. Poslušalci so bili s predavanjem povsem zadovoljni, kajti vsak je lahko dobil natanko sliko o naši zamejni knjigi in so predavatelja nagradili s toplim ploskanjem.

1. Tramvajski dela na Dolenjski cesti. Dela za ureditev tramvajске proge na Dolenjski cesti vidno napredujejo. Od dolenjske mitnice tja do železniške proge je že preurejen temelj za progo in nasut s stoločenim kamnjem. Cesto v bližini Marčičevih gostilne bodo proti Koritarjevi hiši razširili, začeli so že spodsekavati ob hiši stoječe divje kovanje. Uredili bodo tudi potok, ki teče izpod Golovca ob Orlovi ulici naprej v Veliki Galjevec.

1. Novodošle državne srečke prodaja menjalnice Reicher & Turk.

1. Opeka mu je padla na glavo. Na Vodovodni cesti, nasproti gostilne »Fortuna«, grade sedaj novo hišo. Zida jo gradbeni podjetnik Znidaršič, pri katerem je bil uslužben tudi 17 letni delavec Hafis Torić, doma iz kazinskega okraja v Bosni. Med delom mu je včeraj padla

Madžarski predlog v Londonu in Varšavi:

Skupne meje s Poljaki

Podkarpatska Rusija se naj razdeli med Madžarsko in Poljsko

London, 6. oktobra. Madžarska vlada se je obrnila na angleško vlado s prošnjo, naj bi podprla njeno zahtevo, po kateri naj bi se Podkarpatska Rusija odedpila od Češkoslovaške in priključila Madžarski, da bi tako Madžarska in Poljska dobili skupno mejo. Kakor se doznava, je angleška vlada izjavila, da takih zahtev pod nobenim pogojem ne more podpirati.

Varšava, 6. oktobra. Kakor se doznava v poučenih krogih, je madžarska vlada naprosila tudi poljsko vlado, naj bi podprla zahteve Madžarske glede zopetne priključitve Slovaške in Podkarpatske Rusije k Madžarski. Madžarska zahteva zlati priključitev Podkarpatske Rusije, da bi na ta na-

čin dobila neposredno zvezo s Poljsko. Poljska vlada je zagotovila Madžarski svojo podporo.

Zahteve podkarpatskih Rusov

Praga, 6. oktobra. Istočasno s slovaškimi so se sporazumele tudi politične skupine v Podkarpatski Rusiji, izvezmi komunisti. Za Podkarpatsko Rusijo zahtevajo enak položaj, kakor ga bo dobila Slovaška. Češkoslovaška vlada je na to zahtevo v načelu že pristala. Odločno pa se bo uprla madžarskim načrtom, da bi se Podkarpatska Rusija odedpila od Češkoslovaške in pridružila Madžarski.

Nov načrt o Palestini

Med tem, ko vsak dan pokajo bombe in pošilja Anglija tja nove polke

London, 6. okt. Iz Palestine prihajajo hude novice. V Palestini divja sedaj prava vstaja, ki je dobro vojaško organizirana in kljubuje oboroženim silam Anglije. Britska vlada je sklenila, da pošlje v Palestino še dva konjeniška polka in tri pehotne polke.

Visoki angleški komisar za Palestino, sir Harold MacMichael, je iz Jeruzalema odletel na letalu v London, da tam poroča vladi o skrajno nevarnem položaju v Sveti deželi. Vladi je sklenila odposlati v Palestino tudi čete iz Indije, tako da bo v kratkem zbrana v Palestini prava angleška armada. V Londonu se mudi zunanji minister Iraka Teufik Suvajid beg, ki je predložil angleški vladi načrt, kako rešiti palestinsko vprašanje.

Vstajo v Palestini vodi Arif Abdul Razek, ki je izvrsten vojskovodja ter ima čisto moderno opremljene vstabske čete. Njegov glavni stan je v težko dostopnih gorah severne Palestine na sirski meji.

London, 6. oktobra. AA. (DNB) Kolonialni minister Macdonald je včeraj popoldne v spodnjem domu izjavil, da je pozval angleškega vrhovnega komisarja za Palestino v London zaradi proučitve položaja. Macdonald je dalje rekel, da se je stanje v Palestini zelo resno poslabšalo, a je pristavil, da so že izdali posebne ukrepe za zavarovanje miru in reda. V Palestino so poslali nova ojačenja in sicer dva konjeniška polka ter tri bataljone pešcev, ki so prišli iz Indije v Palestino. Poleg tega so ojačili tudi policijske straže z nekaj stotinami bivših bojnikov.

London, 6. oktobr. AA. (DNB) »Daily Telegraph« poroča, da je zunanji minister Iraka prišel v London načrt za rešitev palestinskega vprašanja. V tem načrtu naj bi dobila Palestina isti statut pod angleško kontrolo, kakor ga ima Irak. Judje bi dobili svoje pravice, vendar pa ne bi smeli govoriti o svoji judovski državi. Sodelovanje med Judi in Arabci mora narediti konec nacionalističnemu cionizmu.

Ponočni doživljaj

Danes nepreklicno zadnjikrat!

Film najnapetjših senzacij. V glavnih vlogah znani Charles Boyer in lepa Jean Arthur

KINO UNION

tel. 22-21. Predstave ob 16, 19 in 21.

Tečaji za mesec oktober

Belgrad, 6. okt. AA. Finančni minister je izdal odlok o določitvi tečajev za mesec oktober. Od 1. do 31. oktobra t. l. bodo veljali tile tečaji, po katerih se bodo plačevale pristojbine po pristojbinskem zakonu in preračunavale v dinarske valute vse listine, glaseče se na zlato ali tujo valuto:

1. napoleon 305 din, zlata turška lira 436.50 din, angleški funt 238, ameriški dolar 45.80 din, kanadski dolar 45.50 din, nemška marka 14 din, zlot 8.20 din, belga 7.40 din, peng 8.60 din, braziljski milreis 2.50 din, egiptovski funt 239 din, palestinski funt 237 din, urugvajski pesos 16 din, argentinski pesos 11.80 din, čilski pesos 1.20, turška papirnata lira 34.65 din, 100 albanških frankov 1450 din, 100 franc. frankov 150 din, 100 švic. frankov 1000 din, 100 ital. lir 228 din, 100 holand. goldinarjev 2365 din, 100 bolg. levov 44.50 din, 100 rumunskih levov 32 din, 100 danskih kron 942 din, 100 švedskih kron 1080 din, 100 norveških kron 1061 din, 100 peset 150 din, 100 drahem 39 din, 100 čsl. kron 149 din, 100 finskih mark 93 din, 100 letonskih latov 800 din, 100 iranskih (perzijskih) rialov 100 din.

Ti tečaji vsebujejo tudi premijo in se imajo uporabljati v tehle primerih: 1. pri prevze-

mu suhega zlata v palicah, napoleonov in zlatih turških lir na državnih blaginjah, pri plačilu davka in drugih državnih dohodkov, 2. pri plačilu pristajinskih pristojbin, 3. kot obračunskih tečajev za angažiranje in izdatke po proračunu za leto 1938-39 pri vseh državnih izplačilih v tujih valutah in 4. pri sprejemu v kavejio obveznic naših povojnih državnih posojil v zlato po 7 in 8% Blairrovega posojila, 7% posojila DIB, izdanega v Newyorku za preračunavanje v dinarje.

Važno za izvoznike

Belgrad, 6. oktobra. AA. Finančni minister je izdal 27. septembra odlok, da se sme nekatero blago izvažati samo ob plačilu v svobodnih devizah. To blago je: telečja in goveja koža v predelanim stanju, hrastovi pragi, rafiniran in denaturiran spirit, boksit v kosu in v prahu, razne rude, premog, glirov glicerol, razne vrste usnja itd. Vendar določa včerajšnji odlok fin. ministra, da se sme to blago izvažati tudi s potrditvijo o zavarovanju valute, ki jih je izstavil pooblaščen zavod pred 30. septembrom t. l., če ta potrdila niso starejša od meseca dni.

Gledališče

Drama:

Petek, 7. oktobra: Zaprti.
Sobota, 8. oktobra: »Potopljeni svet«. Krstna predstava. Premierski abonma.

Opera:

Petek, 7. oktobra: Zaprti.
Sobota, 8. okt.: »Na sinjem Jadranu«. Izven.

Prireditve in zabave

Prosvetno društvo Spodnja Poljskava priredi v nedeljo v frančiškanski dvorani v Ljubljani krasno igr »Dve mater« 4 dejanjih, ob 4 popoldne in pol 8 zvečer. Predprodaja vstopnic 7. oktobra ves dan, na dan predstave pa 1 uro pred predstavo, t. j. ob 3 in ob pol 7 zvečer. Vljudno vabljeni!

Sestanki

Steg planink kraljice Alenčice v Ljubljani javlja, da 9. redna letna skupščina v nedeljo, dne 9. t. m., ob pol 11 v licejski telovadnici na Bleiweisovi cesti.

Fantovski odsek Trnovo ima drevi ob 8 v Prosvetnem domu sestanek s predavanjem g. ravnatelja dr. Capudra. Člani, pridite polnoštevilno in povabite tudi nove člane.

Bežigrasko Društvo kat. mož ima drevi ob pol 8 redni mesečni sestanek. Ob pol 8 je v cerkvi ura molitve za božje varstvo našega naroda. Ob 8 bo v dvorani sestanek s predavanjem g. dr. St. Zitka o najvažnejšem vprašanju katoličanov: »Kaj mora vedeti vsak katoliški mož o katoliški akciji?« — Vsi člani in vsi zavedni možje, pridite gotovo!

Cerkveni vestnik

Kongregacija Marije Pomocnice pri frančiškanih ima prvi shod danes, 7. oktobra ob 4 popoldne. Vse članice vljudno vabljene.

Rudarska in topilniška proizvodnja

Prinesli smo že podatke o naši rudarski proizvodnji za prvo polovico leta 1938. Sedaj so objavljeni tudi podatki o topilniški proizvodnji, ki je znašala v prvi polovici 1938 (v oklepajih podatki za prvo polovico 1937): surovo železo 24.237 (14.286) ton, baker 21.707 (18.864), svinec 4384 (2299), cink 1892 (2127) ton, zlato 278 (378) kg in srebra 61 (73) kg.

Skupna vrednost rudarske proizvodnje je od prve polovice 1937 na prvo polovico 1938 narasla od 491.4 na 512.1, vrednost topilniške proizvodnje pa se je zmanjšala od 337.8 na 313.3 milij., tako da je skupna vrednost rudarske in topilniške proizvodnje bila zmanjšana od 829.4 na 825.4 milij. Vrednost izvoza je nazadovala pri rudah od

224.8 na 170.9, pri topilniških proizvodih od 247.3 na 219.9 milij., tako da je skupna vrednost izvoza padla od 472.1 na 390.8 milij.

Število uradništva, pazništva in delavstva je naraslo od 48.664 na 55.353, od tega število uradnikov od 1846 na 1863, paznikov od 1188 na 1262, dočim je število delavstva najbolj naraslo: od 46.190 na 52.728.

Zasluzki del. so se znatno povečali: tako so skupne plače uradništva znašale v prvi polovici 1938 (v oklepajih podatki za prvo polovico 1937): 31.4 (28.1), pazništva 13.7 (12), delavske mezdje pa 264.8 (210.5) milij. din. Materiala je bilo porabljenega za 253.8 (193.3) milij. din.

Westen gradi novo tvornico v Srbiji

V začetku leta je prišla iz Belgrada vest, da namerava znani industrialec g. Westen zgraditi večjo tvornico železarskih in jeklarskih izdelkov v Kneževcu pri Belgradu. Gosp. Westen je za to vložil prošnjo pri trgovinskem ministru in inspekciji državne obrambe. Sedaj pa poročajo, da je g. A. Westen te dni dobil dovoljenje vseh instanc za zgraditev tvornice. Dela se bodo začela v najkrajšem času in vrednost prvih investicij v novem podjetju je cenjena na okoli 15 milij. din.

Društvo prijateljev rudar. oddelka

Ustanovitev društva prijateljev rud. oddelka tehn. fakultete univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani

Po vsem svetu ostajajo absolventi rudarskih in fužinarskih visokih šol še naprej s svojo matico v zvezi, ohranjajo z njo plodne stike in podpirajo znanstvene zavode moralno in materialno. Zato je izšla tudi iz vrst ljubljanske sekcije združenja rudarskih in fužinarskih inženirjev plemenita zamisel, da se ustanovi društvo prijateljev rudarskega oddelka v Ljubljani. Za ustanovitev tega društva se je pred časom osnoval pripravljajni odbor pod vodstvom g. gen. ravnatelja R. Skubeca, ki je po dovršenih pripravljajnih delih povabil rudarska in fužinarska podjetja in inženirje na ustanovni občni zbor društva, ki je bil v torek 4. t. m. na univerzi. Povabilu so se odzvali mnogogostilni prijatelji in odlični zastopniki naše javnosti.

Predsednik pripravljajnega odbora je pri začetku občnega zbora pozdravil zastopnika g. bana g. načelnika Rataja, zastopnika ljubljanske občine g. podžupana dr. V. Ravniharja, rektorja univerze dr. R. Kušeka, dekana tehnične fakultete dr. A. Gosarja, prodekana g. inž. Osano, zastopnika rudarskega glavarja g. inž. A. Zupančiča, predsednika združenja rudarskih in fužinarskih inženirjev g. prof. inž. V. Gostiša, zastopnika združenja jug. inženirjev in arhitektov, sekcije Ljubljana, g. inž. Rusa, zastopnika vseh naših rudarskih in fužinarskih podjetij. Orisal je namen društva, ki je v tem, da godi zvezi med našim rudarskim oddelkom in rudarskimi in fužinarskimi podjetji in strokovnjaki. Društvo želi stvarno podpirati rudarski oddelk, pomagati pri ustanavljanju novih rudarskih in fužinarskih institutov, izpopolnjevati jih z učnimi pripomočki, množiti strokovne zbirke in dvigati gojitev rudarskih in fužinarskih ved na čisto primerno višino. Ta namen bo društvo dosegalo z intimo povezanostjo podjetij in strokovnjakov z že obstoječimi učnimi zavodi, zbiralo bo pa tudi prispevke od članov in podpornikov.

G. predstojnik rudarskega oddelka prof. inž. I. Pehani je očrtal vsa dela, ki so v teku, da se našim rudarskim in fužinarskim zavodom na univerzi preskrbijo potrebni pogoji za uspešen razvoj, a hvalečnostjo se je spomnil vseh naših odločujočih javnih delavcev, ki imajo za te težnje posebno razumevanje.

Pri volitvah društvenega odbora je bil soglasno izvoljen za predsednika glavni ravnatelj TPD g. R. Skubec, ki je že v pripravljajnem odboru pokazal mnogo požrtvovalnosti in razumevanja za uspešno delovanje snujočega se društva. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen g. dr. F. Windischer kot član eksekutive upravnega sveta KID, za drugega podpredsednika predstojnik rudarskega oddelka g. prof. inž. I. Pehani. Odborniki: prof. inž. V. Gostiša, prof. inž. A. Kopylov, docent dr. inž. V. Kersnič, docent dr. inž. M. Zumer, rudarski glavar inž. E. Čuček, tehn. ravnatelj KID dr. inž. H. Kliner, ravnatelj v Trbovljah inž. V. Biškupsky, obratovodja Mežice inž. G. Gogala, ravnatelj cinkarne v Celju B. Lazarevič, lastnik premogovnika dr. V. Jakl, ravnatelj velenjskega rudnika inž. A. Zorič in inšpektor g. F. Česmiša.

Nadzorni odbor sestavljajo: g. prof. inž. V. Nikitin kot predsednik, g. glavni tajnik KID dr. M. Obersnel, ravnatelj TPD A. Gerzinič.

Članarina za poedine člane znaša 50 din, za društva 300 din, ustanovna za poedince 1000 din, za društva 10.000 din.

Po uspelem razgovoru o bodočem delu društva g. predsednik povabil vse zastopnike podjetij in inženirje, da novo društvo podpro in s tem prispevajo k izpopolnitvi in razširjenju najvišjega znanstvenega zavoda za rudarstvo in fužinarstvo.

Izvoz proti plačilu v prostih devizah. Iz Belgrada poročajo, da je z ozirom na uvedbo znatnega števila proizvodov, ki se morejo izvažati samo proti plačilu v prostih devizah, prišlo na Narodno banko in finančno ministristvo veliko število predstav raznih gospodarskih organizacij, v katerih te organizacije zahtevajo, da se te omejitve ukinejo in da se naj dovoli izkoristitev dovoljenj, izdanih do 30. septembra, za izvoz proti plačilu v kliringu. Kakor poroča agencija »Jugoslavanski kurir«, tako najbrž te dni finančna ministristvo dovolilo izvoz teh količin v teku meseca oktobra. Pričakovati pa je, da bo omenjeni odlok o izvozu proti plačilu v prostih devizah kmalu ukinjen.

Seja strokovnega odbora za lesne proizvode. V petek, dne 7. t. m. se sestane v Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine strokovni odbor za gozdne proizvode, ki bo razpravljal o naslednjih točkah: poročilo in posvetovanja o delu mednarodnih organizacij lesnega gospodarstva, izvedba crkveniških sklepov, trgovinske odnošaji z Italijo, vprašanje izvoza lesa na Madžarsko, izvoz zabojev za pomaranče v Palestino, izvoz železniških pražgov v Belgijo in Holandijo, splošni položaj našega lesnega izvoza, predlogi za izpremembo cen v ceniku ministristva za finance.

Sporazum izvoznikov živine. Dne 24. avgusta 1938 je prišlo do sporazuma med Združenjem izvoznikov živine in Združenjem izvoznikov — živinorejska sekcija. Na osnovi tega sporazuma bo dne 16. oktobra 1938 skupna skupščina, na kateri bo ustanovljena enotna organizacija.

Nova uprava Trgovske in obrtne banke v Novem Sadu. Na občnem zboru Trgovske in obrtne banke v Novem Sadu so bili izvoljeni v upravo banke: dr. Branko Petrovič, Julije Krajačević, dr. Pavle Popović, Slavko Milutinović, Gojko Gjeranović, dr. Milan Matić in Milorad Matić. Predsednik banke je ostal g. dr. Zarko Stevanović.

Mednarodni borzni indeksi za 1. oktober kaže

v primeri a 24. septembrom povišanje od 60.1 na 62.9. Znašal je na posameznih borzah dne 1. oktobra (v oklepajih podatki za 24. september): Berlin 47.2 (46.0), London 62.4 (59.3), Pariz 52.0 (49.2), Bruselj 41.9 (38.7), Amsterdam 58.9 (54.0), Stockholm 27.4 (26.8), Curih 61.5 (58.2), Milan 117.1 (115.2), Newyork 82.7 (76.2).

Dotok zlata v skandinavске države. V septembru je znašal dotok zlata v Švedsko državno banko 240 milij. kron. Obtok bankovcev je v zadnjem tednu septembra narasel za 144 na 1083 milij. kron. — Na Norveškem beležijo v zadnjem tednu septembra dvig zlatih zalog, pa tudi obtok bankovcev za 27 na 470.6 milij. kron.

Borza

Denar

Dne 6. oktobra.

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu 237.20—238.80.

Nemški čeki so beležili v Ljubljani in Belgradu 13.80—14, v Zagrebu 13.7850—13.9850, nadalje so beležili v Zagrebu za konec oktobra 13.85 do 14.05, za konec novembra 13.80—14.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.65—32.35, v Belgradu 32.25 blago.

Devizni promet je znašal v Zagrebu 1.161.178, v Belgradu 1.796.000 din. Belgrad beleži v efektih 2.258.000 din prometa.

Ljubljana — tečaj s primom:

Amsterdam 100 hol. gold.	2380.66—2395.26
Berlin 100 mark	1750.02—1763.90
Bruselj 100 belg.	739.45—744.51
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	209.86—211.92
Newyork 100 dolarjev	4338.50—4374.82
Pariz 100 frankov	117.07—118.51
Test 100 lir	229.44—232.53

Curih. Belgrad 10, Pariz 11.78, London 21.08, Newyork 438.375, Bruselj 74.25, Milan 23.10, Amsterdam 238.50, Berlin 175.62, Stockholm 108.70, Oslo 105.95, Kopenhagen 94.10, Praha 15.10, Varšava 83, Budimpešta 87.30, Atene 3.95, Carigrad 3.50, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.30, Buenos-Aires 111.—.

Vrednostni papirji

Ljubljana. Drž. papirji: 7% investicijske posojilo 98—99, agrarji 60—62, vojna škoda promptna 470—473, begluške obveznice 92—93, dalm. agrarji 91—92, 8% Blerovo posojilo 96.50 do 98, 7% Blerovo posojilo 92.50—95, 7% posojilo Drž. hip. banke 98—99.50, 7% stab. posojilo 97 do 98. — Delnice: Narodna banka 7.200—7.300.

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 89—99, agrarji 60 blago, vojna škoda promptna 465 do 469 (467), begluške obveznice 91—92 (92), dalm. agrarji 91 blago, 4% sev. agrarji 60.50 blago, 8% Blerovo posojilo 96.50 denar, 7% Blerovo posojilo 92—93 (92.50), 7% posojilo Drž. hip. banke 99 denar, 7% stab. posojilo 97.50 denar. — Delnice: Narodna banka 7300 denar, Priv. agrarna banka 220—225, Trboveljska 190 denar, Gutmann 50—60, Isis 25 denar, Osješka livarna 160 denar, Dubrovačka 330 denar, Jadranska plovba 350 denar.

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 99—99.99, agrarji 62 blago (61.50), vojna škoda promptna 472—473 (473, 472.50), za konec decembra 472 denar, begluške obveznice 90.75 do 91.75, dalm. agrarji 90—91 (91), 4% sev. agrarji 60 denar, 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% Blerovo posojilo 91.50—92 (92), 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar. — Delnice: Narodna banka 7400 denar (7400), Priv. agrarna banka 226—228 (229, 226).

Žitni trg

Novi Sad. Pšenica: gor. bač. 154—156, sred. 153—155, slav. in gor. ban. 154—156, bač. okol. Novi Sad in bač. okol. Sombor 153—155. — Koruza: bač. in sred. 133—135, ban. 131—133. Moka: bač. in sred. Og in Ogg 252.50—262.50, 2 232.50—252.50, 5 212.50—222.50, 6 192.50—202.50, 7 162.50—172.50, 7 1/2 122.50—127.50, 8 110—115; sred. in slav. Og Ogg 247.50—257.50, 2 227.50 do 237.50, 5 207.50—217.50, 6 187.50—197.50, 7 157.50 do 167.50, 7 1/2 122.50—127.50, 8 110—115. — Fižol bač. in sred. beli brez vreče 300—310. — Ostalo nespremenjeno. Promet srednji. Tendence mirna.

Cene živine in kmetijskih pridelkov

Živinski sejem v Ljubljani 5. oktobra 1938. Dogon (v oklepajih število prodanih glav): 33 (16) volov, 29 (18) krav, 15 (11) telet, 66 (21) konj, 5 (1) žrebet, 83 (61) prašičev. Cene: vol: 3.75—5.75, krave 2.25—5.25, teleta 6.50—7.50 din kg žive teže. Konji od 300—3500 din, žrebeta 1000 din, mladi pujski 120—200 din komad.

Tržne cene v Ljubljani dne 6. oktobra 1938. Goveje meso: I. vrste prednji del 12, zadnji del 14, II. vrste prednji del 10, zadnji del 12, III. vrste prednji del 6—8, zadnji del 8—10, svinjina 16—18, slanina 17—18, svinjska mast 18—20, čisti med 20, goveje surove kože 9—11, telečje surove kože 11, svinjske surove kože 6 din kg.

Pšenica 220, ječmen 195, rž 195, oves 190, koruza 190, fižol 300, krompir 100, seno 100, slama 60, jabolka I. vrste 500, II. vrste 300, III. vrste 200, hruške I. vrste 800, II. vrste 600, III. vrste 300, češnje sveže I. vrste 600, II. vrste 500, III.

vrste 400, pšenična moka do 350, koruzna moka 210 din za 100 kg.

Navadno mešano vino 10—12, finejše sortirano vino 14—16 din liter.

Ptujski prašičji sejem 5. oktobra 1938. Prignanih je bilo 57 evinj in 14 prašičev, skupno 71 glav, od tega prodanih 36: Cene: prasi 6—12 tednov 90—160 din za komad, pršutarji 7.50—8, debele svinje 8—8.50, plemenske 7—7.25 din za kg žive teže.

Ptujski goveji in konjski sejem 4. oktobra. Prignanih je bilo (v oklepajih število prodanih glav): volov 79 (17), cena 3.75—5 din za kg, 180 (104) krave 4—4.25, 27 (17) bikov 3.50—5.50, 31 (3) junce 3.50—4.25, 75 (28) telic 4—5 din, 2 (1) teleti 6.50 din, 96 (23) konj 700—5400 din, 5 (2) žrebet 400—1700 din, skupaj 495 (195) glav, od tega prodanih v Nemčijo: 6 konj, 2 bika.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Krškem 2. oktobra t. l.: Voli I. vrste 5 do 6 din, II. vrste 4 do 5.50 din, III. vrste 3.50 do 5 din; telice I. vrste 4 do 5 din, II. vrste 3.50 do 4.50 din, III. vrste 3 do 4 din; krave I. vrste 5 din, II. vrste 4 din, III. vrste 2 do 3.50 din; teleta I. vrste 7 din, II. vrste 6 din; prašiči špeharji 9 din, pršutarji 8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste prednji del 12 din, zadnji del 14 din, goveje meso II. vrste prednji del 10 din, zadnji del 12 din, goveje meso III. vrste prednji del 8 din, zadnji del 10 din, svinjina 10 do 14 din, slanina 15 din, svinjska mast 16 do 18 din, čisti med 18 do 20 din, neoprana volna 16 din, oprana volna 30 din, goveje surove kože 10 do 12 din, telečje surove kože 10 do 14 din, svinjske surove kože 4 din za 1 kg. — Pšenica 150 do 200 din, ječmen 180 din, rž 150 do 200 din, oves 120 do 200 din, koruza 150 do 190 din, fižol 150 do 250 din, krompir 50 do 100 din, seno 50 do 100 din, slama 25 do 50 din, jabolka I. vrste 400 din, II. vrste 200 din, III. vrste 100 din, pšenična moka 250 do 350 din, koruzna moka 150 do 250 din za 100 kg. — Navadno mešano vino pri vinogradnikih 3.50 din, finejše sortirano vino pri vinogradnikih 5 din za 1 liter.

Tale prašiček je bil zrejen v hlevu posestnika Franca Klasa na Igu št. 8. Prašiček je bil pred mesecem dni 266 kg težak, ko je bil le 4 mesece star, je imel že 175 kg. Pujsek je črno bele barve.

Cene živine in kmetijskih pridelkov v Slov. Gradcu 3. oktobra t. l.: Voli I. vrste 6 din, II. vrste 4.50 din, III. vrste 4 din, telice I. vrste 5.50 din, II. vrste 4.50 din, III. vrste 4 din, krave I. vrste 5 din, II. vrste 4 din, III. vrste 3.50 din, teleta I. vrste 6 do 7 din, II. vrste 5 din, prašiči pršutarji 7 do 8 din za 1 kg žive teže. — Goveje meso I. vrste 12 din, II. vrste 10 din, III. vrste 8 din, svinjina 14 din, telešina 14 din, slanina 16 din, svinjska mast 18 din, čisti med 20 din, neoprana volna 10 din, oprana volna 20 din, goveje surove kože 12 do 14 din za 1 kg. — Pšenica 250 din, ječmen 200 din, rž 250 din, oves 175 din, koruza 160 din, fižol 300 din, krompir 100 din, seno 75 din, slama 50 din, pšenična moka 400 din, koruzna moka 200 din za 100 kg. Mleko 2 din za 1 liter.

Sport

V nedeljo: Slavija (Sarajevo) : Ljubljana

Ne pozabite, da se vrši prihodnja nedeljo važna in zanimiva liga-tekma med gornjima nasprotnikoma. Zato v nedeljo popoldne vsi na igrišče Ljubljanec!

Po športnem svetu

Lista najboljših tekačev sveta. Lahkoatletska sezona je pri koncu za letoš. Različni državni in mednarodni mitingi v letošnjem letu so pokazali, da je lahkoatletski šport v polnem razmahu navzgor. Rekordir padajo, ker so atleti neugnani v svojem stremeljenju po boljših rezultatih. Zlasti fantastičen je rekord na 10.000 m, ki ga je postavil pred kratkim Finec Mäki s časom 30:02. V naslednjem navajamo najboljših šest letošnjih tekačev na svetu.

Tek na 100 m: Osendarp (Nizozemska) 10.3, Blachett (Panama) 10.4, Kersch (Nemčija) 10.4, Strandberg (Švedska) 10.4, Ellerbee (Amerika) 10.4, Johnson (Amerika) 10.4.

Tek na 200 m: Arr (Kanada) 20.9, Jeffrey (Amerika) 21.0, Osendarp (Nizozemska) 21.1, Holmes (Anglija) 21.1, Mariani (Italija) 21.2, Artiz (Kuba) 21.2.

Tek 400 m: Malott (Amerika) 46.8, Brown (Anglija) 46.9, Harbig (Nemčija) 47.0, Linhoff (Nemčija) 47.3, Hovells (Amerika) 47.4, Herbert (Amerika) 47.5.

Tek 800 m: Wooderson (Anglija) 1:48.4, Harbig (Nemčija) 1:50.6, Lanzi (Italija) 1:50.7, Woodruff (Amerika) 1:51.3, Boot (Nova Zelandija) 1:54.4, Borek (Amerika) 1:51.5.

Tek 1500 m: Wooderson (Anglija) 3:48.7, Fenshe (Amerika) 3:49.4, Mostert (Belgija) 3:50, Hartikka (Finska) 3:52, Jonsson (Švedska) 3:52.2, Sarkama (Finska) 3:52.2.

Tek 5000 m: Mäki (Finska) 14:26.8, Pekuri (Finska) 14:27.4, Jonsson (Švedska) 14:27.4, Salminen (Finska) 14:26.4, Lehtinen (Finska) 14:30.2, Szabo (Madžarska) 14:35.6.

Tek 10.000 m: Mäki (Finska) 30:02, Salminen (Finska) 30:13.4, Pekuri (Finska) 30:14, Laihoranta (Finska) 30:35.2, Tamila (Finska) 30:42.8, Askola (Finska) 30:48.8.

Maratonski tek: Coleman (J. Afrika) 2:30:49.8, Palme (Švedska) 2:32:31, Ragazos (Grška) 2:35:38, Enochsson (Švedska) 2:36:43, Bertsch (Nemčija) 2:37:25, Muinonen (Finska) 2:37:28.8.

110 m zapreke: Wolcott (Amerika) 14.0, Laweiny (Juž. Afrika) 14.0, Finley (Anglija) 14.3, Lidmann (Švedska) 14.3, Tolmich (Amerika) 14.3, O'Connor (Kanada) 14.4.

400 m zapreke: Patterson (Amerika) 52.8, Loarnig (Kanada) 52.9, Joye (Francija) 53.0, Hölling (Nemčija) 53.1, Glaw (Nemčija) 53.2, Borrican (Amerika) 53.2.

3000 m zapreke: Lindblad (Finska) 9:09.2, Larsson (Švedska) 9:10.8, Matilainen (Finska) 9:13, Tuoninen (Finska) 9:13, Kaindl (Nemčija) 9:18, Dömpfer (Nemčija) 9:20.8.

50 km — hoja: Whitlock (Anglija) 4:41.50, Segerström (Švedska) 4:42:54, Bentley (Anglija) 4:43:25, Dill (Nemčija) 4:43:54, Bruun (Norveška) 4:44:55, Bleiweiss (Nemčija) 4:45:24.

Dora Ratjen ni svetovna rekorderka. O priliki evropskega lahkoatletskega prvenstva, ki je bilo nedavno na Dunaju, smo o prviki novega svetovnega rekorda, ki ga je postavila Nemka Dora Ratjen v skoku v višino, zapisali v našem listu, da je to za žensko brez dvoma uspeh, pred katerim imamo celo moški respekt in s katerim se lahko celo moški lahkoatletci ponašajo. Tedaj smo tudi rekli, da korakajo v tej športni panogi tudi ženske naprej in tudi zanje ne vemo, kje se bodo ustavile. Nikomur pa tedaj niti na misel ni prišlo, da bi mogel biti rekord Ratjenove sporen, ampak se je vsakdo samo žudil temu, za žensko res fantastičnemu uspehu. Najmanj pa si bi mogli misliti, da bi mogel biti ta rezultat zato sporen, kar je sedaj zdravniška preiskava ugotovila. To nas nam-

reč spominja na primer atletinjec Koubkove, kateri se je športni svet vse dotlej žudil, dokler se ni zagnalo, da ni ženska, ampak moški. Kakor hitro se je pri Dori Ratjen ugotovilo, da ni upravičena tekmovali med ženskami, so Nemci takoj obvestili o tem nadrejenemu mednarodno lahkoatletsko federacijo, da črta iz seznama rekordov njen dunajski rezultat v skoku v višino. Pravijo pa tudi, da Nemčija v bodoče ne bo imela nobenega takega primera več in se zelo zavzemajo za to, da se pri vseh meddržavnih, mednarodnih in olimpijskih igrah preiščejo vse ženske, da se ugotovi, če so upravičene tekmovali med ženskami.

Mäki boljši od Nurmija! Lahkoatletska sezona se zaključuje. Dogaodek, na katerega je pozorna vsa športna javnost, se je zgodil v četrtek zvečer, ko so se sestali v malem finskem mestecu Tempuri najboljši finski in obenem svetovni dolgočprogaši. Popolnoma nepričakovano je zmagal letošnji evropski prvak Taisto Mäki s časom 30:02.00 minut, kar pomeni nov svetovni rekord! Za njim je prišel Pekuri v času 30:18.2, tretji je bil olimpijec Askola v času 30:48.8, ki je na berlinski olimpijadi s časom 30:15.6 zasedel drugo mesto, četrti je bil Laihoranta s časom 30:50.6 in šele peti je prišel zmagovalac na berlinski olimpijadi in bivši svetovni rekordar narednik Salminen v času 31:04! Novi rekordar Taisto Mäki je doslej dosegel te svoje najboljšje rezultate: 1500 m 3:52.6 min., 3000 metrov 8:22.2 min., 5000 m 14:26.8 min., 10.000 m 30:02 min. (svetovni rekord). Stari rutinirani »lev« Salminen je kapituliral zaradi svoje taktike, ki je popolnoma drugačna kot Mäkijeva. On je vajen tekov z ostrimi začetki in ostrim koncem! Ta zadnji tek pa je bil tipično — tempo tek — kar je tudi vzrok tako slabega plasmana Salminena.

Kanada se poteguje za zimsko olimpiado leta 1944. Potem, ko se je kanadski olimp. odbor zavzel za izvedbo olimpijskih iger leta 1944, ki naj bi bile v Montrealu, je došla sedaj mednarodnemu olimp. odboru prva prošnja za izvedbo zimske olimpiade, in sicer zopet iz Kanade.

Popravek rezultata motodirke na Grad

Tem potom popravljamo in objavljamo, da se je vrnila neljuba napaka v ponedeljskem poročilu objavljenih rezultatov pri nedeljski motodirki na Grad. — V kategoriji 350 ccm šport je dosegel prvo mesto g. Breznik Dušan v času 55 sek., ne pa, kot je bilo pomotoma priznано g. Uroiču (Prvi hrvatski motoklub). Obenem javljamo tudi, da je gospod Uroič v isti kategoriji vozil enaki čas 55 sek., je pa zaradi nepravilnega starta bil diskvalificiran. Motoklub Hermes.

SK Mars : SK Kovinar

Kam teče Rumena reka?

Letos v juniju so Kitajci predrli nasipe in jezove Rumene reke med Kaifengom in Cengčavom, da bi zavrli pohod Japoncev. Na tistih mestih moreš zdaj iti po strugi Rumene reke, ne da bi si zmočil kolena. V provinci Šantung, kjer je struga ožja, ti seže voda do prsi. V juliju 1938 so Japonci slovesno otvorili veliki železniški most pri Cinanu, ki so ga bili Kitajci v isti namen porušili.

Sredi avgusta je dovajala Rumena reka v sekundi 2500 kubičnih čevljev vode. Od teh je 2400 kub. čevljev v sekundi steklo skozi podrtine v nasipih, tako da teče sedaj samo 100 kub.

čevljev vode v sekundi po stari strugi reke. Torej je zdaj le še 4 odstotke prejšnje množine vode, ki zdaj teče pod železniškim mostom pri Cinanu. Kitajci so imeli, tako je videti, prav izredno srečo, ko so se v poslednjem obupu zatekli k rušenju dragocenih nasipov. Stanje vode je namreč letos poseben nizko, sicer vleče Rumena reka v poletju štiri do petkrat tolikšno množino vode s seboj, časih celo po 20 tisoč kubičnih čevljev v sekundi. Zatorej so v juniju, ko so jezove predrli, pričakovali večje katastrofe, kot je v resnici nastala. Priroda se je za zdaj postavila Kitajcem v dobro: množine vode so bile letos takšne, da niso povzročile dosti škode, pa so japonsko napredovanje le ustavile. Seveda se še lahko zgodi, da bo voda narasla, saj še ni minila doba povodenj. Vendar ni zdaj ob koncu poletja nevarnost nič več tako velika, kakor je bila v juliju.

Kam teče torej zdaj Rumena reka? Na to vprašanje je za zdaj težko odgovoriti. Le to je

dognano, da se ne bo mogla več vrniti v svojo prejšnjo strugo, da si išče novega izhoda proti morju in da se bodo morali za drugo leto tozadevni zemljevidi popraviti. Če bi se zgodil čudež, bi bilo še to mogoče: da voda ne bi več narasla, ampak upadla in bi morali Kitajci in Japonci skupno zgraditi nove orjaške nasipe, ki bi reko prisilili, da steče nazaj, kamor spada. Seveda je vprašanje, ali bi bilo tako silno delo sploh na mestu. Rumena reka je v poslednjih desetletjih navlekla toliko blata in greza, da je bila njena struga časih za 10 metrov višja kot obrežna zemlja. Nasipe je bilo treba graditi zmeraj više in više, tako da je izdala vlada na milijone le za to, da je mogla Rumeno reko »skrb Kitajske« — brzdati. Že leta dolgo so pa vsi vedeli, da se more spremeniti tek reke, kakor se je to v njeni zgodovini že večkrat zgodilo. Obrežni nasipi so po nekaterih mestih po 20 do 40 metrov široki in so časih videti kot kako gričevje, ki polagoma segajo po 100 do 200 metrov daleč v deželo. Tako je mogoče celo boljše, da si je Rumena reka izbrala novo strugo in bo nemara precej časa mir pred njo, dokler ne bo struga spet vsa polna blata in peska.

Tiste množine vode, ki so ušle iz stare struge, tečejo zdaj po tisti kitajski pokrajini, ki so jo zasedli Japonci. Težko si je zdaj predstavljati, kod se vala vsa ta voda, ker so ondi sama bojišča. A tudi v mirnem času bi bilo skoraj nemogoče, da bi že zdaj vedeli, katera je nova struga reke. Voda izginja v več rek, v stara jezera in v nova jezera, ki so nastala iz povodnji. Ponekod niti ni moči dognati, ali je voda iz Rumene reke ali iz drugih rek. Le to je videti zdaj, da se odteka voda iz poplavljenih krajev skozi porušene nasipe med Cengčavom in Kaifengom v dveh ali treh pritokih reke Hwai. Reka Hwai teče v jezero Lungce, ki je z mnogimi pritoki v zvezi s Cesarskim kanalom. Ni izključeno, da je Rumena reka obdržala to smer in da bo tekla skozi Cesarski kanal pri Cengkiangu v Jancekiang. Mogoče je pa tudi, da vode iz Rumene reke ne bodo šle za Jancekiangom, ampak bodo to reko tako rekoč prezele in bodo južno od te reke teklo skupno s Cesarskim kanalom dalje. Potem bi se Rumena reka iztekala v morje blizu Hangčava.

Težko, da bi si Rumena reka tako skromno uredila svoje novo življenje, saj je vprav ona v jeseni »najhujši hudournik sveta«. Potem ne bi mogla reke, jezera in kanali v Anhueju in Kiangsuju nič več obvladati tolikšne množine vode, nastale bi strahovite povodnji in nesreče.

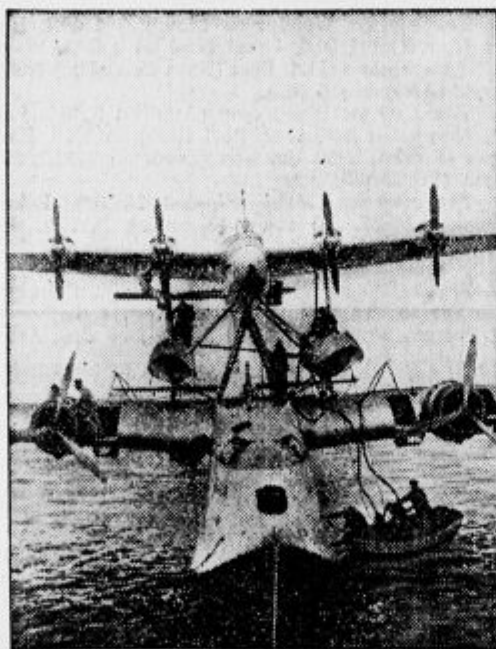
Če bo tako naneslo, se letos ne bo mogoče ubraniti velikanskih poplav. Če bi ne bilo vojne, bi bilo moči vprav letos izkoristiti nizko stanje vode te reke. Tako je pričakovati, da se bo »najhujši hudournik sveta« svobodno razlil po deželi. Pri tem bo trpelo ljudstvo, ki ni zakrivilo ne vojne in ne podrtih nasipov.

Ženske v Rusiji zenačene z moškimi

V Rusiji so l. 1920 izdali ukaz, da so ženske in moški enakopravni na vseh področjih. Dandanašnji je ženska v sovjetski Rusiji po vsem po moško prirojena. Leta 1913 je bilo 13% vseh ruskih žensk soudeležnih v gospodarstvu, l. 1935 pa že 33,4%. V rudništvu je bilo l. 1913 zaposlenih 24.000 žensk, a l. 1935 že kar 321.000. V kovinarstvu in strojništvu pa so tele številke glede na zaposlitev žensk: l. 1913 15.000 in l. 1935 434.000; v obdelavanju lesa je bilo l. 1913 zaposlenih 10.000 žensk, l. 1935 pa že 128.000; v kemiji 30.000, zdaj 102.000. V industriji avtov in traktorjev sodeluje 30% žensk; pri vrtnih strojih jih je 65,5%; v železarski industriji je 39,7% ženskih delavk, v tiskarstvu 43,7%. Pri stavbarstvu je zaposlenih 12,9%, ki kopljejo temelje; zidark je 9,6%; zidarskih pomočnic pa 64,2%.

Seveda je sovjetska država za razna stavbarska in gradbena dela že spocetka potrebovala mnogo delavcev. Dobila jih je tako, da so dobili samo delavci živilske izkaznice. Če se je hotela torej kaka delavska družina naseliti, ni bilo druge pomoči, ko da je tudi žena dobila službo. Razen tega je uvedla država tudi

tvorniške kuhinje. V tej velekuhinji se je dalo bolj »gospodarsko« nasititi. Če je delavčeva žena ostala doma, je prinesel mož svojo borno delavsko jedajo domov, ki si jo je pač od ust pritrgal. Dandanašnji so že vsi v Rusiji vajeni videvati skupine umazanih delavk, ki vozijo samokolnice, rudarke v rovih, ženske, ki nosijo opeko, dekleta pri strojih, pri traktorjih, na ladjah, — in povsod na takem delu, kakršnega imajo sicer samo moški.

Zanimiv pogled na britsko »štuporamo« letalo »Majak«, ki se bo v Dandyju dvignilo in podelo na rekordni polet na progo 6300 milj

S kitajsko-japonskega bojišča
Japonsko moštvo za podminiranje in razstreljevanje čaka, kakšen bo vpliv mine

V Londonu so si izvolili novega »lordmayerja« — nadžupana. Sir Frank Bowater (na desni) bo drugo leto imel to čast. Na levi je dosedanj nadžupan sir Harry Twyford.

Čudežno ozdravljenje v Lurdu

Kakor poroča londonski katoliški tednik »The Universe« iz Dublina, je Stalni zdravniški urad v Lurdu uradno priznal nenadno ozdravljenje 31-letnega irskega romarja MacDonalda iz Dublina iz leta 1936. Ozdravljenje tega hudo jetičnega Irca velja v zdravniških krogih kot eno najpomembnejših primerov ozdravljenja v Lurdu.

MacDonald je zbolel, ko mu je bilo 24 let. Leta 1935 je telesno popolnoma opešal in je prebil 13 tednov v bolnišnici, ne da bi se kaj bistveno pozdravil. Vsa zdravniška veda je že odpovedala. MacDonalda so že prišli k umirajočim, a globokoverni bolnik se je z vsem zaupanjem pripravil na romanje v Lurd. Ko je prestal mnogo trpljenje in drugih težkoč, je leta

1936 le dospel na kraj milosti in je, čim se je v votlini skopal, nenadoma ozdravel; bilo je vprav na dan Malega Smarna. Eden izmed zdravnikov, ki so preiskali ta čudežni primer, je bil tudi nekatoliški zdravnik dr. Smiley z newyorškega Rockefellerjevega zavoda.

Letalo se je zaletelo v stolp

Iz Brugesa poročajo, da se je prošli teden zaletelo bojno letalo, ki je imelo natovorjene razstrelilne snovi, v enega izmed štirih stolpcev, ki obkrožajo veliki stolp cerkve Naše ljube Gospe. Zaradi silovitega sunka se je zlomilo eno krilo letala, stolpič se je porušil in kamenje se je zvalilo nizdol. Letalo, ki je izgubilo ravnotežje, je letelo še nekoliko naprej, pa se je nenadoma s strahotnim bobnenjem raztreščilo ob drevesu na škofijskem vrtu. Še sreča, da ni bilo eksplozije. Z vseh strani so prihitali ljudje in so brž dvignili oba letalca iz letala. Prvi, poročnik Paul Verleyn, je bil že mrtev, a njegovega spremljevalca so zaradi hudih ran na glavi odnesli v bolnišnico. Kamenje, ki je padlo s stolpiča, je ranilo dve drugi osebi. Nesreča se je zgodila zato, ker je moralo letalo zaradi megle nizko leteti.

Ves narod je fotografiran

Na Japonskem imajo postavo, po kateri je vsak državljan dolžan poslati notranjemu ministrstvu svojo fotografijo. Družinski očetje morajo skrbeti za to, da so fotografirani tudi žena in otroci in da so njih fotografije poslane ministrstvu. Vsaka fotografija pa zastara čez pet let in je treba poslati novo. Tako ima japonsko notranje ministrstvo več ko 80 milijonov fotografij. (Le kam jih spravljajo?) Med njimi so tudi fotografije prebivalcev iz Koreje in Mandžukua. Na narobni strani sleherne fotografije pa so najvažnejši podatki tiste osebe.

Maršal Avarescu, romunski poveljnik armade in večkratni ministrski predsednik je v 79. letu starosti umrl.

Tega še ne veš?

Da traja blisk približno eno desetisočinko sekunde.

Da bi potreboval brezovlak s 100 km brzine na uro 170 let do sonca.

Da ima žebela pri 5,5 stop. toplote v zraku, 10,2 stopinj svoje telesne toplote, medtem ko naraste ta toplota pri 52 stopinjah zračne toplote, na 46 stopinj.

Da obsega Britski imperij 25,21% vsega svetovnega ozemlja.

Da sta se že leta 1862 Angleža Glaisher in Cowell dvignila na stratosferni polet v ozračje in je balon dosegel višino 8500 m.

Da je treba, da je zid iz opeke debel 0,40 centimetrov, da ga ne prode strel iz puške.

Da je imel ruski pisatelj Turgenjev najtežje možgane od vseh ljudi, ki so jim tehtali možgane. Tehtali so 2012 gramov.

Da začne voda vreti pri 63 stopinjah, in sicer v višini 10.985 m pri zračnem tlaku 170 mm.

Da iz hektarja bukovega gozda izhlapi vsak dan 20.000 litrov vode v zrak.

Da ima ostriga vsako leto en milijon jajčec.

Da se je iz Nemčije od leta 1871 dalje izselilo 3.515.707 ljudi.

Da je prvo znamko izdala Anglija, in sicer leta 1840, v vrednosti 1 penija.

Raznoharvni blisk niso nič nenavadnega. Zaradi dežja, dima in raznih drugih primesi v zraku med bliskom in opazovalcem je videti pogostokrat blisk v raznih barvah: v rdeči, rumeni, zeleni, vijoletni, plavi in beli.

Duff Cooper, prvi lord admiraltete, je nezadovoljen s Chamberlainovo politiko in je izstopil iz ministrstva.

Švica protestira zoper lepoto

Mnogo cerkvenih in socialnih organizacij v Švici odločno protestira zoper mučni prizor lepote konkurence, ki so jo nedavno videli v nekem ženevskem plesišču. Protest pravi: »Ko je bila slična konkurenca pred nekaj leti v Zürichu, se je morala pod pritiskom javnosti končati. Tudi zdaj protestiramo zoper to ponižavanje ženske, zoper oboževanje človeške lepote in ogrožanje naše mladine. Prosimo, da se vse ukrene, da se kaj sličnega v Švici nikdar več ne primeri.«

Varšava posluša zunanjega ministra Becka in mu vzklika zaradi priključitve Tješina.

Kaj sodite o meščanski šoli?

ANICA LEBARJ

V.

Vzrok, da je na novo odprtih zopet nekaj meščanskih šol v Sloveniji, je nujna potreba, ki jo je pripeljal s seboj razvoj in podvig slovenskega, obrtnega in industrijskega življenja v Sloveniji, ki pa zahteva za vsakega vajenca neko višjo izobrazbo kot samo ljudsko šolo. — (Umevno, da se v prvi vrsti zanimam za dekliške meščanske šole.) — Šaj v ponudbah po časopisu zasledimo skoro dosledno pristavek: »...z dovršeno meščansko šolo, ali: »z vsaj dvema razredoma meščanske šole« itd. In to ne samo za trgovska podjetja, ampak celo že za šiviljske vajence, modistke in frizerke. Kaj pa naj napravi deklet družega, kakor da gre na meščansko šolo, da se more posvetiti vsaj enemu izmed ženskih poklicev, ker ne misli na daljnji študij? Doma pa tudi ne more ostati, ker, kot delavska hči nima na domu bodočnosti, ali se kot kmečka hči mora umakniti z doma, kjer ni za vse prostora, ali kot obrtniška hči, da se more izučiti za to ali ono obrt. — Tako je pač treba vsem tem na meščansko šolo in ker so meščanske šole le v večjih krajih, morajo vsa ta dekleta — ker je obisk posameznih meščanskih šol razoniziran — v prvo najbližjo dekliško meščansko šolo, ki odgovarja njihovu bodočemu poklicu. Imamo namreč meščanske šole s trgovskim, obrtniškim in kmečkim razmeram odgovarjajočim učnim načrtom.

Tako nastane zopet tu kader učenik, ki se vsak dan z doma vozi, ali pa hodijo v meščansko šolo, kar je že vnaprej zelo malo priporočljivo; le malo jih je, katerih starši zmorejo, da jih dajo v dekliški internat (samostan, kjer se v miru lahko posvete svojemu študiju in obenem ob primernih vzgoji, ki jim jo tak zavod nudi, prejmo tudi za življenje potrebne smernice.

To so ene vrste dekleta, ki obiskujejo meščansko šolo.

So pa tudi še druge, ki jim je zato, da po končani meščanski šoli in mali maturi stopijo na druga, višja učilišča, kakor trgovsko šolo, ki izveža žensko trgovsko uradništvo vseh vrst, kakor blaginščarke, stenografije, pisarniške moči sploh, tipkarike in podobno. — Nekaj časa je bilo možno, z meščanske šole prestopiti na učiteljsko šolo, katera pa zdaj sprejema le omejeno število gojenc, zaradi prvelike nadprodukcije učiteljskega naraščaja, ki pa ni resnično nadstevilen, ampak se le ne ustanavlja zadostno število ljudskih šol. Če bi bilo to, bi imele dovolj zaposlitve absolutne učiteljskih šol, ki so do nedavnega v celih stotinah čakale na službo. — Tudi v šolo za zaščitne sestre in sestre negovalke imajo dostop učenke meščanskih šol z malo maturo, ko dosežejo predpisano starost. — Le malo drugih učilišč se sprejema absolutne meščanskih šol z malo maturo. A že tu vidimo in slišimo, da je upanje, s samo meščansko šolo doseči kako boljše poklicno stališče, zelo majhno; vedno je treba še nadaljnega študija. Posebno važne so gospodinjske šole in višje gospodinjske šole, ki zlasti pomagajo dekletu do samostojnega poklica v gospodinjstvu, gostinstvu, hotelski stroki, seveda šole po dovršeni predpisani praksi in seveda tudi v zrelejših letih.

Izmed vseh poklicev je seveda gospodinjski poklic dekletu (kot ženi) najbližji, le žal, da se tega poklica dekleta najmanj oprimejo, ker pri nas niso prilike za to. Za služkinjo in delavko ob gospodinjstvi v družini, umevno, deklet ne gre, prej na meščansko šolo, četudi bi bilo zelo želeli, da bi si pridobila boljše izobrazbe. Vsaka gre čim prej iskat službo, pa četudi je neizveščana in ima vsaka gospodinja dovolj dela ž njo, da jo nauči dela v svojem gospodinjstvu. Koliko lažji bi bil ta pouk, če bi bila dekleta že v temelju izveščana in bi se ji bilo v novi službi le prilagoditi željam nove gospodinjice. Tudi bi ji ta vse laže zaupala nego dojenčka in malega otroka in pozneje tudi vzgojo otroka, če bi vedela, da je dekleta že izveščano in morebiti tudi teoretično in praktično usposobljeno za ta posel. Seveda pa bi se moral potem temeljito izpremeniti kader hišnih poslov in tudi njih plača.

Vrednost sedanje meščanske šole je torej v neki meri vendar le tu in stori, kar po svojih učnih načrtih more storiti. Resnica pa je, da bi s preuredbo meščanske šole prav mnogo pridobili, če bi se v marsičem izpremenil tudi sedanji socialni položaj: družine, ki naj bi ji bil obstoj in prožen razmah z vsake strani zagotovljen, družinskih članov, ki naj bi se brez strahu za brezprimerno dolgo čakanje na zaposlitev po dovršenem študiju lahko posvetili poklicem, ki jih vsele in imajo zanje talent. Izpremeniti pa bi se tudi morale marsikateri javne prilike, ki so ustvarile položaj, kakor ga doživljamo s trajno brezposelnostjo in neurejenimi delavskimi razmerami, ki se — kakor bi se dalo sklepati iz naših vsakdanjih izkustev — menda sploh ne dajo izboljšati. In če k temu prištejemo še žalostne razmere v premnogh kmečkih hišah, gospodarstvih

in gospodinjstvih, moramo nehoti zahtevati splošno preureditev družabnega reda, ki bi končno vendar morala prinesiti naši domovini rov in veselje vsestranski razmah. Kaj ne mislite, da bi se kmečki fant in kmečko deklet ne oprilela z vsem srcem doma in domače grude, če bi videla in vedela, da je dom varen in siguran, dočim ju sedaj ta negotovost vprav žene z doma v tujino, da pomagata saj sebi, če že domu ne moreta; prav tako deklet, ki že zdaleč čuti, da bo, ker ne bo na domu dovolj dela in jela, morala z doma, pa bodisi v tako ali tako službo. To je prečesto vzrok, da odide vsa neprilavljena z doma in jo v tujini prvi val izpodnese.

Da bi pa meščanska šola kot taka dala že zaključeno izobrazbo za življenje, se v sedanjih razmerah — šolskih in življenjskih — ne more trditi. Za ta namen pa bi potrebovala meščanska šola temeljiteje remediure, kakor je le ta, da bi dala predizobrazbo za meščanske poklice. V svoj učni načrt bi morala sprejeti več praktične snovi, ne samo par ur teoretičnega in praktičnega gospodinjstva; boljše rečeno: učni načrt za dekliške meščanske šole bi se moral temeljito izpremeniti. Če bi naj dala meščanska šola dekletu zaokroženo znanje za življenje, potem bi morala priti dekleta vanjo že tudi nekoliko starejša, ne že kar po štirih razredih ljudske šole; le tako bi moglo s pridom, pod vodstvom učiteljice, ki ji je življenje zostrilo pogled in razgled za vse panoge življenja, s katerimi pride pozneje dekleta v dotiko. Ves socialni pouk (družboslovje), življenjski pouk (življenjslovje), splošna, družinska in osebna higiena naj bi se obravnavalo na meščanski šoli, ker nimamo drugih šol, ki bi zlasti žensko mladino vzgajale in učile za resnično življenje. Da bi si morala dekleta na meščanski šoli pridobiti tudi splošen pregled o domači literaturi in vsaj nekoliko vpogleda v umetnost, zlasti pa še tudi temeljito razumevanje državnostva, ki je zanje kot bodoče matere in vzgojiteljice novih rodov velike važnosti.

Zdi se, da je delitev ljudske šole na osnovno in višjo ljudsko šolo nprimerna, poleg drugih vzrokov, ki jih navajajo, tudi iz vzroka, da odhajajo že iz četrtega leta ljudske šole dekleta v meščansko šolo, ko še niso sprejela celotnega temeljnega znanja, in na tej nepopolni podlagi na meščanski šoli grade nadaljnje učenje, ki se prej ali slej pokaže za življenje nezadostno.

V splošnem pa pravijo, da kljub vsem hibam daje meščanska šola več za življenje, kakor pa

nižja gimnazija. To je tudi vzrok, da je vedno večja zahteva po meščanskih šolah, četudi daje gimnazija več upanja za nadaljnji študij za razne poklice.

Zdi se, da bi se morala glede prestopa z gimnazije na univerzo postaviti zahteva, da se za to odločijo le najboljši ljudje, ne pa taki, ki so že študij na gimnaziji komaj zmogli, pa bodisi za moško, bodisi za žensko mladino. Menda je ta splošni odhod na univerzo vzrok, da je toliko inteligentne nadprodukcije, kar zavaja tudi absolvent-

te srednjih šol do nekega brezčelnega življenja, ki je seveda pogubno za te in one.

Morebiti moje mnenje ni tako, kakor ga ima marsikdo o poklicni izobrazbi. V dolgih letih prostvetnega dela med žensko mladino in ženstvom v Sloveniji sem nabrala le in take pomisleke glede dekliške izobrazbe in ker je zdaj prilika, jih objavim z željo, da bi pomagale do razčiščenja vprašanja, ali je sedanja meščanska šola dobra, kaj ji manjka in kako bi se dalo temu odpmoči.

Radovljica, lepo slovensko letovišče

Letoanja tujska sezona se je zaradi neugodnega vremena, ki je nastalo proti koncu avgusta, predčasno končala. Vendar pa moramo z njo biti jako zadovoljni. V nasprotju z večino letoviških krajev se je pri nas število tujcev dvignilo od nekaj čez 900 v lanskem letu na več ko 1500 v letošnjem, število prenočišč je pa naraslo nad 8000. Bili so dnevi, ko ni bilo niti ene sobe na razpolago. Glas našega mesta kot krasno ležeče, zdravo, mirno in ceneno letovišče se ravno stalno razširja.

Letos se je posebno pomnožilo število letoviščarjev iz Srbije, posebno iz Belgrada. Vojvodine in tudi banatski Švabi, ki so bili svoj čas stalni in zvesti gostje Rikljevca solnčnega zdravilišča na Bledu, so prvič v znatnem številu obiskali naše mesto. Inozemcev, posebno Avstrijcev in Čehov, je pa skoraj docela zmanjkalo. Vzrok so bile politične razmere in devizne težkoče. Nekoliko se je primanjkljaj zmanjšal po gostih iz Anglije, Francije in Italije.

Letoviščarji so bili skoraj brezizjemno jako zadovoljni. Najboljši dokaz, da je precejšno število najelo letnišna stanovanja že za prihodnje poletje. Pa tudi marsikateri tujec si je v zadnjih letih sezidal lično vilo, v kateri prebije s svojo družino poletni čas.

Saj pa je res malo letoviških krajev, ki se morejo primerjati z našim mestom po lepi in udobni legi in zdravem podnebi. Visoko nad Savo leži ob robu radovljiske planote, ki jo je že slovit profesor dr. Šlagmer označil kot najbolj zdravo pokrajino v vsej Jugoslaviji. Obkroženo od Julijskih alp, Karavank in Jelovce ima solnčno lego brez megle in je zaščiten proti neprijetnim vetrovom. Padavine so zmerno, izvzemši kako nenavadno poletje, ki smo ga letos skoraj v vseh krajih doživeli.

Kar pa najbolj privablja letoviščarje v naše mesto, je kopališče, ki je bilo leta 1933 po zaslugi takratnega župana Vinka Resmana dograjeno. Ob južnem obronku s smrekami obrasle Oble je morebiti največje in naj-

lepše kopališče v naši domovini: z divnim razgledom na Julijske alpe in Karavanke. Pri kolikaj dobrem vremenu je bilo prenapolnjeno, saj so ga obiskovali tudi letoviščarji z okolikih krajev. Prihodnje leto se bo na Savi zgradilo kopališče za dobre plavalce in one, ki se ne bojijo malo bolj mrzle vode. Pred kopališčem se razprostirajo prostori za tenis, ki se pozimi spremenijo v drsališča.

Lepi senčnati sprehodi v bližini mesta in ob de-roči Savi so bili vedno obiskani od domačinov in tujcev. Pota so večinoma markirana, na senčnatih in izvidnih krajih postavljene klopi so vsako lepo pomnožujejo. Večstoletni dreved, ki veže staro mesto z novim, z modernimi vilami zazidanim delom daje gosto senco in klopi so bile vedno zasedene.

Kot posebno ugodnost so občutili naši letoviščarji lego našega mesta. S kolodvora, ležečega tik pod mestom, je kratka vožnja do bolj oddaljenih znamenitih krajev naše Gorenjske, takó do Bohinja, Dovjega, Kranjske gore, Planice in Belopeških jezer. Na Bled, Brezje, Begunje, Vintgar, Kamno gorico, Kropo pa ni daleč ko uro pešpota.

Naše gostilne že od nekdaj slove kot izborne in ni čuda, da so jih tudi letoviščarji dobera pohvalili, posebno pa zmerne cene, s katerimi se večina drugih letoviških krajev ne more primerjati.

Naše mesto ima vobče precej razumevanja za napredek letovišča, saj vsakemu prinese dobiček posredno ali neposredno. K temu spoznanju je posebno pripomogel letoviščarski tečaj, ki ga je pred lanskim priredila banska uprava in ki se bo, upamo, prihodnjo pomlad ponovil.

Da privabimo tudi zimske športnike, smo lansko zimo zgradili skakalnico za več ko 35 metrov. Za smučarje-zabentnike je pa na razpolago nešteto manj ali bolj strmih travnikov tik ob Radovljici, za izurjenec pa širni bregovi ob severnih obronkih Jelovce.

Tako je pričakovati, da se bo naše letovišče ne le poleti, marveč tudi pozimi vedno bolj razširjalo.

Glavni nedostatek je pomanjkanje pripravnih hotelov in penzij, ki bi bili po doseganih izkušnjah ne le v poletnih mesecih, temveč tudi v snežnih zimah docela zasedeni.

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Petek, 7. oktobra: 11 Solska ura: V Carigradu; predav. in recit. vodi gđ. J. Susteršič — 12 iz naših logov in gajev (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Opolidanski koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Orglice in harmonika (gg. Fr. Petan in A. Stanko) — 18.40 Prosvetni spored prihodnjega leta (g. V. Zor) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 20 Lahihi — nog. mečev (plošče) — 20.30 Koncert. Sodelujejo: gđ. Milica Poljanec, g. prof. M. Lipošek (spremljava) in Radijski orkester — 22 Na. povelji, poročila — 22.30 Angleske plošče.

Sobota, 8. oktobra: 12 Plošča za ploščo veselo hiti, vsaka vam dobro voljo budi — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Plošča za ploščo veselo hiti, vsaka vam dobro voljo budi — 14 Napovedi — 18 Za delopust (igra Radijski orkester) — 18.40 Zabavne oddaje v prihodnjem letu (g. prof. Niko Kuret) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 20.30 Pregled sporeda — 20.30 Veliki gala večer za uvod v novo sezono. Izbran pisan spored za vsakožar — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec (igra Radijski orkester).

Drugi programi:

Petek, 7. oktobra: Belgrad: 21 Narodne pesmi (Vojislav Petrušević in Rad. ork.), 21.3 Klavirski koncert — Zagreb: 20.30 Koncert zagrebških madrigalistov (gg. Drago Bernardić, bas in Čedomilj Dugan, klavir) — Praga: 20.40 Dvojakova opera »Vanda« — Sofija: 20.15 Komorna glasba, 20.50 Rossini: »Seviljski brivci« — Varšava: 21.15 Simfonični koncert varšavske filharmonije — Budimpešta: 21.15 Vojaska godba — Partiz: 20.30 Simfonični koncert — Rim: 21 Simfonični koncert — Milan: 21 Opereta.

Sobota, 8. oktobra: Belgrad: 20 Solisti in Radijski orkester — Zagreb: 20.30 Iz ruskih oper, 21.30 Laha glasba — Praga: 20.25 Opereta, 22.35 Salonski orkester — Sofija: 20.30 Pevski koncert, 21 Koncert sofijskega instrumentalnega kvinteta, 21.55 Koncert, 23.30 Ura za vse: Radijski orkester in solisti — Varšava: 21 Radijski orkester: Straussova opereta — Budimpešta: 21.25 Cigani — Milan: 21 »Maskar«, lirčna komedija — Partiz: 21.10 Pisan koncert, 23 Shaw: Pigmalion.

Širite »Slovenca«!

Konči Ahačič:

Bumček in Bunkica

A sestre so moje visoke in zale, ves dan meni, revici, nagajale: »Jelka Debelka bo miške redila, pajke v klobčkah na sebi nosila. Jelko Debelko še zajček preskoči. Saj druge porabe res najti ni moči. — Me pa za jambre že smo izbrane, da bomo na morja široka poslani. Vse bomo videle, kar je lepo. Nikdar se domov nam tožilo ne bo.« — Ves dan in vso noč sem jih poslušala. Molčala sem in se skrito jokala. — — — A glej! Neko noč se lučka zasveti. Možiček Božiček hodi po sveti. Do mene prispe, me z zemlje odreže in k drugim drevesom na na sanke priveže: »Ponižna si žalosti mnogo prestala. Zato boš najlepša od vseh zdaj postala. V lučkah in zlatu boš zdaj se bleščala, jelka Debelka, revica mala.« —

»In zdaj sem tu in mi je sladko, in vem da mi bo še dolgo lepo.«

»He, he, he! Ali pa tudi ne!«, se zlobno zareži grda peč. »Marsikaj v meni zgori. Po par dneh morda tudi ti.«

Tako se je tudi zgodilo.

Vsi trije so razposajeno sedli v sani in streho so se začudeno spogledale: »Je li res

Drugi dan sta bila Vladko in Metka povabljeni k teti v mesto, kjer je bila velika gostinja vseh mestnih otrok. Teta je rada prirejala malčkom vesele pojedine, na katere so morali priti vsi maskirani. Oče in mati sta dolgo premišljevala, kako bi preoblekla Metko in Vladka, da bi bilo presenečenje in in veselje čim večje. Končno sta si domislila, da ju bosta vtaknila v medvedje kožuške in jima za spremstvo dala še pravega medvedka, Bumčka.

odcignljali v mesto. Zlobne smreke tam za to ali ne, da trije Bumčki v sanah sede?«

Ise von Stach:

Poslanci iz Voghere

Kulturno zgodovinski roman iz protestantske dobe. Poslovenil Fr. Omerza.

Brat Ambrogio je prosil zase in Felice gostoljubnega sprejema pri slovitih dominikancih Santa Maria sopra Minerva. Tu mu je bil naklonjen prior, s katerim je bil tudi v krvni zvezi in ki je rad odprl vrata duhovnim in telesnim sorodnikom. Brata sta tudi mislila, da bo najbolj gotovo fra Michele tukaj, ki se bo kot dominikanec in mož, ki ga je že oče krštanstva odlikoval s tako odgovorno službo, nastanil v tej najiminennejši ustanovi svojega reda. Toda priroju ni bil brat Michele Ghislieri nič znan in tudi novinec, ki ga je poslal v St. Sabino na Aventinu, se je vrnil, da ni noben potujoč dominikanec pripravljen pri njih hrane in strehe. Iz tega sta brata sklepala, da Michele še ni šel skozi rimska vrata. Bog vadi, kakšen nebeški poklic ga zadržuje na poti! V ponižnosti sta tudi mislila, da zadenejo bolj čudne reči na poti tistega, ki je poklican k slavnemu življenju, kakor navadnega samostanskega brata.

S tem je naklonila usoda menihoma iz Voghere to srečo, da sta mirno poskušala korak po častitem tlaku Rima, srečo, ki se ji je pridružila še druga, da so se zaradi visokih zvez njihovega reda odprla Ambrogiju in Felicu marsikatera sicer odlično zaprta vrata. Dominikanci od Santa Maria sopra Minerva so bili po stari navadi spovedniki papežev, oni so sedeli kot sodniki v novo ustanovljenem splošnem sodišču inkvizicije, oni so s svojo izredno izobrazbenostjo vzgajali mehko mladino, oni so bili tudi nepodkupljivi varuhi in čuvarki čistega katoličanstva. Tako je posegal njihov vpliv nekaj milo vodeče, nekaj strašno grozeče v vest najplemenitejših mož in žena Italije in njihovih sinov in deklet.

Že v vsehah časih Leona X. (Leon X., 1513—1521, je gojil zlasti znanost in umetnost) je zdu-

žila ta neizprosna dominikanska smer mnogo enako mislečih mož, ki so nasprotno z estetskim razkošjem Vatikana zgradili oratorij božje ljubezni (ustanovljen po lateranskem koncilu 1517 po resnih možeh kot Sadolati, Galtano iz Tienne, Caraffa I. dr. Po zavzetju Rima I. 1527 se je družba razšla), katerega udje so se medsebojno epod-bujali k evangelijskim čednostim in delom ljubezni. Glavarju cerkve zaradi njegove človečnosti niso odrekli božjega poslanstva — Bog ne daj! — njih prvi namen je bil neutrudljivo delo za lastno izpopolnjevanje, drugi pa rešiti ljudstvo iz časne in večne pogube. Zaupali so v božjo potrebnost, ki pozna njihov namen in svoje ure ne zamudi. Za to uro potrebnost živeti, jo pripeljati z nesprenmenjenim naukom in delovanjem krščanskih vzorov, ne je pa prehiteti z orožjem razdejajanja, to je bil duh, ki je navduševal te može in med sabo vezal. Vendar se pa s tokom let hodil neenaka pota. Prej se je zdelo njihovo soglasje popolno, ko so smatrali vsi vero za najvišje dobro človeštva. Vsi so bolj ali manj cenili povsod krasno cvetočo kulturo, kljub temu so pa bili mnenja, da je kristjana nevredno, če prezira evangelijski zaradi barbarskega jezika in pomanjkljive klasičnosti (zglednost jezika, tukaj latinskega). Razlika njihovih značajev se takrat še ni merila po neenakih časovnih razmerah.

S Sacco di Roma (opustošenje Rima po cesarskih četah v maju I. 1527) se je razrušila zunanja vez, ki je družila člane oratorija božje ljubezni. Skromno cerkev St. Silvestro in Dorotea, kjer so se zbirali, so enako kot njene bogatejše sestre, divje razrušili španski in nemški vojaki, da ni bila več sposobna za pobožno molitev in spodbudo. Kdor je mogel, je zapustil opustošeno mesto in se preselil v svobodne Benetke, ali kjer sta mu dovolila mir in dobra vlada krščansko življenje. Ko jih je deset let pozneje poklical nazaj Pavel III. (Pavel II., 1544—1549, je imel mnogo opraviti z Lutrom in njegovim naukom), ki je poznal najboljše svojega časa, se je pokazalo, da je razhljana med njimi tudi notranja vez.

V večnem mestu se niso zdaj več ločile stranke kot prej v estetske mehkužneže, ki so si iskali čast v ciceronski (Cicero, največji rimski govornik, klasičen pisatelj, 106—43 pr. Kr.) latinščini in sramoto v pobožnosti brez duše, in v one stroge askete, ki so bili po izobrazbi redko za prvimi, povzdigovali so pa spodobno zaklade krščanske vere vedno visoko nad lepotami starega veka. Poleg njih je pa živelo ljudstvo zanemarjeno in bedno, ki so ga gosteti prezirali, pobožni pa smatrali za vinograd Gospodov, v katerem so delali za nebeško plačilo.

Zdaj je prevzelo vse stranke in stanove versko zanimanje. Bolj izobraženi duhovi so se veselili nove mode, da so razpravljali o mestih svetega pisma, namesto da bi se bojevala v njihovih saloni Plato in Aristotel (Plato, Sokratov učenec, 427—347 pr. Kr., Aristoteles, Platonov učenec, 384—322 pr. Kr., največja grška modrijana). Resne, cerkveno misleče može so navdajale s strahom in trepetom misli, ki jih je rodil čas. Kdor si je dal od majhnega rokodelca opraviti kako delo, se ni začudil, če si je poravnal usnjeni predpasnik in vsiljivo vprašal: »Kaj si mislite, gospod, kako bo človek opravičen pred Bogom?« Knjižnica iz šole Giovanni Valdeza (Valdez, Spanec, tajnik vicekralja v Neaplu, zagovornik protestantsko-kalvinске smeri) »O dobroti Kristusovici, v kateri pomeni vera vse, dobra dela pa le malo, se je dobila v sirotišnici onstran Tibere kakor v palači aristokratov. Našla se je tudi v hiši kardinala Caraffe, ne za spodbudo, ampak da se obsodijo herezije v njej.

Tako niso bili versko resni več enega duha. Čuječi, marljivi in nezaupni duhovi med njimi so čutili, da raste v njih inkvizitor, in pošiljali svoje ogleduhe v hiše brezskrbnih, ki so mislili, da ni ogrožena ne njihova duša ne cerkev z razpravo o čudežni moči Zveličarjeve krvi — žalostna zveza med možmi, katerih skupno geslo je bilo in — ostalo božja ljubezen.

Kardinal Caraffa je vedno živahno občeval

kot star dominikanec s samostanom St. Maria sopra Minerva. Iz teh zidov, je mislil, mu morajo priti najboljši borci proti vsemu, kar je grozilo enotnosti cerkve. Če je torej naredil tam mlad menih obljubo, če se je odlikoval kateri pred drugimi po kreposti ali govorništvu, če so prišli menihi iz oddaljenih krajev tihe narave v gosti — ti so bili čisto najbolj uporabni — je želel vse videti in iskati v vsakem nadomestila za katerega-koli tovariša svoje mladosti, ki ee je dal, kakor je on črno sodil, nezvest božjemu kraljestvu na zemlji, zavesti opolzkim mislim.

Toda niti v Ambrogiju niti v Felicu ni mogel odkriti svojega izvoljenca; niti prvega izkušena poštenost, niti navdušena mladost drugega nista bili les, iz katerega se izreže bojevniki, ki vztraja na svojem mestu. Če jima je dovolil in celo ukazal, da morata priti v njegovo hišo, je to storil, da bi ju izpodbudil v dnu duše za skromno delavnost, za katero ju je poklical Bog. Ambrogio, ki že nekaj let ni obiskal Rima, je seveda strmel skoraj nič manj kot mladi Felice, ki mu je tukaj nenadoma in jasno stopilo pred oči, kaj pomeni boj proti krivoverstvu, kar se je prikazalo v Vogheri le kot meglena slika iz nekega drugega sveta.

Odkar je potrdil Pavel III. pred nekaj leti odločilo bilo (papeževsko pismo. Z bulo Licet ab initio 21. jul. 1542 je organiziral Pavel III. inkvizicijo in vpeljal s. officium, katerega naloga je čuvati nad vero in pravnostjo [congregatio fidei et morum]), so se zbirali tukaj vsak teden štirje kardinali svetega oficija in sprejemali poročila generalnih komisarjev, ki so jih sami imenovali. Samo ta poročila, zlasti glavnega komisarja iz Rima, Teofila di Tropea, so izredno zmedla Felice.

Neki menih je s prižnice v San Carlo al Corso navdušeno zaklical množici poslušalcev: »On, ki te je brez tvoje truda in skrbi ustvaril, te li ne bo mogel brez tebe zveličati?« Zapeljano ljudstvo mu je v tolikih trumah vriskalo, da posameznih niso mogli prijeti in zaslišati.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda 1 din; ženskovenski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlin vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Samostojna kuharica

srednjih let, želi službo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Samostojna« 15792.

Službo dobe

Zmožnega polirja

sprejem takoj za večjo zgradbo v Ljubljani. — Služba stalna. Reflektanti naj se zglase osebno takoj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15854. (b)

Organist in cerkovnik

dobi službo v Ihanu pri Domžalah. Pojasnila daje cerkveno predstojništvo.

Pomočnico

izučeno v kuhinjskih potrebščinah, porcelanu in steklu, sprejem. Vico. Maribor. (b)

Abiturientka

učiteljica ali gimnazijce, se sprejme za priven pouk učenke II. razreda realne gimnazije s srbskim učnim jezikom. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Zmožna in poštena« št. 15835. (b)

Vzgojiteljico

k trem otrokom v Ljubljani iščem. — Prednost: znanje francoščine. — Ponudbe upravi »Slovenec« pod »Trojka« 15719. (b)

Vajenci

Vajenko

za strojno pletilstvo — sprejem. Glince, C. IX. št. 3. (v)

Učenko

za modistovsko obrt, iz Ljubljane, zanesljivo in delavljno, sprejme salon Franja Kogovšek, Frančiškanska pasaža. (v)

Učenko

pridno, pošteno, sprejem v trgovino pletenin. Znati mora tudi ročna dela. Ponudbe podružnici »Slovenec« v Celju pod »Spretna« št. 15790. (v)

Pouk

Abiturient

instruiral francoščino za vse nižje razrede, po nizki ceni. Naslov v upravi »Slov.« v Mariboru pod št. 1511. (u)

Angleščina!

Mies Farler prične z angleškim poukom sredi meseca oktobra 1938. Dvorčakova ulica 3-III. (u)

Objave

Naznanjam, da sem otvoril skladišče furnirja v št. Vidu nad Ljubljano Vižmarje 51.

Oglejte si pred nakupom moje zalogo.

SAMSA BORIS tovarna furnirja, Litija.

Razno

Dve gospodični

iščeta samo kosilo. Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Dobro« št. 15855. (r)

Ljubljanci pozor!

Obrana namizna jabolka, zimska, iz Savinjske doline, vam nudi v vsaki količini in sorti D. Ribic, Šmartno ob Paki. (l)

Kam pa kam?

Vsi na vinsko trgatve

v soboto, dne 8. oktobra. Krvavice, portugalka. — Jože Kovač, Prisojna ul.

(Pohištvo)

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan

tapetnik - Mestni trg 13 Ugođen nakup morske trave, žime in cvilha za modroce ter blaga za prevleke pohištva.

Kupimo

Staro medenino

baker, cink, svinec in odpadke metala, vsako množino, kupuje po najvišji ceni Unitas, Šiška, Celovška c. 90 a. (k)

Bukove pragove

2,60 m dolge za eksport, stalno kupujem v manjših in večjih količinah. Pismene ponudbe pod št. »50900« na Publicitas — Zagreb, Illica 9. (k)

Posvetva

Manjše posvetvo

prodam. Zlatolice št. 82, Sv. Janž. Dravsko polje, okraj Ptuj. (p)

Parcelo

v izmeri 1000 m², četrt ure od kolodvora Vižmarje - prodam. Poizve se: št. Vid št. 52. (p)

Graščinsko posvetvo

z gozdom, 10 stanovanjskih sob, v ceni 1.000.000 din, bližina Maribora, Celja, Savinjska dolina - kupim. Ponudbe nasloviti: Realitetna pisarna Adamič Albin, Ljubljana, Gospodarska 7. (p)

Kunaver Ludvik

gradbeno-strokovno naobrazeni posredovalec — Cesta 29. oktobra št. 6, telefon 37-33, ima napredaj večje število parcel, kompleksov, posestev, gozdov, trgovskih in stanovanjskih hiš in vil. Pooblaščen graditelj in sodni cenilec za nasvete brezplačno na razpolago. (p)

Glasba

Pianino

lep, dobro ohranjen, po ugodni ceni napredaj. — Ogleda se pri Pučnik, Vojnik. (g)

VADEMECUM

moderna higijena ust

CENEJŠE

Kupite še danes propagandni zavoj

1 VADEMECUM voda za usta (poizkusni zavoj)
1 VADEMECUM pasta za zobe velika

Din 20.-

(Ti zavoji bodo v prodaji samo omejen čas!)

BARNANGEN — STOCKHOLM

Zaloga: COSMOCHEMIA, ZAGREB, Smečiklasova ulica 23

Iz trpeznega nepremočljivega lodna

nudi jesenske športne damske in moške plašče od 240 din naprej — iste fantovske in dekliške od 150 din naprej

F. I. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29

Mundlos šivalni stroji

odlične kakovosti, po zmerni ceni, dobite pri: Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova c. 44

Sprejem orodničarjev

Uprava Zrakoplovno-tehniškega zavoda v Kraljevu sprejme večje število orodničarjev.

Prošnje za sprejem dostavi po pošti ali osebno. Višina dnevnice se bo določila po sposobnostih. Iz pisarne tehniškega oddelka Zrakoplovno-tehniškega zavoda v Kraljevu, T. št. 4605. — 27. septembra 1938

Oglejte si na novo preurejeno in povečano trgovino

A. PETEK - CELJE

Posebno lep in velik je trgovski lokal in kar je najvažnejše, prodaja vse blago brez izjeme do preklica po engros cenah. Prilika je ugodna, izkoristite jo!

Priporoča se

modna in manufakturna trgovina A. PETEK

Celje, Prešernova ulica 21.

Razpis

Štab mornarice v Zemunu izdaja razpis za sprejem 3 zdravnikov, doktorjev vsega zdravilstva, iz civilne službe za aktivne sanitetske mornariške poročnike ali za pogodbene zdravnike, zaradi dopolnitve sanitetske stroke v mornarici z aktivnimi sanitetskimi častniki.

Prednost imajo mlajši zdravniki, specialisti in rezervni častniki.

Podrobnejša obvestila in pogoji se lahko dobe vsak dan v adjutantskem oddelku mornariškega štaba v Zemunu.

Iz pisarne adjutantskega oddelka štaba mornarice v Zemunu, M. A. št. 28.957/38.

Po vaši želji Vam izdela Knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne v Ljubljani

Kopitarjeva 6/II

v svoji čitalnici razne poslovne knjige, ako niso že v zalogi, Istotako izvrši tudi vsa druga knjigoveška dela, posebno razne vezave od preprostih do razkošnih oblik.

Posebni oddelki za izdelovanje damskih torbic, pasov, denarnic in drugega usnjene galanterijskega blaga Vam nudi te predmete vedno v lepih, modernih fazonah.

Cene skrajno nizke. Poslužite se!

Po dolgoletni bolezni je nenadoma umrl gospod

Vinko Mesarič

policijski okoliški nadzornik v pokoju

Pogreb bo v soboto, dne 8. t. m. ob 2 popoldne iz hiše žalosti Breg št. 2 na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 6. oktobra 1938.

Žalujoči ostali

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

reg. zadruga z neom. zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge najugodnejše

Novi in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4 %, proti odpovedi do 5 %

„SLOVENEČ“, podružnica: Miklošičeva cesta št. 5

Ali veste? da kupite pohištvo res najceneje in prvovrstno izdelano, po lastnih in danih načrtih, z večletno garancijo, tudi na obroke ali hranilne knjižice, le pri trdki VENTURINI LUDVIK - mizarstvo - BARJE Uršičev štrardon 50 — Ljubljana

Brez vedovoda

veselje in vedrost zdravje in svežost so prednosti higijenske kopeli

V mestih in vaseh, kjer ni vedovoda odlično služi »FEROLIM« patentirana automatska peč za kopalnice, ki daje hitro (čez 25 minut) in poceni (50 para) toplo kopel.

Proizvodi: »FEROLIM«, Vinkovci

Minimalna nabavna cena, nobenih stroškov za inštalacijo. Prospekte pošilja na zahtevo brezplačno »FEROLIM«, Vinkovci.

Javljam tužno vest, da je danes umrl moj dolgoletni uradnik, gospod

Vinko Mesarič

Zvestega, vzornega sotrudnika bom ohranil v trajnem spominu!

V Ljubljani, dne 6. oktobra 1938.

Franc Slamič

Kongres za varstvo otrok in mladine v Belgradu

Belgrad, 4. oktobra.

Kakor so bili naši čitatelji obveščeni, se je v nedeljo, 2. oktobra začel v Belgradu II. balkanski kongres za varstvo otrok. Slovenski so prisostvovali številni zastopniki iz vseh krajev Jugoslavije, kakor tudi iz vseh balkanskih držav. Poleg oficijelnih zastopnikov balkanskih držav so prisostvovali tudi zastopniki Nemčije, Francije, Nizozemske, Anglije, Danske, Poljske, Romunije in Italije. Po otvoritvi, ki je sledila takoj po prihodu Nj. Vel. kraljice Marije, so po nagovorih oficijelnih zastopnikov najvišjih oblasti sledili kratki referati v obliki nagovorov, katerih vsebino v izveščku podajamo:

Predsednica Jugoslovanske Unije za varstvo otrok

gospa Naka Spasiček

je poudarila v svojem uvodnem govoru, da je namen kongresa manifestacija solidarnosti in odločnosti balkanskih narodov za ostvareitev take zaščite otrok in mladine, ki bo zajela problem v jedru, da se dosežejo popolni moralni in zdravstveni pogoji za normalno duševno in telesno rast otrok balkanskih držav.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje

gospod Dragiša Cvetković

je poudaril, da smatra kraljevska vlada vprašanje varstva otrok za eno najvažnejših socialnih in zdravstvenih nalog, zato je kraljevska vlada vse ukrenila, da sem čim prej in čim boljše izvede ta zaščita. Njeno delo je šlo v smeri gospodar. izboljšanja prebivalstva, ustanavljanja ustanov, institucij, domov itd., ki so namenjeni predvsem za kurativno varstvo, in končno, država je šla povedo in v vsakem pogledu za tem, da pomaga privatni iniciativi do čim boljše razumevanja. G. minister je poudaril, da se kmet nikakor ne more brigati dovolj za svoje otroke, če nima za to minimalnih življenjskih pogojev, ne more vzgajati svojih otrok in jih

obvarovati bolezni. Pospešeno delo pa odstranjevanje bede in siromaštva je največja in najboljša garancija za socialno varstvo otrok in mladine.

Poleg tega je za zdravstveno varstvo vaških otrok in mladine mnogo storila država po Higijenskih zavodih in Sanitarnih postajah, ki jih je v celoti državi 176. Te institucije dajejo vsa potrebna navodila in nasvete nosečim materam, kako naj hranijo in negujejo svoje otroke, da jih obvarujejo pred boleznimi. — Poleg tega pa se tudi število otroških zdravnikov in babic povečava iz dneva v dan. V preteklem letu so pregledale ženske poliklinike 325.252 otrok, otroški dispanzerji so nudili pomoč 88.727 otrokom, socialne institucije so dale pomoč 30.582 družinam, itd.

Za najvažnejšo reformo v pogledu izpopolnitve sanitetne službe na vasi je smatrali zakon, ki je bil predložen narodni skupščini in po katerem se določa obvezna služba na vasi za vse one zdravniške, ki hočejo priti kdaj v drž. službo.

Za g. ministrom so govorili še predsednik kongresnega odbora g. dr. A. Kostić, univ. prof., dalje župan Belgrada Vlada Ilić in za njim vsi delegati. Popoldne so pričele zasesti sekcije.

Slovenska vaješka razstava v Belgradu

Na razstavi za varstvo otrok v Belgradu je Društvo za varstvo delavske mladine v Ljubljani razstavilo tri tabele z 9 slikami po velikosti 24 x 13 cm, in sicer kaže prva počitniško kolonijo vaješev na Lomu nad Tržičem lansko leto, druga tabela dve koloniji na Možjanci pri Predvoru nad Kranjem, kjer so vaješci taborili v sedmih šetorih, in tretja tabela vaješke na Sv. Joštu, kar nam kaže slika. Sv. Jošt, 845 m morske višine, je lepa točka. Razgled po celi Gorenjski do Bleda in vse do Ljubljane. Ravno to izletniško točko so si izbrale naše vaješke za počitniško kolonijo, ki jo je priredilo Društvo za varstvo delavske mladine.

J. D.:

† Dr. Jožetu Debevcu v spomin

Primerjal sem dve sliki: sliko pesnika Gregorčiča kot bogoslovca in sliko dr. Debevcu, prav tako kot bogoslovca. Podobenost je bila presenetljiva: kakor da sta si rodna brata! Pri obeh isti olozni obraz, ki govori o človeku rahlega zdravja in nežnega, občutljivega srca, o človeku, ki je morebiti prav iz omenjenih dveh vzrokov v obilni meri doživel trpljenja.

Pa tudi po notranjosti sta si nadvse podobna. Oba doma iz kmečke hiše, kamor so se vedno povračale njih želje in kjer sta se edino čutila povsem doma. Oba sta bila v življenju in stradanju v mladih letih pripomoglo k zrahljavanju zdravja, pri obeh je v šibkem telesu kraljevalo svetlo srce, polno najlepših nadzemskih slik, svetlobe, v katerem ni bilo najmanjšega prostora za zlato malike. Sveto pismo in lepa knjiga sta bila obema zvesta spremljevalca v življenju. Homer jima je bil »delo vseh delc«. Oba sta že kot duhovnika hotela zadostiti svoji ljubezni do slovesa s tem, da sta študirala klasično filologijo.

Dr. Debevec je svoj študij dovršil in je bil nato učitelj po božji volji, pri Gregorčiču je ostalo pri poskusu, oziroma pri nameri. Oba sta gorela v ljubezni do slovenskega naroda, oba bila Slovana z dušo in s telesom. Dr. Debevec je v večji ali manjši meri poznal vse slovenske jezike, kakor mu tudi ni bil tuj nobeden od velikih evropskih kulturnih jezikov. Oba sta bila sreča iz bratov sreče, ki sta jo iskala tam, kjer je izvor vseh vzorov in kjer sta jo sedaj oba našla.

— Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z naravno »Franz-Josefov« grenko vodo, ako jo jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

M. U. dr. Hočevar Tone

sreski sanitetni referent

Kočevje

se je preselil v novo hišo g. Cetinski in zopet redno ordinira.

Zastoj v litijški predilnici

Litija, 5. oktobra.

Zastoj v obratu litijske predilnice je nastal zaradi zadnje svetovne krize, ker tudi v Litijo še ni prispela davno naročena količina več deset tisoč vagonov ameriškega bombaža, ki bi morala s parnikom prispeti v Trst. Krivda je menda v tem, da so morale prevozne družbe svoje trgovske parnike staviti svojim državam za vojne namene na razpolago.

Sicer ima predilnica dovolj drugega, posebno indijskega bombaža v skladiščih na razpolago, ne more pa samo tega predelavati v prejo. Da ne bi obrata za nekaj časa popolnoma ustavili, dokler ne prispe ameriški bombaž v Litijo, se je obratno ravnanje odločilo, da do tega časa ukine dva šita tedensko, samo da nudi delavstvu najnujnejši zaslužek, za kar je delavstvo hvaležno.

Sadna letina v litijški okolici

Litija, 5. oktobra.

Sadna letina v litijški okolici je bila letos izredno slaba. Po vsej okolici nimajo ne jabolk ne hrušk, le nekaj kostanja bo po Stangrskih in Janških hribih, malo jabolk imajo posestniki na Tirni ter proti Sveti gori, precej več pa je zimskega sadja v okolici Vač in Kandrš, ter prodajajo prav lepa jabolka kmetje po 3 din za kg. V Gradišču, Jazbinških vinogradih, po Primorskem so pričeli te dni s trgatvijo. Pridelka bo precej in tudi dosti sladko je, tako da bo vina pri nas letos več in boljše kakovosti. Tudi v Moravski in Gabrovski gori so pričeli s trgatvijo, tam kjer ni neurje pustilo, bo še nekako šlo, sicer bo vina malo manj, kjer pa je neurje uničilo vinograde, bo letos žalostno.

Bolnišnica in hiralnica v Ptujtu sta dobili vodo!

Ptuj, 5. oktobra.

Vsemu ptujskemu občinstvu je znana zadeva zaradi vode za ptujsko hiralnico in bolnišnico, ki se je nekaj let sem vlekla in ni mogla priti do zadovoljivega zaključka. Sedaj je stvar hvala Bogu zadovoljivo rešena in sta dobili bolnišnica in hiralnica končno tako nujno potrebno vodo. Saj že samo to dejstvo, da je primanjkovalo vode za bolnike in hiralce, pove, kako resnično potrebna je bila rešitev tega vprašanja.

Ta zadeva je stara prav za prav že okrog 50 let. Ze takrat je bilo vprašanje vode za bolnišnico življenjskega pomena. V bližini bolnišnice je bila ponikovalna jama, kamor se je stekala razna umazana voda in povzročala v okolici silno neprijeten in neznosen smrad. Tako ni nič čudnega, če je neki ptujski list v svojo pustni številki predlagal, da se ustanovi tam velika »parfumska fabrika« in da prežame Ptuj izvoz najrazličnejših »parfumov«. Sploh je bilo stanje okoli bolnišnice zelo zanemarjeno in primitivno. Tako je cela stvar spala skozi desetletja.

Pred petimi leti so napravili Omsovo napravo, ki tudi ni nič pomagala, to pa zato, ker je primanjkovalo vode. Nato so kopali nov vodnjak, ki

je zelo globok. Globok je 36 m. Toda na nesrečo je tedaj vsa voda usahnila. Vodila so se pogajanja, da bi vzeli vodo z njive grofja Herbersteina, ki je na spodnji strani ceste. Ta pogajanja so trajala nad 1 leto in niso privedla do zadovoljivega uspeha, dokler niso našli na zemljišču, ki ga je prodal banovinski veleposestnik Ornič, izdatnega studenca. In s tem je bilo vprašanje preskrbe vode za hiralnico in bolnišnico rešeno. Tudi smrad je sedaj hvala Bogu prenehal. Zgradili so električno črpalko, ki je postavljena na mestu, kjer so odkrili studenec. Ta črpa vodo in jo dovaja po ceveh v vodnjak, ki je na dvorišču bolnišnice in ki služi sedaj kot rezervoar.

Vsa dela je vodil g. ing. Maček od banske uprave. Zaslugo, da se je to nujno delo hitro in uspešno končalo, ima predvsem ptujski mestni župan g. dr. Alojzij Remec, ki je po sklepu mestnega občinskega sveta na merodajnih mestih odločno posredoval. Sedaj še ostane odprto samo vprašanje kanalizacije po Ljutomerški cesti. Upamo, da bo tudi to v kratkem ugodno rešeno.

Medved pri železniški postaji

Dobrepolje, 5. oktobra.

V noči na torek, dne 4. oktobra, je nenadoma prilomastil k hiši posestnika Lohkarja v Predstrugah velik kosmatinec. Hiša stoji blizu postaje in tik gozda. Hoteč si privoščiti dobro večerjo, je prišel medved pod koruzo, ki visi in se suši v kitah na poslopju. Ker je ni mogel doseči, je začel rentatičati, da so se vsi psi, ki so nanj lajali, razbežali. Ko je to čul posestnikov sin Fran, ki je spal na podu, je šel skozi lino pogledat, kdo se oglašča a tako nenavadnim močnim glasom. Ves prestrašen je opazil debelega podplatara, kako se renčel spenja proti koruzi. V strahu, da bi ga ne napadel, se ni upal stopiti iz poda, le ogledoval in opazoval je tega nenavadnega nočnega gosta, kako je čez nekaj časa odhlačal v gozd proti Golemu vrhu, odkoder je nabrz tudi prišel.

Kar nič se ni temu dogodku čuditi, saj so nedavno, kakor so listi poročali, ustrelili lovci blizu Skocijana, ki je oddaljen samo dve uri od nas, lepega debelega medveda. Tokrat pa je njegovega brata pot zanesla v naše kraje. Po vsem tem sklepamo, da se v naših gozdovih v zadnjem času zadržujejo tudi medvedje. Za naše lovce bi bil to pravi lovski blagor, ko bi medved ne bil zašiten. Pa je prav, da je zašiten v kočevskih gozdovih in da ni iztrebljen, vendar pa ni nobena zabava, če taka mrcina začne hlačati okoli hiš in nazadnje delati škodo. Ševeda medved sam človeku ni nevaren, če ga človek pusti pri miru.

Lov za cigani in njihovimi konji

Litija, 5. oktobra.

Dva ciganska konjička so litijški orožniki zaplenili ciganom iz rodu Nikoličev v Hotiču, ko so na postaji prišli v Hotič. Ciganke, ki so bile na vozu, so od daleč zapazile prihajajoče orožnike, nakar so cigani odpeli od voza 2 konja in z njimi pobegnili v gozdove. Dva konjička pa so orožniki zaplenili in ju spravili v Litijo, kjer so konje oddali nekemu posestniku v oskrbo. Vsekakor morajo imeti Nikoliči nekaj na vesti, da so tako naglo pobegnili pred orožniki.

Medtem je neka posestnica iz Tenetiš ovadila litijским orožnikom, da so neki cigani na njeni njivi vse pokradli, na travniku pa vse popasali, tako da se njene krave sedaj nočejo na tej njivi več pasti, češ pa »ciganskim konjih jim smrdi«. Litijški orožniki so vse ukrenili, da ulove vsa Nikoličeva ciganska družba.

Kmečka slovesnost v Rovtah

Rovte nad Logatcem, 2. oktobra.

Izredno kmečko slavo je priredila na Mihaelovo nedeljo krajevna KZ Rovte. Blagoslovljen je bil prapor Mladinske kmečke zveze. Ker imamo ta dan tudi farno žegnanje, je prišlo od blizu in daleč kljub slabemu vremenu mnogo ljudi. Cerkev je bila, kot že dolgo ne, nabito polna. Botra sta bila Istenič Janez, zaveden gospodar, in Kavčič Marija-na, za vse dobro vneto gospodinja. Blagoslov je izvršil domači g. župnik po lepem nagovoru. Med sv. mašo je prepeval pomnožen moški zbor.

Po sv. maši se je množica ponosnih fantov in deklet, zavednih gospodarjev in gospodinj zgnila okrog govorniškega odra. Kmečko zborovanje je začel in vodil predsednik krajevnega Kmečke zveze, naš Hladnikov Peter, brat argentinskega misijonarja Janeza Hladnika. Prvi je razložil pomen kmečke organizacije Kune Frane, preprost kmečki sin. Za njim nam je Ruparska Rezka pokazala, da danes niso več časi, da bi zadostovalo, da se kmečko dekle in gospodinja drži le kuhovnice. Glavni govornik je bil zastopnik centralnega odbora Kmečke zveze dr. Jože Voršič. Razjasnil nam je potrebe kmečkega stanu in pomen njegove zavednosti. — Kmečka himna, ki jo je moški zbor zapel na kon-

nico zahtevali od prometnega ministrstva olajšavo za polovično vožnjo. V današnjih razburkanih in zmaterializiranih časih je morda dovolj razveseljivo, da v enem dnevu, kakor je bila n. pr. sredi, obišče razstavo nad 400 obiskovalcev. Prav tako je razveseljivo, da je obiskovalci razstavo vse polno mladine, ki se prostovoljno oglašča in celo prosi svoje vzgojitelje, naj jo povedejo na razstavo. — O značilnem obisku celjske mladine smo že poročali. Tudi mladina s krajske gimnazije je v sredo pod vodstvom svojih profesorjev obiskala to razstavo, hkrati pa so napovedani obiski tudi z drugih zavodov.

Lep obisk na razstavi slovenske knjige

Ljubljana, 6. oktobra.

Razstava slovenske povojne knjige v Trgovskem domu je deležna prav lepega obiska, takšnega, kakor ga niti največji optimist ni pričakoval. Priznati je treba, da se za to razstavo zanimajo ljubljanci v veliki meri, razveseljivo pa je, da je svoje kulturno zanimanje pokazala tudi naša dežela. Podoželani, toda ne samo inteligenca, temveč tudi kmetje in delavci, prihajajo na razstavo, čeprav jim je obisk razstave združen z večjimi stroški kakor ljubljancem. Prireditelji, ki niso računali s tako velikim zanimanjem, obžalujejo, da

Slovenski bojovníki drugič na Goriškem

Drugi izlet Zveze bojovníkov v Trst, Gorico, Doberdob, Sv. Mihael, Sv. Goro in Oslavije je bil v nedeljo in ponedeljek 2. in 3. oktobra t. l. Udeležilo se ga je 140 bivših bojovníkov s prijatelji in svojci. Kakor prvi je bil tudi drugi izlet izborni organiziran, za kar gre zahvala v prvi vrsti voditelju izleta g. Maksimu Rožmanu. Udeleženci so si v nedeljo ogledali Trst, prisostvovali sv. maši v katedrali sv. Justa ter občudovali prelepo tržaško okolico. Popoldne so se odpeljali v Sredipolje (Redipuglia). Tam so si ogledali veličastno pokopališče, od tu so pa odšli na vrh Doberdobske planote k Sv. Mihaelu. Veličasten razgled čez griče in nižave ob Soči, kjer so tudi naši slovenski možje in fantje prestali neizmerno gorje, je vplival z neimerno veličino na vse prisotne. Po gledu bojne črte so se odpeljali udeleženci v Gorico, kjer so prenočevali.

V ponedeljek zjutraj so odšli na Sv. Goro. Tu je imel župnik g. Janko Cegnar pretresljiv cerkveni govor o Materi bivanja svetogorski, ki je bila med vojno begunka in bivala v sruči Slove-nije, v naši beli Ljubljani. Nato je analiziral vse trpljenje med svetovno vojno, zlasti na teh gričih in poudarjal, da smo bili ravno te dni rešeni najhujšega zla nove svetovne vojne. Po govoru je daroval predsednik Zveze bojovníkov g. Mirko Ratej peto sveto mašo za padle vojake, izmoli-litanije Matere božje in opravil molitve za umrle. Pri cerkvenem opravilu je bilo ljudsko petje pod vodstvom g. Maksa Jovana iz St. Vida nad Ljubljano. Po cerkvenih svečanostih so si udeleženci ogledali prelepo goriško okolico, nakar so jih avtobusi odpeljali skozi Solkan,

Gorico in Pevno na Oslavije pri Gorici, kjer je velika grobnica padlih. Veličastno delo kaže velik smisel za počastitev vseh, ki so dali življenje na bojnih poljanah. Veličastni mavzolej ima obliko velikega valja, v treh nadstropjih so vklesana v marmoru imena 50.000 padlih italijanskih vojakov, v treh grobiščih pa leže kosti po 12.000 neznanih vojakov. Spomeniku, ki nima primere po svoji veličastnosti in umetniški izdelavi, se mora čuditi vsakdo, ki ga vidi. Občudovati pa mora tudi veliki čut hvalečnosti in pietete, ki jo goji italijanski narod in država od vseh onih, ki so prelili svojo kri. Po ogledu so se izletniki vrnili v Gorico, kjer je bil ogled mesta in znamenitosti ter kosilo, nato so se pa odpeljali po Vipavski dolini nazaj v domovino.

Izlet je ponovno pokazal veliko vez, ki družijo bojovníke, kakor je poudarjal predsednik g. M. Ratej ob zaključku potovanja v Postojni. Našo sedmo državo si vzemimo za zgled, kako čuva spomin rajnih borec za človeštvo, da jo tudi mi posnemamo in se oddolžimo spominu naših slovenskih padlih vojakov s tem, da jim postavimo na Berzjah dostojen spomenik.

Ptuj

Minoritski provincial o. dr. Bonaventura Bu-rič iz Zagreba se je v spremstvu svojega tajnika pripeljal v Ptuj, da opravi vizitacijo slovenskih minoritskih samostanov, ki so kakor znano v Ptuj, Sv. Vidu pri Ptujtu in na znameniti romarski Ptujski ali Črni gori. Dobro nam došel!

Ljubljanske vesti

Dviganje in padanje cen na živilskem trgu

Prvi oktobrski tržni dan je bil v znamenju dežja zato slab. Na Sv. Petra nasipu je stalo dopoldne 5 voz zeljnatih glav in 3 vozovi krompirja. Povpraševanje je bilo slabo. Na Vodnikovem trgu je bilo sicer kljub dežju nekoliko živahnejše, toda mnoge prodajalke in kmetice so pričakovale hujši naval kupujočega občinstva. Prostor za sadje ob Jugoslovanski knjigarni in semenišču je bil slabo zaseden, bolje pa prostor ob semenišču tja do škofjske palače. Mnogi kmetje z Gorenjske, iz kamniške okolice in litljskega okraja so pripeljali velike oprtne koše izredno lepih jabolok vseh sort. Jabolka so bila od 8 do 5 din kg. Domačih hrušk na trgu primanjkuje. Splošno je bil zaradi dežja promet slab.

Zanimiva je primerjava padanja in dviganja cen v jesenskem času. Mnoga živila so se podražila, druga nasprotno pocenila. Od 1. septembra naprej do začetka oktobra je opaziti prav značilne razlike v cenah.

Cene govejemu in telečjemu mesu so ostale stalne, prav tako cene mesnim izdelkom. Cene svinjskemu mesu so padle. Septembra je bilo po podatkih mestnega tržnega nadzorstva svinjsko meso I. vrste od 18 do 20, sedaj oktobra pa 16 do 18 din kg. Torej pade za 2 din! Svinjsko meso II. vrste prej 16 do 18 din, sedaj 14 do 16 din. Cene masti so ostale nespremenjene. Prava kurioznost je, da se je konjsko meso I. vrste pocenilo. Prej je bilo 6 din, sedaj je 5 din kg. Konjsko meso II. vrste stane 4 din kg.

Cene perutnini so kaj različne. Piščanec je sedaj 12 do 18 din, prej 11 do 20 din, zaklan piščanec sedaj 25 do 28, prej 26 do 28 din. Kokoši 15 do 26, prej 17 do 25 din, petelin sedaj 15 do 26, prej 17 do 25 din. Kokoši trg je bila danes slabo založen.

Jajca so se podražila. Septembra so bila 0,75, sedaj so 1 din komad.

Cene kruhu so ostale splošno nespremenjene, samo črni in polbeli kruh sta dražja. Beli kruh kg 4,50 din, prej 4,50 din, polbeli sedaj 4,50, prej 4,10 din. Torej dražji za 40 par! Črni kruh prej 3,40, sedaj 3,90 din kg. Črni kruh se je podražil kar za 50 par. Nasprotno navajajo podatki tržnega nadzorstva, da se je moka pocenila. Splošno za 20 par! Moka št. 0 je sedaj 3 do 3,40, prej 3,20 do 3,50 din kg. Moka št. 2 sedaj 2,80 do 3,20, prej septembra 3 do 3,50 din. Moka št. 5 sedaj 2,60 do 3, prej 2,80 do 3,50 din. Moka št. 6 sedaj 2,40 do 2,60, prej 2,60 do 2,90 din kg.

Podatki o cenah razni zelenjavi, povrtnini in drugim življenjskim potrebščinam so prav poučni. Razna zelenjava se je mestoma podražila, mestoma pocenila. Tako je bilo kisljo zelje septembra 4 din, sedaj 2 do 3,50 din kg.

Gasilska tombola na Viču

določena za nedeljo, 9. t. m., je preložena na nedeljo, 23. oktobra t. l. ob 14. uri pred Gasilskim domom na Viču. Prireditelje vsi ob vsakem vremenu.

UPRAVA.

I. Začetna služba božja na univerzi. Dekanat teološke fakultete naznanja, da bo v torek, 11. oktobra, ob 9 v stolnici inavguralna služba božja. K tej službi božji so vabljeni gg. profesorji in slušatelji vseh fakultet.

I. Stajerke v frančiškanskem samostanu. — Frančiškanska dvorana bo polna življenja v nedeljo popoldne in zvečer. Mi ne ostanemo doma, zato gremo pravočasno po vstopnico, da vidimo naše Stajerke ter slišimo njihovo petje med igro in ob klavirju.

I. L. Prosvetni večer je posvečen »našim državnopravnim starišam«. Ko smo prišli Slovenci v sedanjo domovino, smo prinesli s seboj popolnoma samobitni državni organizem, ki se je ohranil kljub nemški nadoblasti. G. predavatelj se je potrudil dognati, da se je ta organizem ohranil še tudi potem, ko so vladali nad njim tuji. Dognal je tudi, da je ustoličenje slovenskih vojvod na Koroskem izviran staroslovenski običaj. G. predavatelj je priznan strokovnjak, kateremu se je potrudilo rešiti že marsikatero našo državnopravno starino. Brez dvoma bo predavanje, ki bo v petek ob 8 zvečer v beli dvorani Uniona, zanimalo vse kroge, saj bodo čuli stvari, katere doslej še niso bile nikjer poudarjene. Predprodaja vstopnic Prosvetna zveza, Miklošičeva cesta 7. Sedeži 3 din, stojšča 2, za dijake 1 din.

I. Naša knjiga za mejo. Tako je bilo naslov predavanju, ki ga je imel v sredo zvečer prof. dr. Lavo Cermelj v dvorani Trgovskega doma. Tudi to predavanje je prišlo poslušat prav lepo število ljubiteljev naše knjige. Predavatelj je prav nazorno in povsem objektivno orisal vse težkoče, s katerimi se morajo boriti naši pisatelji, tiskarji in založniki za mejami, obenem pa tudi poudaril vse lepe uspehe, ki jih je žela naša knjiga za mejo. Poslušalci so bili s predavanjem povsem zadovoljni, kajti vsak je lahko dobil natančno sliko o naši zamejni knjigi in so predavatelja nagradili s toplim ploskanjem.

I. Tramvajska dela na Dolenjski cesti. Dela za ureditev tramvajske proge na Dolenjski cesti vidno napredujejo. Od dolenjske mitnice tja do železniške proge je že preurejen temelj za progo in nasut s stolčnim kamenjem. Cesto v bližini Marčičove gostilne bodo proti Koritarjevi hiši razširili, začeli so že spodsekavati ob hiši stoječe divje kostanje. Uredili bodo tudi potok, ki teče izpod Golovca ob Orlovi ulici naprej v Veliki Galjevec.

I. Novodošle državne srečke prodaja menjalnice Reicher & Turk.

I. Opeka mu je padla na glavo. Na Vodovodni cesti, nasproti gostilne »Fortuna«, građe sedaj novo hišo. Zida je gradbeni podjetnik Znidaršič, pri katerem je bil uslužben tudi 17 letni delavec Hafis Torič, doma iz kazinskega okraja v Bosni. Med delom mu je včeraj padla na glavo opeka in ga nevarno ranila. Nezvestnega delavca je reševalni avto prepeljal v bolnišnico.

I. Pridobitev domovinstva — prilika za dobrodelnost. Ko je g. Šerban Dimitrije, veletrgovec na Tyrševi cesti 11V, te dni dobil domovinstvo mestne občine Ljubljanske, je takoj daroval 2000 din za mestne reveže in s tem najlepše dokazal, kako se novi občan zaveda svojih dolžnosti do svojih revnih soobčanov. Velikodušni darovalec naj bo za zgled starim Ljubljancem, predvsem pa vsem tistim neobčanom, ki bi radi postali pravi Ljubljanci. Mestno poglavarstvo izreka plemenitemu darovalcu za spodbudni dar najlepšo zahvalo.

I. Uspeh Borisa Kalina. Kipar Boris Kalin, ki je zavrgel vse sivece ter se v svojem umetniškem delu trudi le, da se približa čimbolj edino pravilnemu cilju slehernega resničnega umetnika, to je lepoti, žanje med ljubljanskim občinstvom prav lepe uspehe. Tudi v zadnjem tednu, ko je

podaljšal rok razstave, prihaja v Jakopičev paviljon prav lepo število obiskovalcev. Za zadnja leta pomenja sedanjí obisk občinstva naravnost rekord. Tudi prodaj je že nekaj, vendar pa vse kaže, da je zanimanje bolj za skulpture manjših dimenzij, ker so večje umetnine seveda zahtevale več materiala in več dela ter jih Kalin ne more dati po tisti ceni kakor male. Vendar pa kaže, da se bodo pojavili interesi tudi za večje skulpture. Glavni Kalinov uspeh pa je: Kalin je vzbudil veliko pozornost vsega umetnost ljubčega občinstva nase! — Razstava se v nedeljo zaključí.

I. Regulacija »šance hitro napreduje. V našem listu smo pred kratkim poročali o obširnem načrtu, ki ga je napravil prof. Plečnik za ureditev grajskih »šance«. Ta dela kljub slabemu vremenu, ki nagaja v zadnjih dneh, prav hitro napredujejo. Na terasi, kjer bo izprehajališče, so postavili že čez 20 štiriozlatih stebrov, ki bodo na obeh straneh terase. Tudi glavne stopnice, ki vodijo na obzidje s spodnje terase, so v glavnem že dovršene. Spodnji prostor, kjer bo otroško igrišče, pa so zdaj začeli urejati. Ves odvečni material odvažajo na drugo stran terase, kjer ga bodo porabili za nasip, po katerem bo šla glavna krožna cesta, ki bo zvezana z grajskim dreveredom.

I. Popravila na glavnem kolodvoru. Vsi naši dnevniki so že ponovno pisali, da ljubljanski kolodvor že zdavnaj več ne zadostuje vedno bolj naraščajočemu prometu. Ker pa železniška uprava sama čuti, da je sedanjí kolodvor premajhen, so že lani začeli dostavljati nekatere malenkosti, ki naj bi vsaj za silo odpomogle potrebam. Na peronu so naredili precej dolgo peronsko streho, ki so jo sedaj podaljšali tudi na drugem koncu, to je pri izhodu. Tudi glavno vežo so na novo uredili in zdaj prenavljajo v vsem prostoru, kjer se prodajajo vozni listki, tudi tlak. Ta dela so bila sicer nujno potrebna, vendar pa niso potrebe po novem kolodvoru niti malo ublažila.

I. Za Baragovo semenišče namesto cvetja 200 din. — Mia Prezelj Lojze.

I. Za Baragovo semenišče namesto vena na krsto pok. msgr. dr. Debevcu je rodbina Rakovec darovala 150 din.

I. Posestna sprememba. Na Sv. Petra cesti stanujoča posestnica Angela Klemenčeva je prodala »Dobroti«, obamrnatemu podpornemu društvu

Mariborske vesti

Gledališka nadzorovalna komisija v Mariboru

Maribor, 6. oktobra.

Dalekosežnega pomena za delovanje naših gledališč je imenovanje gledališkega cenzurnega sveta v Ljubljani in gledališke nadzorovalne komisije v Mariboru. G. ban dr. Natlačen je imenoval za Maribor sledečo gledališko nadzorovalno komisijo: dr. Franca Sušnika, prof. klas. gimn., za predsednika; dr. Jožeta Meška, docenta bogoslovja, za predsa. namestnika; dr. Ivana Dornika, prof. klas. gimn., in Božidaria Bajuka, prof. klas. gimn., za člana, ter Ivana Borka, prof. nepopolne real. gimn., in Franja Sekolca, časnikarja v Mariboru, za njuna namestnika.

Komisija začne z delom takoj. Njeno delo določa poslovnik gledališkega cenzurnega sveta. Po

m. Nova razsvetljava Glavnega in Kralja Petra trga. Pred tremi dnevi je začel Kralja Petra trg v novi razsvetljavi, ki mu jo daje osem velikih, na štirih kandelabrih pritrjenih 300 vatnih žarnic. V sredo zvečer pa se je pojavil novi del Glavnega trga prvič v novi razsvetljavi. Posebno učinkovita je razsvetljava avtobusne postaje, ki ima 32 žarnic. Do sobote bodo priprave za razsvetljava vsega Glavnega trga končane. Govorice, da bo razkošna razsvetljava Glavnega trga in Kralja Petra trga zelo draga, so neosnovane. Do sedaj velja mestno občino vsa cestna razsvetljava letno 21.000 din, s povečanjem razsvetljave na Glavnem trgu pa se bo podražila ta vsota na 30.000 din. Teh 9000 din pa si Maribor že lahko privoščijo za reprezentativno razsvetljava svojih trgov.

m. Društvo državnih in samoupravnih upokojencev v Mariboru obvešča svoje člane, da se izredni občni zbor zaradi glasovanja o morebitni združitvi našega društva z ljubljanskim društvom upokojencev ne bo vršil, tudi ne 9. oktobra, temveč šele potem, ko bo ukinjen ministrski odlok št. 35053 z dne 24. 9. t. l., zaradi prepovedi shodov in zborovanj. O zborovanju bomo člane še pravočasno obvestili po časopisih — Predsedstvo

m. Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru. Četrtek, 6. okt., ob 20: »Kor hočete«. Red C. — Petek, 7. okt.: Zaprt. — Sobota, 8. okt., ob 20:

Slovenske gorice imajo telefon

Še nekaj poštnih zahtev Slovenskih goric in Haloz

Ptuj, 3. oktobra.

Pri poštah Sv. Urban pri Ptuj, Sv. Bollenk v Slovenskih goricah, Sv. Andraž v Slovenskih goricah in Sv. Anton v Slovenskih goricah so dograjene telefonske centrale in so bile izročene prometu dne 29. decembra 1938.

Slovenec je odprl vsako teh pošt v zastavstvu poštnega direktorja g. višji poštni svetnik Stukelj Jože v spremstvu okr. načelnika dr. Janka Vidica, narodnega poslanca Mihe Brečiča, predsednika mestne občine v Ptuj, dr. Alojzija Remca, zastopnika zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. svetnika Milka Senčarja, zastopnikov združenja trgovcev za mesto Ptuj gg. Ivana Snoja in Franja Lenarta, zastopnikov združenja trgovcev za okraj ptujski in večje števila zastopnikov ptujškega mestnega sveta.

Gospod zastopnik poštnega ravnanstva je čestital prelepim krajem v Slovenskih goricah k dosegu telefonske zveze z željo, da bi ta važna in dragocena pridobitev v največji meri pripomogla k gospodarskemu in kulturnemu blagostanju tega dela Slovenskih goric. Ob tej priliki so bile izročene zastopniku pošte od vseh občin ob progi prošnje za uvedbo poštnega avtomobilskega prometa v Slovenske gorice.

Mestno poglavarstvo v Ptuj, združenje trgovcev za mesto Ptuj in okolico so izročili spomenice, v katerih predložujejo sledeče potrebe: 1. telefonsko službo pri pošti Ptuj vsak dan od 24; 2. avtomatizacijo telefonske službe v Ptuj tako, da pride v sklop avtomatizirane telefonske centrale istočasno tudi 16 novotvorjenih telefonskih central v ptujskem okraju; 3. avtomobilsko vožnjo na progi Ptuj—Podlehnik vsaj akori mesece september, oktober in november vsakega

poštnih nameščenecv v Ljubljani 3 parcele št. 462/19, 478/2 in 479/1 k. a. St. Petersko predmestje I, del v skupnem površinskem obsegu 6963 m² za 452.595 din.

I. Koncertno prednaznanilo. Trboveljski Slavčki se nahajajo trenutno na koncertni turneji v Belgradu in Sofiji. Po povratku iz Bolgarije bodo koncertirali tudi v Ljubljani in sicer v ponedeljek, dne 17. oktobra zvečer ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Velik krog prijateljev našega najboljšega mladinskega zbora že danes opozarjamo na njihov koncert.

Gledališče

Drama:

Petek, 7. oktobra: Zaprt. Sobota, 8. oktobra: »Potopljeni svet«. Krstna predstava. Premierski abonma.

Opera:

Petek, 7. oktobra: Zaprt. Sobota, 8. okt.: »Na sinjem Jadranu«. Izven.

Prireditve in zabave

Prosvetno društvo Spodnja Poljskava priredi v nedeljo v frančiškanski dvorani v Ljubljani krasno igro »Dve materi« v 4 dejanjih, ob 4 popoldne in pol 8 zvečer. Predprodaja vstopnic 7. oktobra ves dan, na dan predstave pa 1 uro pred predstavo, t. j. ob 3 in ob pol 7 zvečer. Vljudno vabljeni!

Sestanki

Steg planink kraljice Alenčice v Ljubljani javlja, da 9. redna letna skupščina v nedeljo, dne 9. t. m., ob pol 11 v licejski telovadnici na Bleiweisovi cesti.

Fantovski odsek Trnovo ima drevi ob 8 v Prosvetnem domu sestanek s predavanjem g. ravnatelja dr. Capudra. Člani, pridite polnoštevilo in povabite tudi nove člane.

Bežigrasko Društvo kat. mož ima drevi ob pol 8 redni mesečni sestanek. Ob pol 8 je v cerkvi ura molitve za božje varstvo našega naroda. Ob 8 bo v dvorani sestanek s predavanjem g. dr. St. Zitka o najvažnejšem vprašanju katoličanov: »Kaj mora vedeti vsak katoliški mož o katoliški akciji?« — Vsi člani in vsi zavedni možje, pridite gotovo!

Cerkveni vestnik

Kongregacija Marije Pomočnice pri frančiškanih ima prvi shod danes, 7. oktobra ob 4 popoldne. Vse članice vljudno vabljene.

mestnem pokopališču ob Stromayerjevi ulici grobnice ter grobove svojcev in sorodnikov, da s 1. januarjem 1940 prenehajo vse njihove pravice na tem pokopališču. Kdor želi prenos kakega mrlja, prenos oziroma odstranitev spomenikov itd. na drugo pokopališče ali sploh kam drugam izven opuščenega pokopališča, mora to izvršiti najkasneje do omenjenega roka, ker sicer preidejo s tem dnevom grobovi in grobnice s pokopališčem vred v last stolne župnijske cerkve.

m. Člani Ljudskega odra se sestanejo nocoj ob 8 na odru. Vsi in točno!

m. Naglo prijet cerkveni tat. V včerajšnjem »Slovenecu« smo poročali o drznem vlovu v župnijsko cerkev v Kamnici. Vrli mariborski orožniki so vlomilca že v sredo zvečer prišli. Je to star grešnik — Janez Heričko iz Rošpoha, ki je že neštoto krat sedel v zaporih zaradi tatvin ter je šele pred tremi dnevi zopet prišel iz ječe. Atretirali so ga v gostilni, kjer je pravkar zapil zadnje dinarje, ki jih je dobil v cerkvenih nabiralnikih v kamniški cerkvi. Priznal je prostodušno svoje dejanje ter izjavil, da je uplenil vsega skupaj 132 din, ki jih je v enem dnevu pognal po grlu.

m. Izobraževalno društvo v Kamnici uprizori v nedeljo, 9. t. m., ob 3 popoldne v cerkveni dvorani v spomin koroškega plebiscita Jalnovo dramo »Bratje«. Prijatelji vabljeni!

m. Rešen spor med Koškami in Mariborom. Med občino Koški in mestno občino mariborsko je nastal spor zaradi občinskih doklad in drugih davščin, ki jih plačujejo tekstilne tovarne Rosner, Jugotekstil in Jugoslavija v Melju. Občina Koški je nastopila za zahtevo, da morajo te doklade pripisati njej, ali pa naj se vsaj razdele na polovico, tako da bi dobila okrog pol milijona din na leto. Spor je rešila sedaj finančna direkcija, ki je pritožbo občine Koški zavrnila z utemeljitvijo, da ni zakonite podlage za delitev doklad.

m. Radio-mehanika sprejme polk za zveze v Požarevcu. Pogoji se dobe na mestnem vojaškem uradu.

m. Velika tatvina na Pobrežju. Posestnik Michael Sadi na Pobrežju je hranil v svoji pisalni mizi znesek 6800 din. Pred nekaj dnevi pa je opazil, da ga je obiskal vlomilec, ki pa je bil še nekam pošten, ker mu je odnesel samo 3200 din.

m. Dijaške Marijine kongregacije v Mariboru imajo redno mesečno duhovno obnovu za oktober jutri, v soboto, ob 6 zvečer v Alojzijeve cerkvi. V nedeljo bo istotam ob pol 7 sv. maša s skupnim obhajilom. Udeležba za kongregantiste obvezna, akademski starešine vabljeni!

m. Ljudski oder obvešča občinstvo, da se je morala predstava igre »Zakleti grad« zaradi renoviranja dvorane preložiti na nedeljo, dne 16. oktobra. Kupljene vstopnice za nedeljo, 9. t. m., ostanajo v veljavi.

m. Znižane cene kruha. Mariborski pekovski mojstri so sklenili, da bodo s ponedeljkom, 11. oktobra, znižali cene kruha.

m. Krščanska ženska zveza za Maribor in okolice ima v nedeljo, dne 9. t. m., ob 6 zjutraj pri Mariji Milosti sv. mašo s skupnim obhajilom. Popoldne ob 3 je blagoslov z darovanjem. Vljudno vabimo člane in članice, da se teh pobožnosti udeležijo polnoštevilo z društvenimi znaki. — Odbor.

m. Drevi bo spominski koncert v frančiškanski baziliki, ki ga priredi društvo »Jadranc«. Sodeluje: jo: gđf. J. Kačeva, g. prof. Gregor Zafosnik, gosp. Karel Kamušič ter pevski zbor »Jadranc«. Vstopnice v predprodaji pri Zl. Brišnik.

Celje

c. Duhovne vaje za celjske gospe. V soboto, 15. oktobra zvečer se bodo pričele duhovne vaje za celjske gospe pri čt. šolskih sestrah. Končajo se 19. oktobra ob 8 zjutraj. Vsak dan ob 8 zjutraj sv. maša, nato govor, popoldne pa ob 6 pete liturgije z meditacijo. Vse celjske gospe iskreno vabljene.

c. Gostovanje Narodnega gledališča v Ljubljani. V torek 11. oktobra bo gostovala v mestnem gledališču ljubljanska drama z otvoritveno predstavo »Žena na Miskavurju«. Predstava je izven abonmaja. Začetek točno ob 8 zvečer.

KINO METROPOL

KPD priredi danes ob 16 in 20.30 predavanje o mladinskem skrbstvu s filmom pretresljive vsebine SIROTE Z MONTMARTRA

c. Neupravičen napad na okrajni kmetijski odbor. Včerajšnje »Jutro« je pod celjsko rubriko v notici »Čudno postopanje« napadlo okr. kmetijski odbor, odnosno okrajnega kmetijskega referenta, da je dal »Slovenec« in »Slovenskemu domu« poročila o kmetijskih zadevah, druge liste pa da ignorira. Čudimo se »Jutrovemu« spotikanju, ki vedno in povsod najde politično ozadje in napada. Tudi mi odklanjamo politično animoznost v kmetijstvu in njega pospeševanju, nismo pa krivi, če se »Jutro« ne pobriga za informacijo. Napad na okr. kmetijski odbor pa je neupravičen, saj bi lahko »Jutro« dobilo prav iste podatke na uradnih deskah vseh občin celjskega okraja. Da je napad neupravičen, dokazuje dejstvo, da je »Jutro« isti dan kot »Slovenec« priobčilo tudi novice o širjenju svinavke in parkljevke, prepovedi prodaje nekuhanelega mleka v okuženih krajih, o prepovedi živinskih sejmov v celjskem okraju, vključ temu, da mu kmetijski referent ni dal o tem nikakih informacij in jih je moral prav tako kakor naš dobiti na uradnih deskah.

Kino Union: Gozdni akordi

c. Dela v Gosposki ulici in novi lokali. Radi smrtne nesreče delavca, ki ga je zasulo tramovje, je oblast prepovedala nadaljnje popravilne stare Kagerjeve hiše v Gosposki ulici. Zato je mehanik g. Veber podrl staro hišo in ba zidal sedaj enonadstropno hišo, kjer bo uredil veliko mehanično delavnico. Hišo bo gradil inž. Umek iz Ljubljane. Bivši hotel Hubertus je kupil celjski veletrgovec g. A. Mastnak ter je že te dni pričel s preureditvijo in obnovo hiše. Mestno poglavarstvo, zdravstveni oddelek, je prepovedalo radi higienjskih predpisov in dokončne preureditve te hiše stanovanja.

c. Drevi ob 8 bo v Domu redni letni občni zbor Fantovekega odseka. Člani naj se udeležijo občnega zbora polnoštevilo in sigurno!

c. Katoliško prosvetno društvo v Celju vabi svoje člane in prijatelje, da se danes, jutri ali v nedeljo udeležijo v veliki dvorani Ljudske posojilnice pretresljivih predavanj o bedi zapuščenih otrok.

c. Ko je odšel iz zaporov, je takoj pričel krasti. Pred včerajšnjim je bil izpuščen iz zaporov stari grešnik in prijatelj tuje lastnine. Komaj pa je zapustil zapore, je po nekaj urah že ukradel v neki celjski gostilni kmetico in ji hotel odnesti 220 din, kar pa se mu ni posrečilo, ker ga je kmetica takoj prijavila stražniku, da so ga odpeljali zopet v zapore.